

Spis treści

1. Wprowadzenie i metodologia	5
Badanie osób niepełnosprawnych	8
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych	13
2. Podsumowanie	15
3. Problemy osób niepełnosprawnych	21
4. Instytucje pomagające niepełnosprawnym	41
5. Samorzady gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym	53
6. Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej	69
7. Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej	77
8. Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym	91
9. Preferencje wobec organizacji systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych	103

1. Wprowadzenie i metodologia

Wprowadzenie i metodologia

Niniejsza synteza stanowi prezentację głównych wyników i wniosków z dwóch badań przeprowadzonych w ramach projektu „Gmino, jaka jesteś? Badanie działalności gmin na rzecz osób niepełnosprawnych”.

- ❑ **Badanie osób niepełnosprawnych.** Badanie osób niepełnosprawnych zostało zrealizowane techniką bezpośredniego wywiadu kwestionariuszowego w okresie wrzesień-listopad 2006. Wzięły w nim udział osoby, które posiadają ważne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, niezdolności do pracy lub grupie inwalidzkiej. Zrealizowano 5018 wywiadów z osobami niepełnosprawnymi.
- ❑ **Badanie przedstawicieli samorządów gminnych.** Badanie przedstawicieli jednostek samorządów gminnych zostało zrealizowane techniką bezpośredniego wywiadu kwestionariuszowego w okresie wrzesień-listopad 2006. W badaniu udział wzięły prawie wszystkie gminy w Polsce. Uzyskaliśmy 2117 wywiadów z reprezentantami samorządów gminnych (wójtami/burmistrzami, ich zastępcami, czy sekretarzami gminy).

Oba badania zrealizowane zostały przez Pentor Research International S.A. na zlecenie Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie działania 1.4 Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL) schemat b).

To pierwsze w Polsce, na tak ogromną skalę, przedsięwzięcie badawcze konfrontujące potrzeby osób niepełnosprawnych z realiami, w jakich funkcjonują samorządy gminne. Wyniki obustronnych badań ukazują nie tylko dwa punkty widzenia na kwestie związane z rehabilitacją społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych, ale wskazują przede wszystkim na konieczność zmian w obecnym prawodawstwie. Zebrany materiał jest niezwykle bogaty i stanowi doskonałą podstawę do zainicjowania ogólnopolskiej dyskusji nad organizacją systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz wypracowania rozwiązań satysfakcjonujących wszystkie zaangażowane strony.

W syntezie prezentujemy zestawienie wyników dla województwa warmińsko-mazurskiego, konfrontując je z wynikami na poziomie kraju.

Wprowadzenie i metodologia - badanie osób niepełnosprawnych

Ogółem zrealizowano 5018 wywiadów z osobami niepełnosprawnymi w każdej z 250 losowo wybranych gmin, które stanowiły około 10% ogółu wszystkich gmin w Polsce. W celu zapewnienia dystrybucji ze względu na region kraju badanie zostało zrealizowane w gminach wszystkich województw (po około 15 gmin z każdego województwa) oraz w co najmniej 5 powiatach z danego województwa (czyli po około 3 gminy z każdego powiatu). Przy losowym wyborze 250 gmin, które wzięły udział w badaniu, kierowano się kryterium związanym z typem gminy.

- Gminy miejskie
- Gminy miejsko-wiejskie
- Gminy wiejskie

Dla potrzeb badania została wylosowana celowa próba badawcza, która prezentowała populację osób niepełnosprawnych w wieku aktywności zawodowej (18-65 lat). Ustalono następujące kryteria doboru próby osób niepełnosprawnych w wylosowanych wcześniej gminach:

PODSTAWOWE KRYTERIA DOBORU PRÓBY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	
Stopień niepełnosprawności	☐ Znaczny ☐ Umiarkowany ☐ Lekki (Definicja zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 o rehabilitacji zawodowej, społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych)
Status osoby niepełnosprawnej na rynku pracy	☐ Osoby niepełnosprawne pracujące ☐ Osoby niepełnosprawne bezrobotne ☐ Osoby niepełnosprawne bierne zawodowo (Definicja przyjęta za GUS w Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i Mieszkań 2002)
Płeć	☐ Kobieta ☐ Mężczyzna

Cechy te odzwierciedlały strukturę osób niepełnosprawnych na poziomie powiatu. Liczebność poszczególnych warstw ustalona została na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego z badania „Stan zdrowia ludności Polski w 2004 r.”

Wprowadzenie i metodologia - badanie osób niepełnosprawnych

Aby uzyskać pełny obraz (zdywersyfikowany na różne grupy) opinii osób niepełnosprawnych zastosowano dodatkowe kryteria doboru próby na poziomie gminy:

DODATKOWE KRYTERIA DOBORU PRÓBY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	
Rodzaj schorzenia	☐ Narządu ruchu ☐ Narządu wzroku ☐ Narządu słuchu ☐ Psychiczne/umysłowe Zrealizowano minimum 3 wywiady w gminie z osobami z każdej grupy wyróżnionej ze względu na rodzaj schorzenia.
Wiek	☐ 18-29 ☐ 30-49 ☐ 50 + Zrealizowano minimum 3 wywiady w gminie z osobami z każdej grupy wyróżnionej ze względu na wiek.

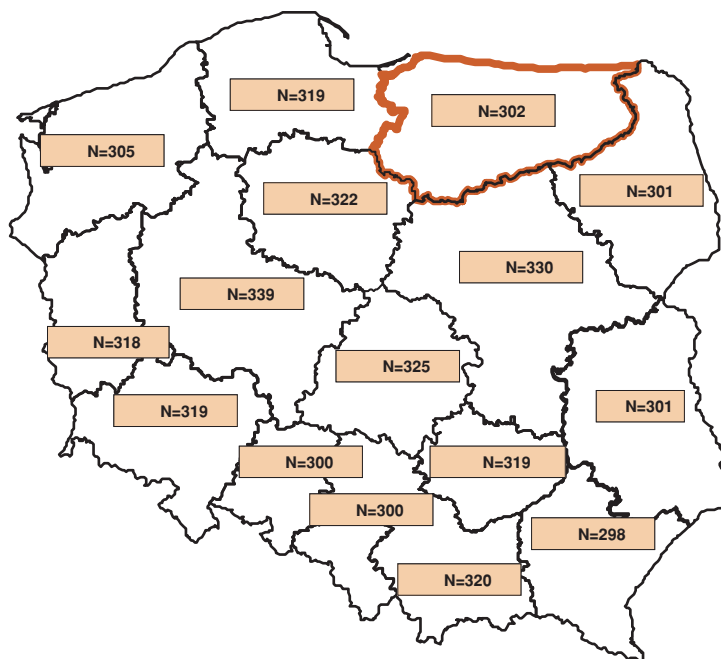
Wprowadzenie i metodologia - badanie osób niepełnosprawnych

W województwie warmińsko-mazurskim zrealizowano 302 wywiady z osobami niepełnosprawnymi. Poniższa tabela pokazuje rozkład zrealizowanej w badaniu próby na poziomie całego kraju oraz województwa warmińsko-mazurskiego (dane nieważone).

CHARAKTERYSTYKA PRÓBY (DANE NIEWAŻONE)				
	OGÓŁEM		WARMIŃSKO-MAZURSKIE	
	LICZEBNOŚĆ	PROCENTY	LICZEBNOŚĆ	PROCENTY
TYP GMINY				
Miejska	859	17%	21	7%
Miejsko-wiejska	1383	28%	102	34%
Wiejska	2776	55%	179	59%
STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI				
znaczny	883	18%	57	19%
umiarkowany	1817	36%	125	41%
lekki	2318	46%	120	40%
RODZAJ SCHORZENIA				
narządu ruchu	1732	35%	112	37%
umysłowe	917	18%	59	20%
narządu wzroku	904	18%	57	19%
narządu słuchu	812	16%	42	14%
psychiczne	488	10%	18	6%
epilepsja	101	2%	13	4%
inne	64	1%	1	0%
PŁEĆ				
kobieta	2324	46%	156	52%
mężczyzna	2694	54%	146	48%
WIEK				
18-29	1475	29%	64	21%
30-49	1862	37%	121	40%
50+	1681	33%	117	39%
STATUS ZAWODOWY				
Pracujący	1046	21%	38	13%
Bezrobotny	328	7%	24	8%
Bierny zawodowo	3606	72%	235	78%
Nieokreślony	38	2%	5	1%

Wprowadzenie i metodologia - badanie osób niepełnosprawnych

*Liczba zrealizowanych wywiadów z osobami niepełnosprawnymi
ze względu na województwo (dane nieważone)*

Sposób prezentacji wyników

Wyniki prezentowane w niniejszym raporcie poddano procedurze ważenia tak, aby można było wnioskować o całej populacji osób niepełnosprawnych, na poziomie całego kraju.

Zastosowano 4 rodzaje wag, ustalonych na podstawie danych o osobach niepełnosprawnych zaczerpniętych z „Narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań z 2002 r.” Najpierw ustalono wagi dla każdego województwa, a następnie na poziomie każdego województwa dla stopnia niepełnosprawności, wieku oraz miejsca zamieszkania osób niepełnosprawnych.

Ze względu na zastosowaną procedurę ważenia liczebność całej próby uległa zmianie z N=5018 na N=5019. Ponadto zmieniły się rozkłady poszczególnych zmiennych.

Należy zaznaczyć, iż w wyniku działania programu do analizy statystycznej, a także procedury ważenia dane prezentowane w tabelach i na wykresach uległy zaokrągleniu. Stąd niekiedy suma wskazań nie wynosi 100%, wahając się od 98% do 102%.

Wprowadzenie i metodologia - badanie osób niepełnosprawnych

Poniższa tabela prezentuje rodzaje oraz wartości zastosowanych wag.

WOJEWÓDZTWO	RODZAJE WAG								
	Województwo	stopień niepełnosprawności			WIEK			Miejsce zamieszkania	
		znacznym	umiarkowany	lekki	18-29	30-49	50+	MIASTO	WIEŚ
DOLNOŚLĄSKIE	0,075677764	0,161915	0,349825651	0,488259	0,090791	0,317919	0,59129	0,693376	0,30662436
KUJAWSKO-POMORSKIE	0,058244244	0,136834	0,363686834	0,499479	0,090791	0,317919	0,59129	0,607217	0,39278295
LUBELSKIE	0,069113548	0,147011	0,372509605	0,480479	0,090791	0,317919	0,59129	0,411161	0,58883933
LUBUSKIE	0,034478996	0,120147	0,356734728	0,523118	0,090791	0,317919	0,59129	0,616489	0,38351108
ŁÓDZKIE	0,064093375	0,166	0,345033385	0,488967	0,090791	0,317919	0,59129	0,629784	0,37021599
MAŁOPOLSKIE	0,104395744	0,13522	0,422786102	0,441993	0,090791	0,317919	0,59129	0,494162	0,5058381
MAZOWIECKIE	0,095624929	0,157481	0,393388748	0,44913	0,090791	0,317919	0,59129	0,626669	0,37333067
OPOLSKIE	0,017278641	0,193196	0,369914632	0,436889	0,090791	0,317919	0,59129	0,536219	0,46378088
PODKARPACKIE	0,057706405	0,115693	0,349067625	0,535239	0,090791	0,317919	0,59129	0,369854	0,63014557
PODLASKIE	0,025091377	0,180597	0,376563606	0,44284	0,090791	0,317919	0,59129	0,533945	0,46605459
POMORSKIE	0,056319613	0,190203	0,35305773	0,456739	0,090791	0,317919	0,59129	0,674487	0,32551347
ŚLĄSKIE	0,163830555	0,150209	0,340775532	0,509016	0,090791	0,317919	0,59129	0,790311	0,20968913
ŚWIĘTOKRZYSKIE	0,031769464	0,153982	0,350987317	0,495031	0,090791	0,317919	0,59129	0,425938	0,57406151
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	0,039623546	0,165618	0,348943155	0,485438	0,090791	0,317919	0,59129	0,57894	0,42106034
WIELKOPOLSKIE	0,064365175	0,122657	0,362740036	0,514603	0,090791	0,317919	0,59129	0,578009	0,4219912
ZACHODNIOPOMORSKIE	0,042386624	0,180529	0,36434463	0,455127	0,090791	0,317919	0,59129	0,66662	0,33338045

Procedurze ważenia zostały poddane następujące zmienne.

- Płeć, liczba osób w gospodarstwie domowym – ważone przez wszystkie wagi
- Typ gminy, gminy wiejskie, gminy miejskie/miejsko-wiejskie – ważone przez województwa, stopień niepełnosprawności oraz wiek
- Województwo – ważone przez stopień niepełnosprawności, wiek, miejsce zamieszkania
- Stopa bezrobocia w gminie – ważone przez stopień niepełnosprawności oraz wiek osób niepełnosprawnych
- Wiek, status zawodowy – ważone przez województwo, stopień niepełnosprawności oraz miejsce zamieszkania
- Stopień i rodzaj niepełnosprawności – ważone przez województwo, wiek oraz miejsce zamieszkania
- Wiek oraz status zawodowy ze względu na typ gminy – ważone przez województwo i stopień niepełnosprawności
- Stopień i rodzaj niepełnosprawności ze względu na typ gminy – ważone przez województwo i wiek

Wprowadzenie i metodologia - badanie przedstawicieli samorządów gminnych

Badanie przedstawicieli jednostek samorządów gminnych zostało zrealizowane techniką bezpośredniego wywiadu kwestionariuszowego w okresie wrzesień-listopad 2006. Wzięli w nim udział przedstawiciele 2117 gmin, którzy zajmują się merytorycznie zakresem spraw osób niepełnosprawnych. Najczęściej byli to wójtowie/burmistrzowie, sekretarze gmin oraz zastępcy wójta/burmistrza. **W województwie warmińsko-mazurskim zrealizowano wywiady w 100 gminach, na 116 wszystkich gmin w tym województwie.**

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji badania na dzień zamknięcia zbioru.

STAN REALIZACJI BADANIA NA DZIEŃ ZAMKNIĘCIA ZBIORU	
Założona próba	2478 wywiadów (cała populacja)
Próba zrealizowana	2117 wywiadów
Odmowy z podstemplowaną kartą odmowy wzięcia udziału w badaniu	176 gmin
Odmowy bez podstemplowanej karty (urząd odmówił także podstemplowania)	185 gmin

Uzyskany odsetek realizowalności próby – na poziomie 85% jest wynikiem nadzwyczaj dobrym. Rzadko w badaniach możemy poszczycić się taką efektywnością. Obecnie praktyka badawcza traktuje już 75% jako rzetelny i wysoki poziom realizowalności.

Ponadto, biorąc pod uwagę fakt, że badanie obejmowało całą populację, osiągnięta próba pozwala na wnioskowanie o prawidłowościach z maksymalnym błędem statystycznym na poziomie 0,8%. Taka dokładność wnioskowania jest niezwykle rzadko dostępna w badaniach.

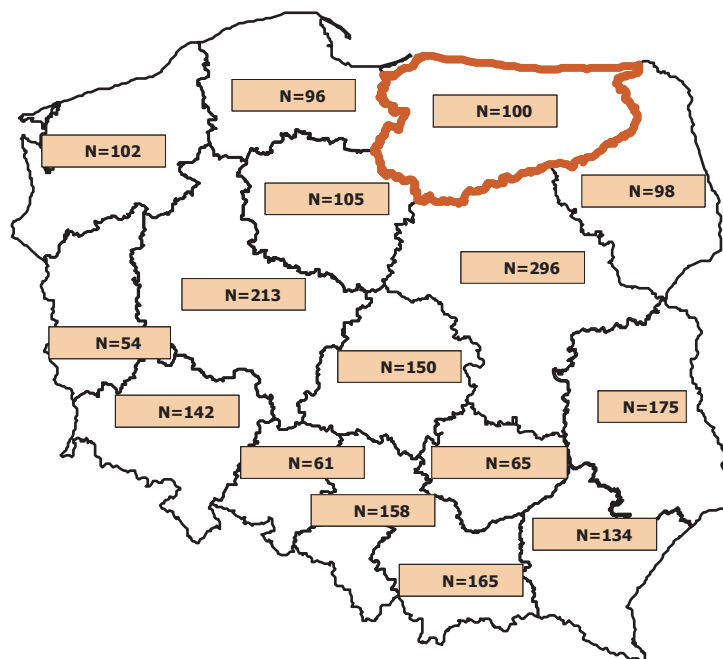
W przypadku, gdyby jakaś gmina wyraziła chęć wzięcia udziału w badaniu, pomimo że realizacja oficjalnie została zakończona, kwestionariusz zostanie zrealizowany i włączony do zbioru.

Wprowadzenie i metodologia - badanie przedstawicieli samorządów gminnych

Poniższa tabela pokazuje rozkład zrealizowanej w badaniu próby na poziomie całego kraju oraz województwa warmińsko-mazurskiego.

CHARAKTERYSTYKA BADANYCH GMIN				
	OGÓŁEM		WARMIŃSKO-MAZURSKIE	
	LICZEBNOŚĆ	PROCENTY	LICZEBNOŚĆ	PROCENTY
TYP GMINY				
Miejska	414	20%	25	25%
Miejsko-wiejska	465	22%	30	30%
Wiejska	1238	58%	45	45%
SYTUACJA FINANSOWA GMINY				
dobra	1234	58%	47	47%
ani dobra, ani zła	710	34%	42	42%
zła	158	7%	11	11%

Liczba zrealizowanych wywiadów z przedstawicielami jednostek samorządów gminnych ze względu na województwo

Należy zaznaczyć, iż w wyniku działania programu do analizy statystycznej dane prezentowane w tabelach i na wykresach uległy zaokrągleniu. Stąd niekiedy suma wskazań nie wynosi 100%, wahając się od 98% do 102%.

2. Podsumowanie

Podsumowanie

Zrealizowane badanie daje bardzo szczegółowy wgląd w sytuację niepełnosprawnych oraz w działalność samorządów gminnych na rzecz tej grupy. Przyjęta metodologia i wielkości prób umożliwiają analizę danych zarówno na poziomie całego kraju, jak również na poziomie poszczególnych województw. Wyniki badań pokazują nie tylko ogrom problemów, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne w porównaniu z ogółem Polaków, ale wskazują też na olbrzymie dysproporcje wynikające z miejsca zamieszkania (rozumianego jako region kraju i wielkość miejsca zamieszkania).

Na podstawie uzyskanych danych można stwierdzić, że województwo warmińsko – mazurskie należy do województw, w których sytuacja osób niepełnosprawnych jest trudna, a ich satysfakcja z życia niższa, niż wśród mieszkańców innych regionów. Wśród osób niepełnosprawnych na Warmii i Mazurach odnotowano jeden z najniższych wskaźników zadowolenia z jakości życia.

Należy jednak zaznaczyć, że przedstawiciele warmińsko - mazurskich samorządów gminnych, choć oceniają swoją działalność na rzecz osób niepełnosprawnych bardziej pozytywnie, niż sami zainteresowani, to jednak w swych ocenach wykazują nieco większy realizm, niż przedstawiciele pozostałych regionów.

Analizując uzyskane wyniki widać wyraźnie, że w przypadku województwa warmińsko - mazurskiego ma zastosowanie większość prawidłowości i wniosków odnotowanych dla całego kraju.

- ❑ Tak więc, wyniki badania pokazują, że osoby niepełnosprawne powszechnie skarżą się na brak zainteresowania ich sytuacją oraz na brak orientacji samorządów gminnych w ich problemach. Co więcej, badani przez nas przedstawiciele samorządów gminnych nie odcinają się od tych opinii. Przyznają oni, iż mają jedynie bardzo ogólne i dość słabe rozpoznanie problemów, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne. Wykazują również bardzo umiarkowaną aktywność w gromadzeniu informacji o niepełnosprawnych mieszkańcach. **W województwie warmińsko - mazurskim jedynie 4% urzędów gminnych prowadzi szczegółowo badania w tym zakresie, 15% posiada dokładną wiedzę o liczbie niepełnosprawnych mieszkańców gminy, a tylko 4% zna stopę bezrobocia wśród niepełnosprawnych.**
- ❑ **Samorządy gminne, niedysponujące żadnymi twardymi danymi, nie zawsze zdają sobie z tego sprawę i często mają niepełne wyobrażenie o tym, co tak naprawdę „boli” niepełnosprawnych.** Wydaje się, że przede wszystkim marginalizują one znaczenie problemów natury zdrowotnej. Mają również tendencję do niedoszacowywania odsetka niepełnosprawnych borykających się z problemami na rynku pracy. **I tak, w województwie warmińsko - mazurskim w chwili badania, podczas gdy 87% niepełnosprawnych w wieku 18-65 lat pozostawało bez pracy, samorządy szacowały skalę tego problemu jedynie na 34%.**

Podsumowanie

- ❑ **Główny wysiłek w uzyskaniu pomocy leży po stronie niepełnosprawnego.** Tylko nieliczne gminy samodzielnie podejmują inicjatywę w tym zakresie, a większość czeka, aż osoba potrzebująca pomocy sama się do nich zwróci – w przypadku części osób niepełnosprawnych, zwłaszcza o umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności jest to bardzo utrudnione.
- ❑ Niepełnosprawni mają dość niską świadomość tego, gdzie mogą zwrócić się o pomoc, a sami urzędnicy bardzo rzadko wykazują zainteresowanie ich sytuacją. **W konsekwencji niepełnosprawni swoją uwagę skupiają praktycznie wyłącznie na najbliższych im Ośrodkach Pomocy Społecznej**, gdzie najczęściej kierują swoje pierwsze kroki. Dla wielu niepełnosprawnych są one jedyną znaną, a dla jeszcze większego grona jedyną dostępną instytucją wsparcia. W województwie warmińsko - mazurskim korzystanie z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej deklaruje 54% niepełnosprawnych, a 12% korzystało ze wsparcia PFRON. Z pomocy pozostałych instytucji korzystali nieliczni.
- ❑ **Działalność instytucji powiatowych, na których spoczywa główny obowiązek świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym, w przypadku województwa warmińsko - mazurskiego, oceniana jest podobnie jak w skali kraju.** Choć z pomocy płynącej ze szczebla powiatowego niepełnosprawni, podobnie jak w całym kraju, korzystają rzadko, to jednak jakość pomocy udzielanej przez PCPR-y oceniają dobrze. Najwyżej jednak spośród „pozarządowych” źródeł pomocy, oceniana jest pomoc płynąca od osób prywatnych, organizacji pozarządowych i PFRON-u.
- ❑ **Bardzo ważna, a zarazem nie w pełni wykorzystywana, wydaje się rola organizacji pozarządowych w procesie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.** Ich działanie pozytywnie oceniają zarówno samorządy, jak i osoby niepełnosprawne, tymczasem w województwie warmińsko - mazurskim, podobnie zresztą jak w całym kraju, nadal działa ich niewiele.
- ❑ **Samorządy gminne są bez wątpienia najważniejszym i najbardziej dostępnym, nie licząc rodziny, źródłem wsparcia dla osób niepełnosprawnych.** Wydaje się jednak, że w ocenie swej aktywności na rzecz osób niepełnosprawnych znacznie przeszacowując swój wkład, są dalekie od realizmu. 68% przedstawicieli samorządów gminnych Warmii i Mazur ocenia, że w ramach pomocy osobom niepełnosprawnym robią dużo lub bardzo dużo, podczas gdy taką opinię potwierdza co czwarta osoba niepełnosprawna.

Podsumowanie

- ❑ **Wyniki badania pokazują, iż działalność w województwie warmińsko-mazurskim samorządów gminnych na rzecz osób niepełnosprawnych nie do końca jest współmierna do oczekiwań tej grupy.** Dotyczy to przede wszystkim zadań związanych z rehabilitacją zawodową, a także wymagających większych nakładów i zaangażowania działań związanych z rehabilitacją społeczną. Prowadzenie działań w ramach rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych w regionie tym deklaruje 9% przedstawicieli samorządów gminnych.
- ❑ **Pod względem aktywności na polu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych województwo warmińsko-mazurskie plasuje się na poziomie średniej krajowej. Samorządy gminne nie posiadają programów walki z bezrobociem wśród osób niepełnosprawnych i stosunkowo rzadko podejmują działania w zakresie rehabilitacji zawodowej, nie odbiegając pod tym względem od ogółu kraju.** Warto zaznaczyć, iż 15% samorządów podejmuje działania w zakresie edukacji niepełnosprawnych dzieci i młodzieży, a tylko 5% angażuje się w działania zmierzające do podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych. O niezaprzeczalnym braku zaangażowania gmin w aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych świadczy również fakt, że prawie żaden niepełnosprawny nie doświadczył zainteresowania i nie spotkał się z inicjatywą pracowników gmin w tym zakresie.
- ❑ **W województwie warmińsko-mazurskim, podobnie jak w całym kraju, działania w zakresie rehabilitacji społecznej podejmowane są częściej, niż w przypadku rehabilitacji zawodowej, ale ich skala jest nadal mniejsza, niż oczekiwania ze strony osób niepełnosprawnych. Trzeba również zaznaczyć, że skala udzielanej pomocy w województwie warmińsko - mazurskim jest wyraźnie niższa, niż przeciętnie w kraju. Dotyczy to wszystkich form udzielanej pomocy.**
- ❑ **Wsparcie udzielane przez samorządy gminne ma charakter pomocy podstawowej – choć najbardziej potrzebnej, to jednak nieadresowanej specyficznie do niepełnosprawnych.** Najbardziej powszechna pomoc finansowa, materialna, czy bytowa powinna być traktowana jako społeczna lub socjalna (która wchodzi w zakres zadań gminy). W konsekwencji, gminy obejmują swoją opieką i pomocą jedynie niewielki odsetek osób niepełnosprawnych – te osoby, które i tak **kwalifikują się do pomocy społecznej lub socjalnej.** Rzadko podejmują natomiast, wymagające większych nakładów i zaplecza działania, skierowane jedynie na pomoc niepełnosprawnym. Satysfakcji niepełnosprawnych mieszkańców Warmii i Mazur nie zwiększa również to, iż gminy rzadko wychodzą z inicjatywą, nie kontaktują się z osobami potrzebującymi pomocy, ale czekają, aż zainteresowani sami się po nią zgłoszą.

Podsumowanie

- ❑ **Wyniki badań wskazują, iż pomimo wysokich oczekiwań niepełnosprawnych wobec samorządów gminnych, jednostki te nie są obecnie odpowiednio przygotowane do świadczenia pomocy tej grupie osób – nie dysponują odpowiednim potencjałem, zapleczem i przygotowaniem do efektywnego wsparcia osób niepełnosprawnych. W województwie warmińsko - mazurskim obserwujemy podobne, jak w skali kraju, braki w tym zakresie.**
- ❑ W gminach brakuje wyspecjalizowanych jednostek, w których byłaby lokowana obsługa osób niepełnosprawnych. Samorządy gminne dysponują małą liczbą etatów przeznaczonych wyłącznie do obsługi osób niepełnosprawnych. Urzędy gmin w ogromnej większości nie są dostosowane architektonicznie do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- ❑ Brak jest w większości gmin planowania zadań dotyczących osób niepełnosprawnych, w szczególności programów przeciwdziałania bezrobociu wśród osób niepełnosprawnych oraz programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Gminy najczęściej nie uwzględniają w budżetach środków na pomoc niepełnosprawnym jako oddzielnej pozycji. W części gmin, środki te w ogóle nie są uwzględniane ale wygospodarowywane na bieżąco.
- ❑ Samorządy gminne finansują pomoc udzielaną osobom niepełnosprawnym w znacznej części z własnych środków, przejmując na siebie większość ciężaru tej pomocy kosztem innych swoich działań.
- ❑ **Wyniki badania pokazują znaczne dysproporcje w działalności gmin ze względu na ich typ. Relatywnie najlepiej w ocenie przedstawicieli obydwu badanych grup radzą sobie z realizacją działań na rzecz osób niepełnosprawnych gminy miejskie.** Sytuacja w tych gminach jest prawie we wszystkich badanych aspektach bez porównania lepsza. Wydaje się jednak, że aktywniejszą działalność w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym wymusza na gminach miejskich przede wszystkim duża liczba niepełnosprawnych mieszkańców.
- ❑ **Niezależnie jednak od wszystkiego, wyniki badań pokazują, iż samorządy gminne są i będą instytucją bez wątpienia najbliższą osobom niepełnosprawnym.** Wobec braku wiedzy na temat alternatywnych źródeł pomocy, wobec własnej bezradności, choroby czy innych trudności niepełnosprawni skazani są na gminy. Od skuteczności ich działania będzie zatem zależeć jakość życia tej grupy społecznej. **Już dziś niepełnosprawni w zdecydowanej większości (w województwie warmińsko – mazurskim 71%) przekonani są o tym, iż samorządy gminne mają ustawowy obowiązek pomocy osobom niepełnosprawnym (i mają na ten cel budżety), co więcej, chcą rozszerzenia ich kompetencji w tym zakresie. 81% badanych w województwie warmińsko – mazurskim uważa, że pomoc osobom niepełnosprawnym w całości lub w części powinna leżeć po stronie gminy.** Niestety, przeważająca większość gmin (województwo warmińsko - mazurskie – 94%) nie chce przyjęcia na siebie tego obowiązku.

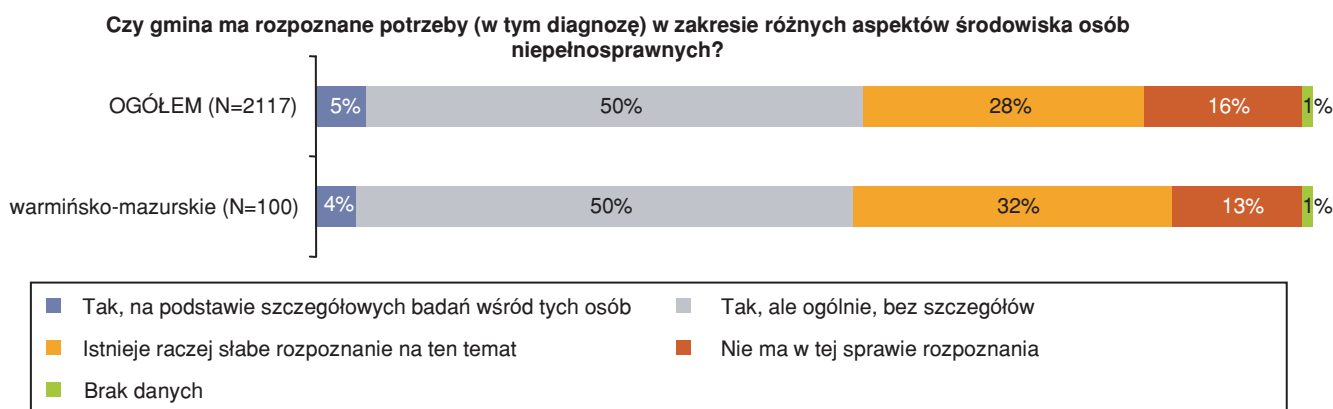
3. Problemy osób niepełnosprawnych

Problemy osób niepełnosprawnych

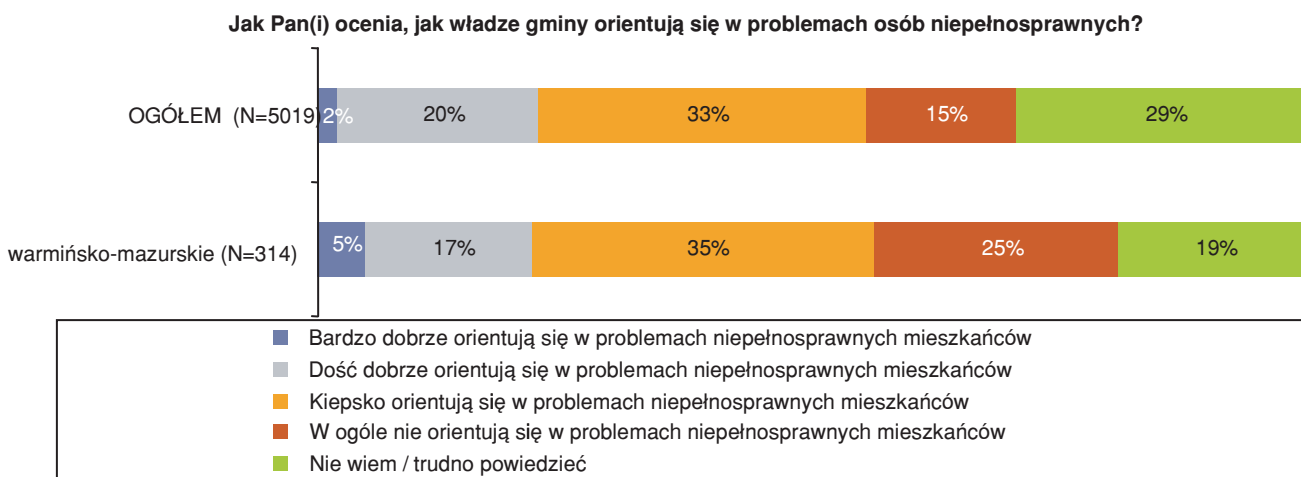
Osoby niepełnosprawne, mieszkańcy województwa warmińsko - mazurskiego, podobnie jak ogół osób niepełnosprawnych, skarżą się na brak zainteresowania ich sytuacją oraz na brak orientacji samorządów gminnych w ich problemach. Badani przez nas przedstawiciele samorządów gminnych nie odcinają się od opinii gmin z całego kraju. Jak pokazują wyniki badań, przyznają oni, iż mają jedynie bardzo ogólne i dość słabe rozpoznanie problemów, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne.

Rozpoznanie potrzeb środowiska osób niepełnosprawnych deklarowane przez gminy z tego województwa jest podobne do zarejestrowanego na poziomie kraju. Prawie połowa warmińsko - mazurskich gmin deklaruje, że ma słabe rozpoznanie lub nie ma go w ogóle. Natomiast jedynie 4% wskazuje, że ma dokładne rozeznanie na podstawie szczegółowych badań.

Pod względem opinii osób niepełnosprawnych sytuacja w województwie warmińsko – mazurskim nieco odbiega od ogółu. Co czwarty niepełnosprawny mieszkaniec tego regionu uważa, że gminy w ogóle nie orientują się w problemach osób niepełnosprawnych – odsetek ten jest dużo wyższy, niż w skali kraju.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Problemy osób niepełnosprawnych

Przechodząc na poziom bardziej szczegółowych informacji na temat niepełnosprawnych mieszkańców gminy widzimy, że sytuacja w województwie warmińsko - mazurskim nieznacznie różni się od sytuacji w całym kraju. Co siódma gmina województwa mazursko - warmińskiego dysponuje dokładną wiedzą na temat liczby jej niepełnosprawnych mieszkańców – jest to więcej, niż w skali kraju, ale z drugiej strony 46% samorządów nie posiada nawet szacunkowych danych w tym zakresie. Jeszcze gorzej jest w przypadku bardziej szczegółowych informacji na temat tej grupy. Gminy w większości nie gromadzą nawet szacunkowych danych o rodzaju i stopniu niepełnosprawności, a także miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych. Co więcej, **zdecydowana większość samorządów nie ma nawet najogólniejszego wyobrażenia o stopie bezrobocia wśród niepełnosprawnych**. Gminy niewiele wiedzą również o problemach, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne i potrafią jedynie szacować krąg niepełnosprawnych potrzebujących pomocy finansowej, bytowej, w zakresie warunków mieszkaniowych czy znalezienia pracy.

Tabela 1. Stan statystyki gminnej. Rodzaj posiadanej wiedzy.

	Rodzaj posiadanych danych		
	Dokładne	Szacunkowe	Brak wiedzy
WIEDZA O LICZBIE NIEPEŁNOSPRAWNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY			
OGÓŁEM OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	15%	39%	46%
wg wieku			
Pełnoletnich	14%	32%	54%
Dzieci i młodzieży	13%	30%	57%
wg stopnia niepełnosprawności			
O znacznym stopniu niepełnosprawności	7%	22%	71%
O umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	7%	20%	73%
O lekkim stopniu niepełnosprawności	7%	18%	75%
wg rodzaju niepełnosprawności			
Z niepełnosprawnością ruchową	4%	11%	85%
Z niepełnosprawnością wzrokową	3%	12%	85%
Z niepełnosprawnością słuchową	3%	11%	86%
Z niepełnosprawnością umysłową	3%	11%	86%
Z niepełnosprawnością psychiczną	3%	12%	85%
Epileptycy (chorzy na padaczkę)	3%	8%	89%
wg miejsca zamieszkania			
Mieszkających w mieście	8%	12%	80%
Mieszkających na wsi	11%	17%	72%
WIEDZA O STOPIE BEZROBOCIA WŚRÓD NIEPEŁNOSPRAWNYCH			
Stopa rejestrowanego bezrobocia	4%	16%	80%
Stopa całkowitego bezrobocia	1%	14%	85%
WIEDZA O PROBLEMACH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH			
Niepełnosprawni potrzebujący pomocy bytowej i opieki	2%	51%	47%
Niepełnosprawni potrzebujący pomocy finansowej i materialnej	3%	51%	46%
Niepełnosprawni borykający się z problemami mieszkaniowymi	3%	48%	49%
Niepełnosprawni borykający się z problemami na rynku pracy	2%	48%	50%

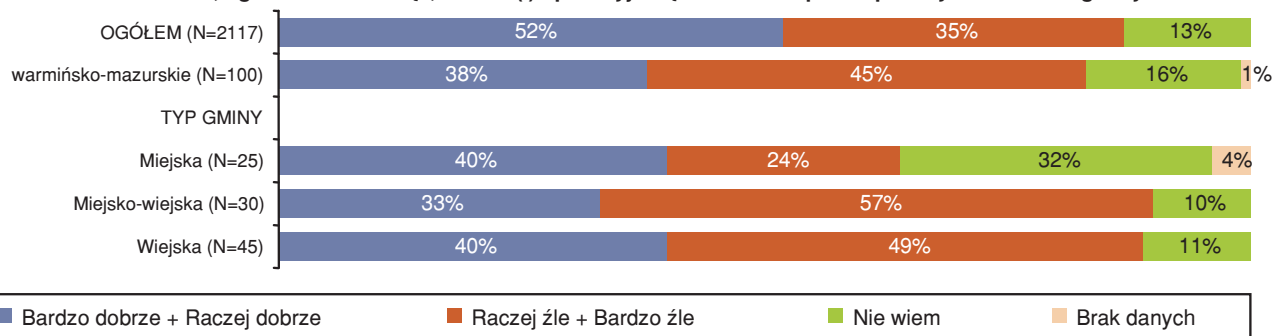
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=100

Problemy osób niepełnosprawnych

Pomimo ograniczonej i fragmentarycznej wiedzy, przedstawiciele samorządów gminnych województwa warmińsko - mazurskiego, mniej optymistycznie, niż ogół, oceniają jakość życia osób niepełnosprawnych na terenie ich gminy. Trzeba podkreślić również, że w swoich opiniach są bardziej krytyczni, niż same osoby niepełnosprawne. W przypadku osób niepełnosprawnych odsetki oceniających swą sytuację jako złą lub bardzo złą, zarówno wśród mieszkańców województwa warmińsko - mazurskiego, jak również wśród ogółu osób niepełnosprawnych są niższe, niż podobne szacunki wśród przedstawicieli samorządów gminnych.

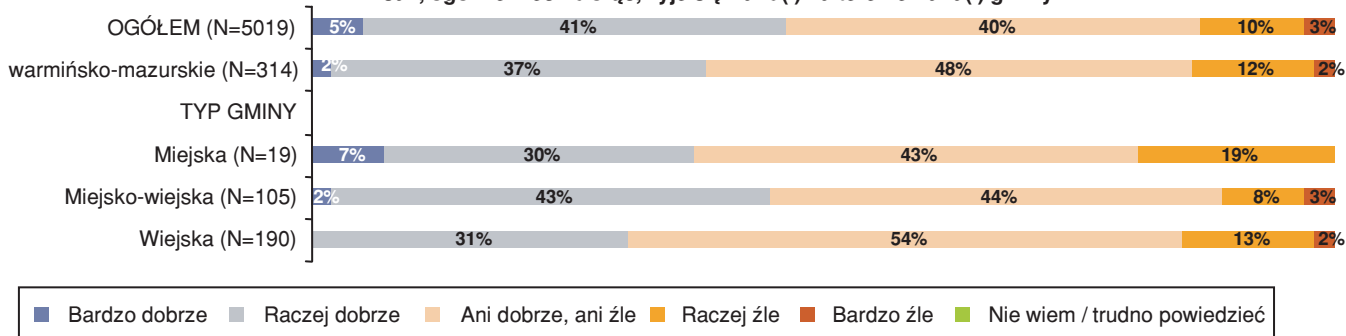
Niepełnosprawni mieszkańcy województwa warmińsko - mazurskiego, w stosunku do ogółu niepełnosprawnych oceniają swą sytuację nieco mniej optymistycznie (województwo warmińsko-mazurskie – 39% ocen pozytywnych, ogółem – 46% ocen pozytywnych).

Jak, ogólnie rzecz biorąc, w Pana(i) opinii żyje się osobom niepełnosprawnym na terenie gminy?

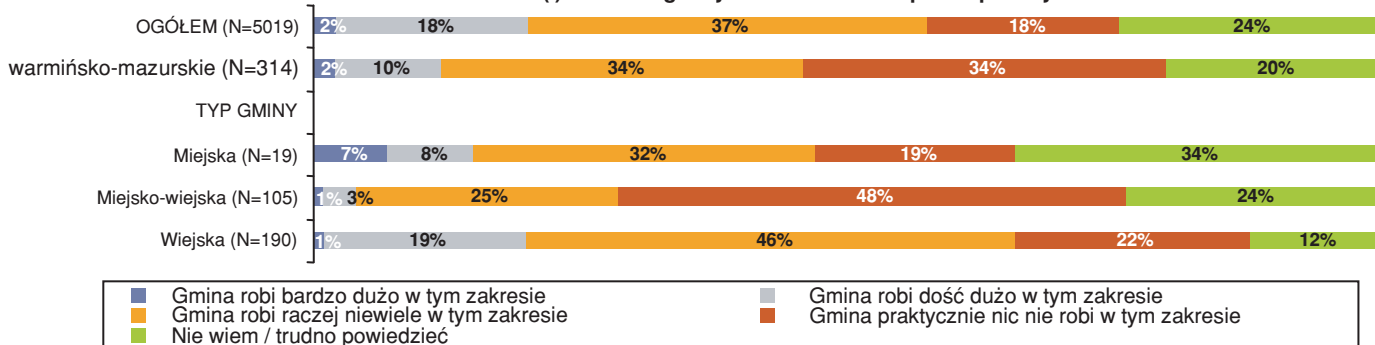
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Jak, ogólnie rzecz biorąc, żyje się Panu(i) na terenie Pana(i) gminy?

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Jak ocenia Pan(i) działania gminy na rzecz osób niepełnosprawnych?

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Problemy osób niepełnosprawnych

Choć osoby niepełnosprawne wykazują bardzo wysoki optymizm życiowy oraz dość pozytywnie wyrażają się o jakości życia w swojej gminie, to jednak gdy mówią o konkretnych działaniach gminy na rzecz osób niepełnosprawnych ich oceny nie są już tak pozytywne. Opinie mieszkańców województwa warmińsko - mazurskiego nie odbiegają tutaj znacząco od ocen ogółu badanych.

Dodatkowo samorządy gminne, niedysponujące żadnymi twardymi danymi, nie zawsze zdają sobie sprawę z potrzeb i oczekiwań osób niepełnosprawnych, często mają niepełne wyobrażenie na temat tego, co tak naprawdę „boli” niepełnosprawnych. Dla przedstawicieli samorządów gminnych w województwie warmińsko - mazurskim problemy osób z tej grupy skupiają się przede wszystkim wokół barier architektonicznych, problemów finansowych, kłopotów z zatrudnieniem oraz problemów bytowych i transportowych. Wyraźnie niedoszacowują zaś problemów związanych z ochroną zdrowia oraz problemów psychologicznych. **Z obrazu tego można wnioskować, że osoba niepełnosprawna, to dla przedstawicieli samorządów gminnych przede wszystkim osoba niepełnosprawna fizycznie, mająca kłopoty z poruszaniem. Skutkuje to znacznym zawężeniem perspektywy.**

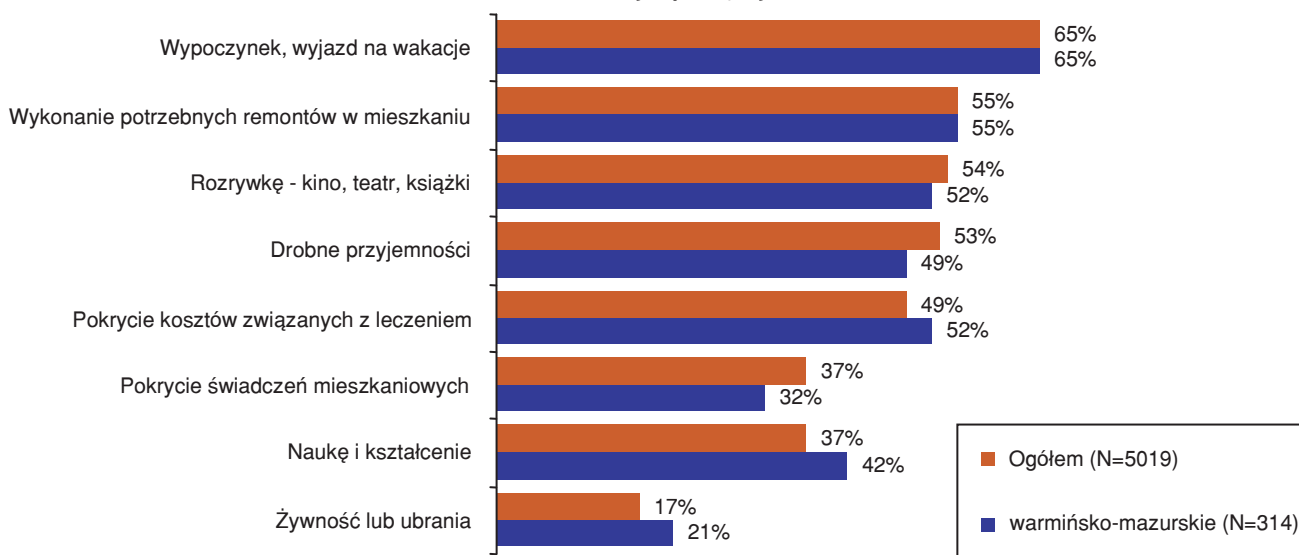

Problemy osób niepełnosprawnych

Jak pokazują wyniki badań, największą bolączką osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko - mazurskim są **problemy finansowe** oraz **problemy związane z ochroną zdrowia** – te drugie wskazywane są zdecydowanie częściej, niż w pozostałych regionach. Problemy związane z niedostatkim pieniędzy mają duże znaczenie dla niepełnosprawnych z tego regionu – co druga osoba przyznaje, że w ciągu ostatniego roku miała problemy z pokryciem kosztów leczenia, zaś co trzeciej zdarzyło się, iż nie była w stanie pokryć kosztów świadczeń mieszkaniowych. Więcej, niż przeciętnie osób deklarowało, iż nie starczyło im pieniędzy na żywność, ubrania, naukę i kształcenie oraz leczenie.

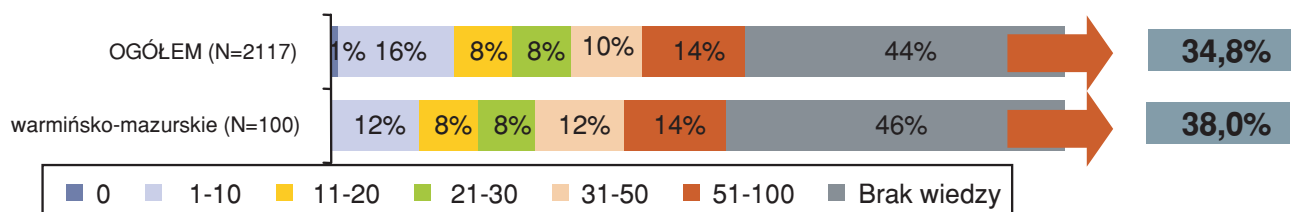
Samorządy gminne województwa warmińsko – mazurskiego mimo że wyżej, niż w skali kraju szacują odsetek niepełnosprawnych potrzebujących pomocy finansowej to i tak odbiega on od skali potrzeb niepełnosprawnych.

Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się w Pana(i) gospodarstwie domowym, że nie starczyło pieniędzy na:

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

SZACOWANY PRZEZ GMINY ODSETEK NIEPEŁNOSPRAWNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY POTRZEBUJĄCYCH POMOCY FINANSOWEJ I MATERIALNEJ

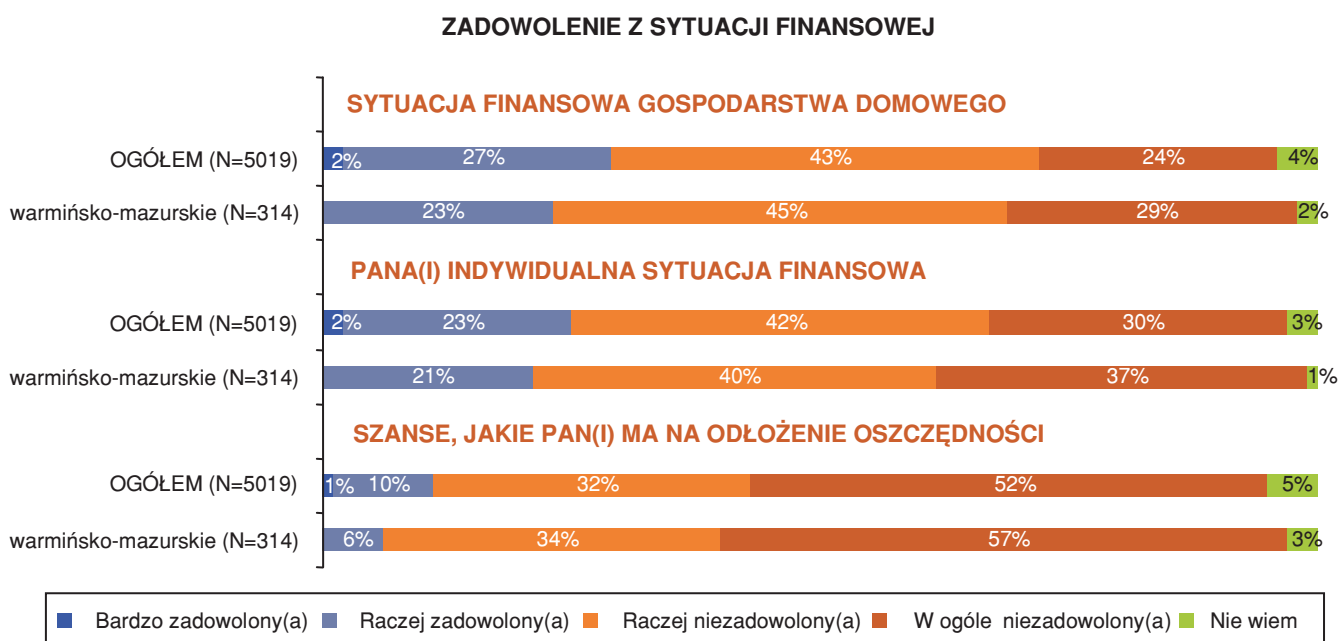
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Problemy osób niepełnosprawnych

Brak lub niedostatki środków finansowych stanowią bez wątpienia jeden z głównych problemów, z którym borykają się osoby niepełnosprawne. Jego skala w województwie warmińsko - mazurskim jest wyższa, niż w całym kraju. Zdecydowanie więcej respondentów ocenia źle własną sytuację finansową – zarówno indywidualną (77% w stosunku do 72% ogółem), jak i całego gospodarstwa domowego (74% w stosunku do 67% ogółem).

Osoby niepełnosprawne mają małe szanse na odłożenie jakichkolwiek oszczędności – w skali kraju negatywnie ocenia taką możliwość 84% osób niepełnosprawnych, zaś w województwie warmińsko - mazurskim – 91%.

W każdym z 16 województw odsetek osób niezadowolonych znacznie przekracza połowę populacji. Z najlepszą sytuacją pod względem finansowym mamy do czynienia w północno-zachodniej i centralnej Polsce, z najgorszą zaś na północnym wschodzie, południowym zachodzie kraju oraz w województwie podkarpackim.

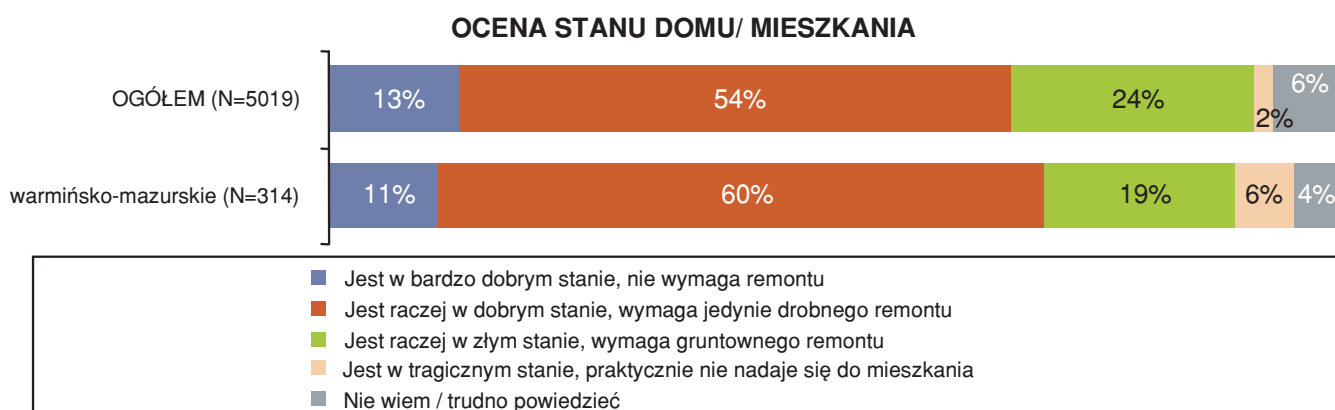

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

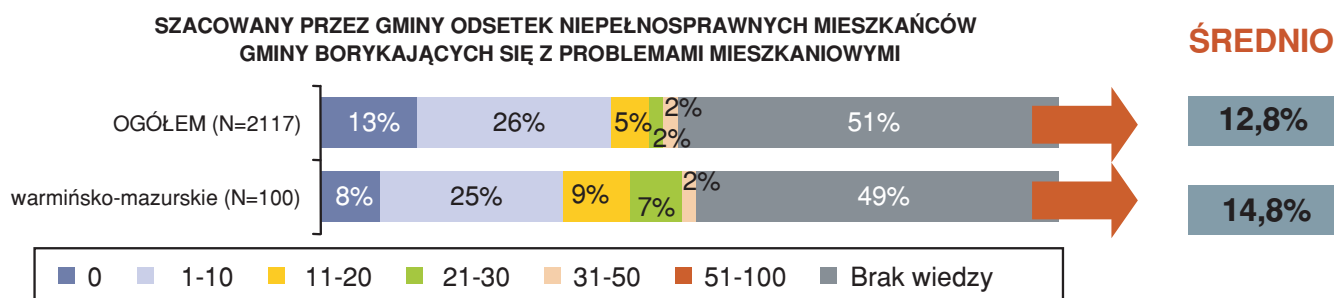
Problemy osób niepełnosprawnych

Z podobną sytuacją mamy do czynienia w województwie warmińsko – mazurskim w przypadku oceny obecnych warunków mieszkaniowych przez osoby niepełnosprawne. Jak pokazują wyniki badań, samorządy gminne zaniżają odsetek niepełnosprawnych borykających się z problemami mieszkaniowymi, choć i tak w przeciwieństwie do pozostałych regionów szacują go nieco wyżej. W województwie warmińsko - mazurskim swoje warunki mieszkaniowe jako złe lub tragiczne określa 25% niepełnosprawnych. Przedstawiciele samorządów gminnych szacują odsetek osób niepełnosprawnych borykających się z problemami mieszkaniowymi na poziomie 15%.

Zauważmy również, że w tym regionie, w porównaniu z ogółem kraju, obserwujemy nieco wyższy odsetek osób, które są zadowolone ze swoich warunków mieszkaniowych, zaś odsetek osób nimi nieusatisfakcjonowanych jest o 1 punkt procentowych niższy, niż w skali całej Polski.

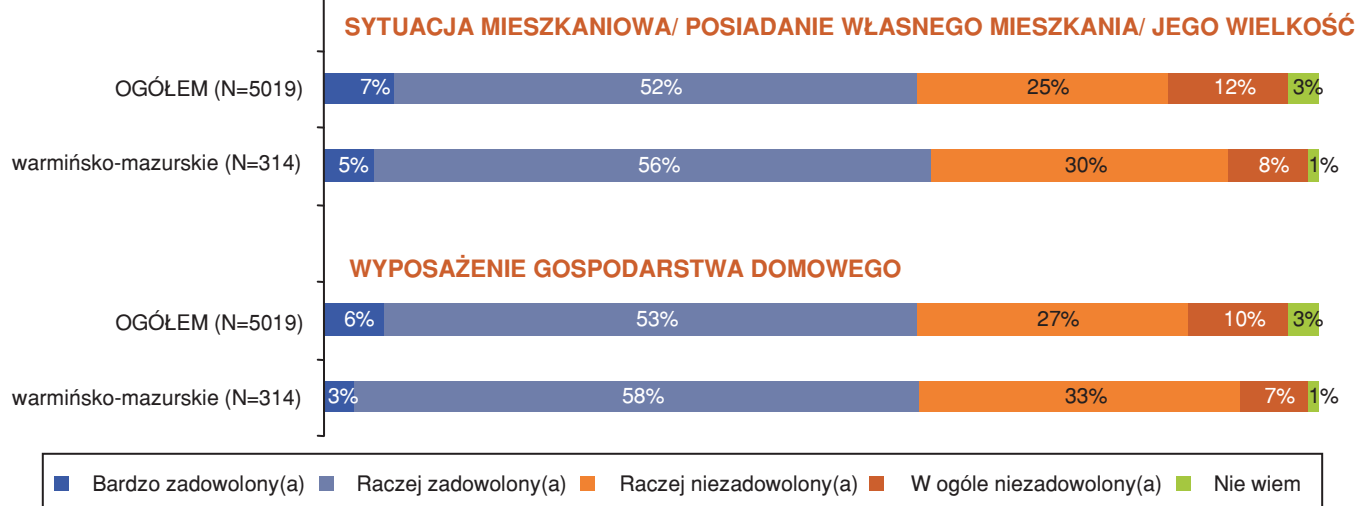
Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

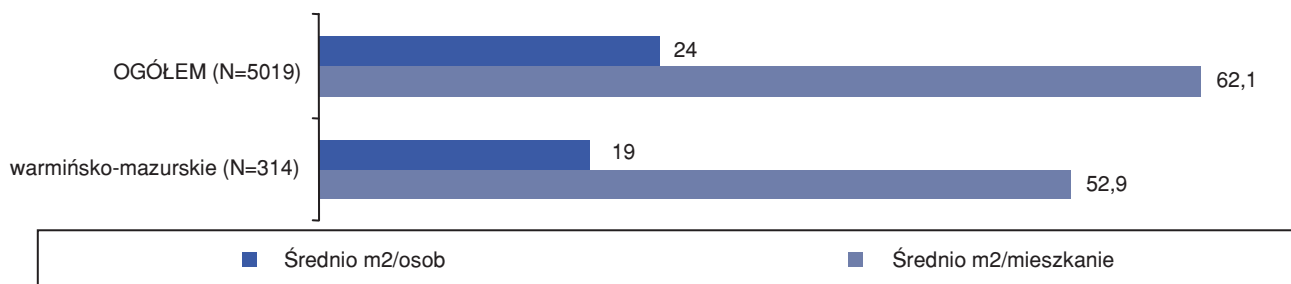
Problemy osób niepełnosprawnych

ZADOWOLENIE Z SYTUACJI MIESZKANIOWEJ

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

POWIERZCHNIA MIESZKALNA ZAJMOWANA PRZEZ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE (W M2)

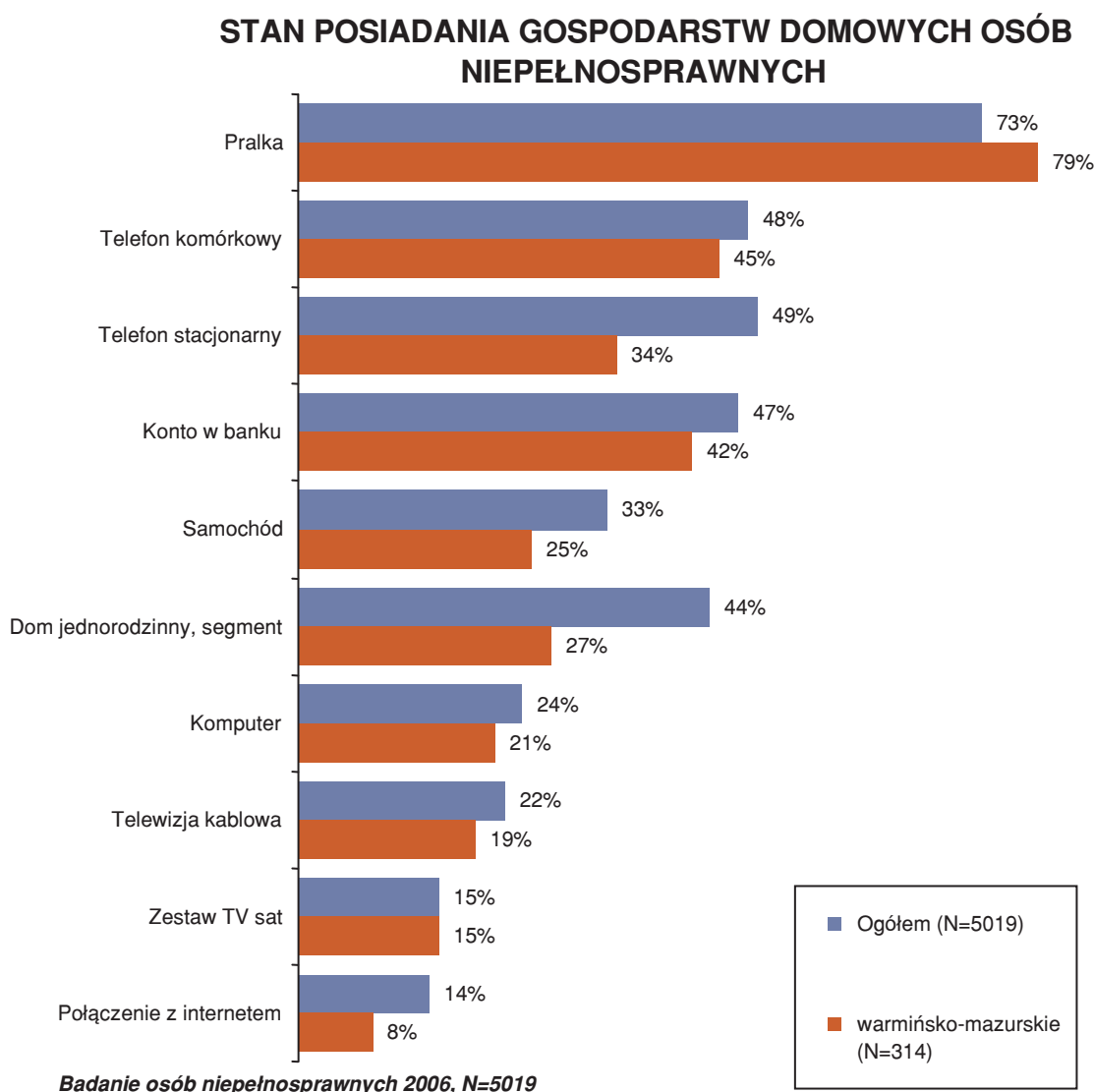

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Problemy osób niepełnosprawnych

Gospodarstwa domowe osób niepełnosprawnych nie tylko zajmują mniejszą powierzchnię mieszkaniową w odniesieniu do ogółu Polaków, lecz również są zdecydowanie gorzej wyposażone w sprzęty RTV – AGD, a przede wszystkim w nowe technologie, ułatwiające codzienne funkcjonowanie (szczególnie osobom niepełnosprawnym).

Jedynie co czwarte gospodarstwo domowe (24%) osób niepełnosprawnych ma dostęp do komputera, a niespełna co szóste (14%) do Internetu. Wśród ogółu Polaków odsetki te są dwukrotnie wyższe. Dostęp do nowych technologii nie jest jednakowy na poziomie całego kraju. Możemy mówić o istotnych różnicach na poziomie województw, a także ze względu na typ oraz wielkość gminy. Województwo warmińsko - mazurskie, pod względem większości wskaźników, wypada zdecydowanie gorzej, niż ogół badanych. Pozytywnie wyróżnia się na tle całego kraju tylko pod względem posiadania przez osoby niepełnosprawne pralki.

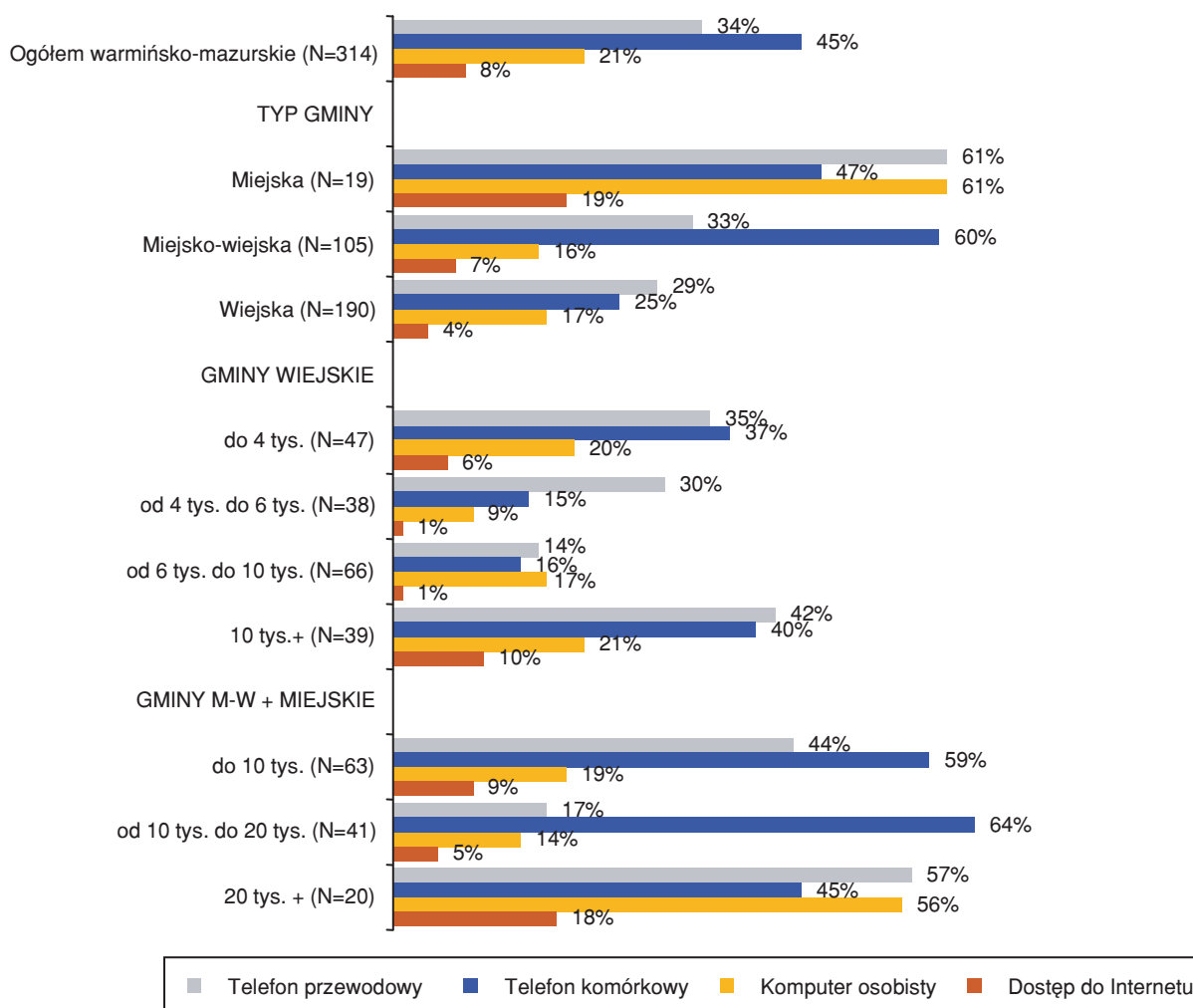
Problemy osób niepełnosprawnych

Na poziomie całego kraju obserwujemy istotne różnice w dostępie do nowych technologii między mieszkańcami gmin wiejskich oraz gmin miejskich. Zależności te również występują w województwie warmińsko - mazurskim. Osoby niepełnosprawne z gmin miejskich i miejsko-wiejskich posiadają telefony przewodowe, komputer osobisty oraz dostęp do Internetu częściej, niż mieszkańcy gmin wiejskich.

Zauważmy też, że najlepiej wyposażone pod względem telefonów komórkowych są gospodarstwa niepełnosprawnych mieszkańców gmin miejsko - wiejskich.

Natomiast wielkość gminy nie różnicuje w województwie warmińsko - mazurskim w sposób znaczący dostępu do poszczególnych technologii.

WYPOSAŻENIE GOSPODARSTW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W NOWOCZESNE TECHNOLOGIE

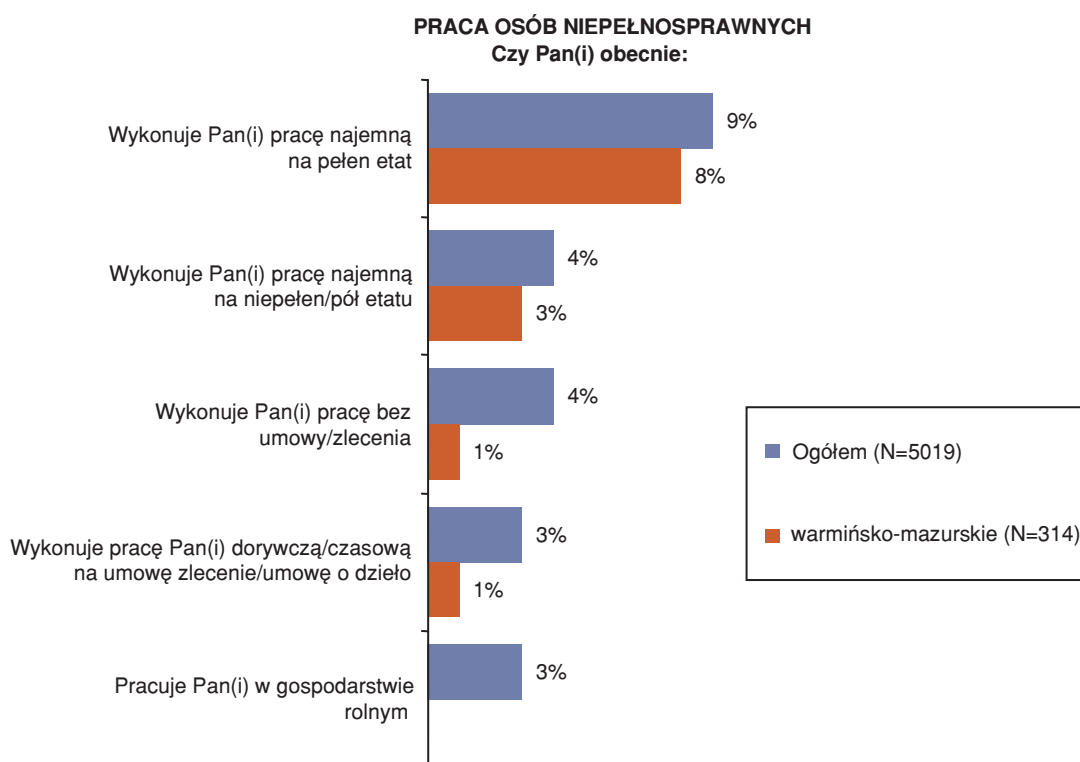

Badanie osób niepełnosprawnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=314

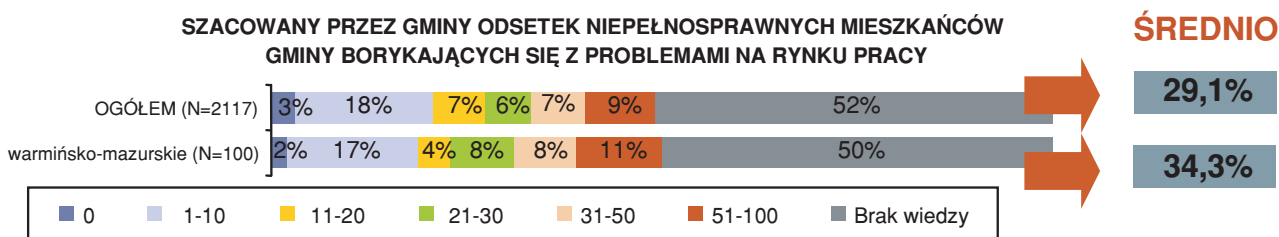
Problemy osób niepełnosprawnych

Gminy nie do końca zdają sobie sprawę z bardzo trudnego położenia osób niepełnosprawnych na rynku pracy. Co więcej, nie potrafią nawet oszacować stopy bezrobocia wśród tej grupy. Podczas gdy samorzady gminne szacowały, iż z problemami na rynku pracy boryka się jedynie 29% niepełnosprawnych, w chwili badania trzech na czterech niepełnosprawnych (77%) w wieku 18-65 lat pozostawało bez pracy, a tylko niespełna co dziesiąty badany deklarował posiadanie pracy najemnej na pełen etat.

W województwie warmińsko - mazurskim sytuacja pod względem zatrudnienia wygląda nieco gorzej. Odsetek osób niepełnosprawnych pozostających bez pracy kształtował się w dniu badania na poziomie znacznie wyższym (87%), niż w całym kraju (77%). Pracę na pełen etat wykonywało 8% badanych. Wbrew tym danym gminy z województwa warmińsko – mazurskiego szacują, iż problemy na rynku pracy dotyczą jedynie co trzeciego niepełnosprawnego mieszkańca województwa. Jest to dużo mniej, niż w rzeczywistości.

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

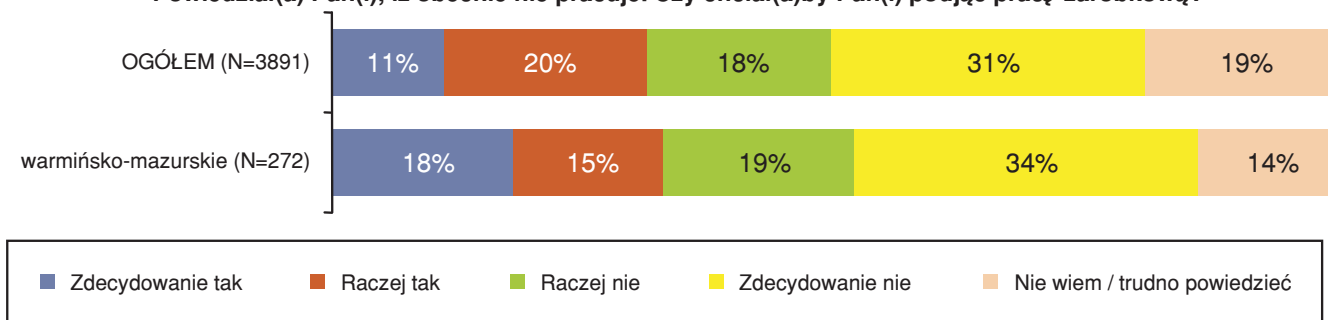
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Problemy osób niepełnosprawnych

Skali tego problemu w żadnym wypadku nie powinien także umniejszać fakt, iż jedynie co trzeci niepracujący (31%) wyraża chęć podjęcia pracy zarobkowej, a tylko co dziesiąty (10%) aktywnie jej poszukuje. Wyniki te świadczą jedynie o bierności i bezradności niepełnosprawnych na rynku pracy, przekonanych o swojej niezdolności i niekompetencji. Tym bardziej konieczne wydają się działania na rzecz aktywizacji tej grupy.

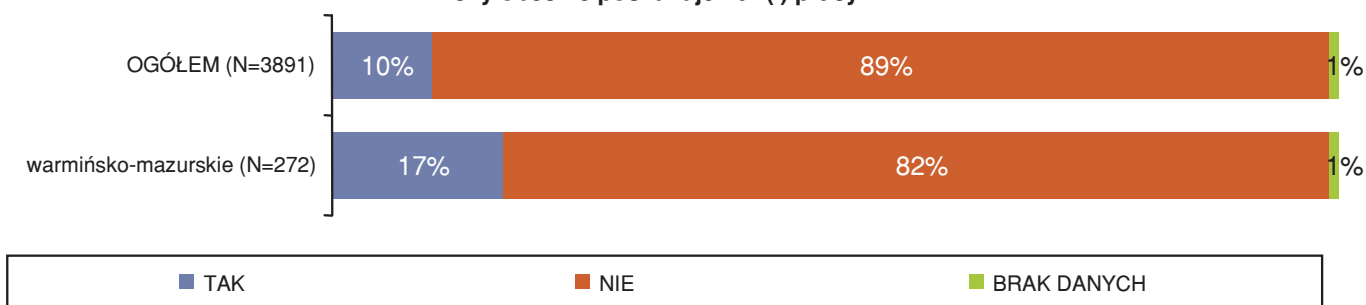
Sytuacja w województwie warmińsko – mazurskim niewiele różni się tu od sytuacji w całym kraju. Co trzeci bezrobotny niepełnosprawny mieszkaniec tego regionu chciałby podjąć pracę (33%), zaś aktywnie poszukuje jej jedynie co 17% badanych. W obu przypadkach odsetki te są wyższe, niż w skali kraju.

Powiedział(a) Pan(i), iż obecnie nie pracuje. Czy chciał(a)by Pan(i) podjąć pracę zarobkową?

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=3891

Czy obecnie poszukuje Pan(i) pracy?

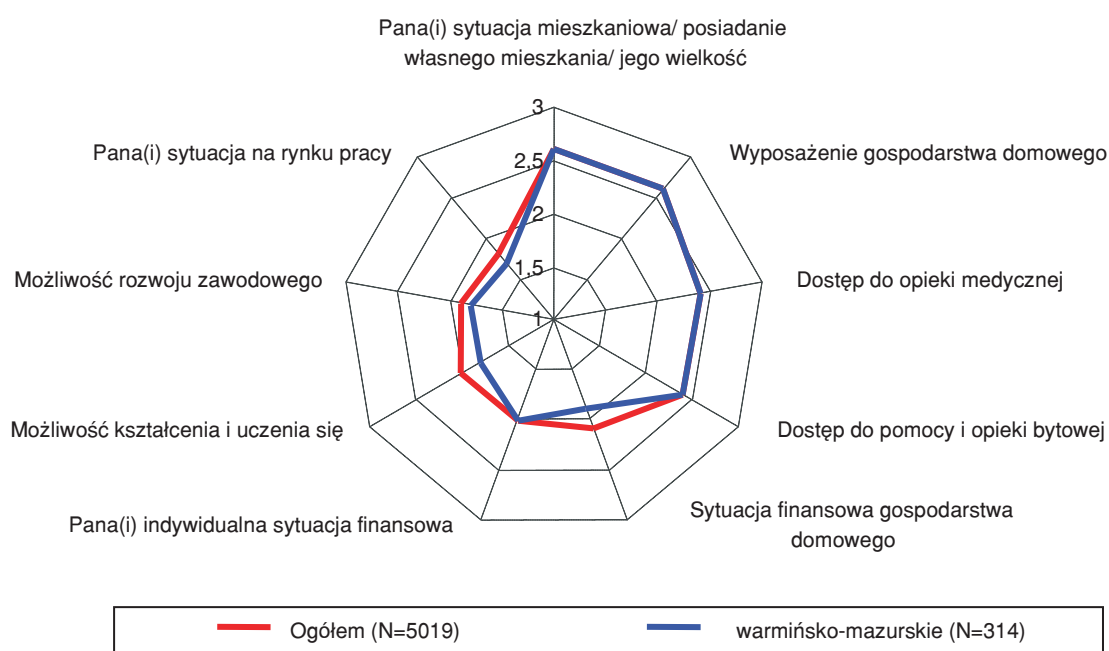
Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=3891

Problemy osób niepełnosprawnych

Odnosząc satysfakcję z różnych dziedzin życia niepełnosprawnych mieszkańców województwa warmińsko – mazurskiego do odpowiednich danych w skali całego kraju widać, że w przypadku dziedzin takich jak: sytuacja finansowa gospodarstwa domowego, możliwość uczenia i kształcenia się, rozwój zawodowy oraz sytuacja na rynku pracy - region ten wypada poniżej średniej. Pozostałe obszary zostały ocenione na poziomie średniej krajowej.

Biorąc pod uwagę różne rodzaje gmin, mieszkańcy gmin miejskich nieco większą satysfakcję czerpią z możliwości kształcenia i uczenia się, rozwoju zawodowego oraz z sytuacji na rynku pracy i sytuacji finansowej gospodarstwa domowego, niż w pozostałych typach gmin. Mieszkańcy gmin miejsko-wiejskich oceniają najlepiej dostęp do opieki medycznej oraz swoją sytuację mieszkaniową i wyposażenie gospodarstw, natomiast mieszkańcy wsi dostęp do pomocy i opieki bytowej.

OCENA ZADOWOLENIA W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH

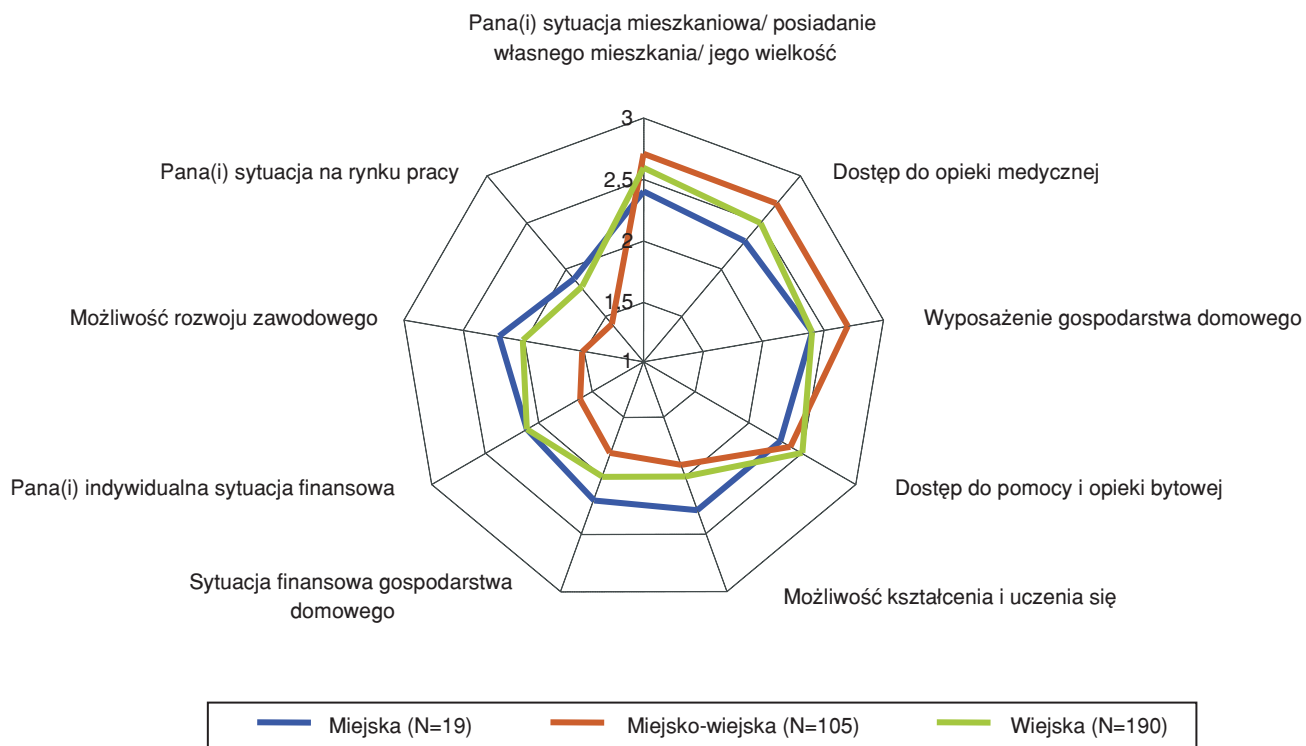

SKALA: 4=Bardzo zadowolony(a), 3=Raczej zadowolony(a), 2=Raczej niezadowolony(a), 1=W ogóle niezadowolony(a)

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Problemy osób niepełnosprawnych

OCENA ZADOWOLENIA W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH ZE WZGLĘDU NA TYP GMINY

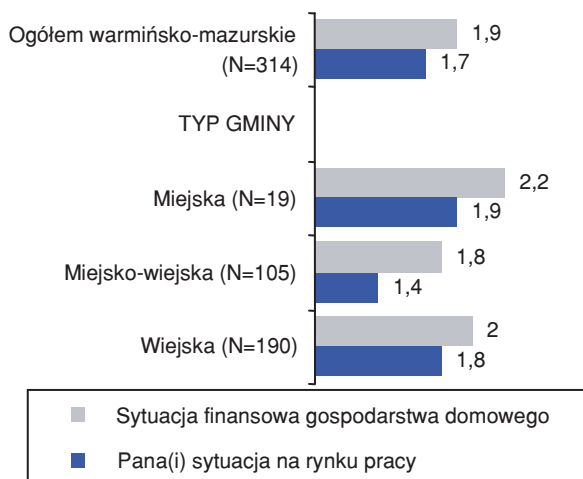
SKALA: 4=Bardzo zadowolony(a), 3=Raczej zadowolony(a), 2=Raczej niezadowolony(a), 1=W ogóle niezadowolony(a)

Badanie osób niepełnosprawnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=314

Problemy osób niepełnosprawnych

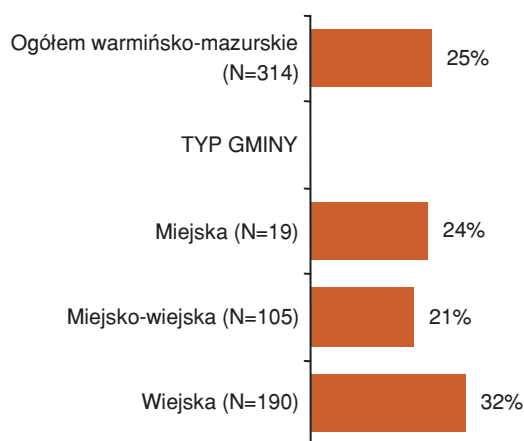
Jak widać na poniższych wykresach, osoby niepełnosprawne w województwie warmińsko - mazurskim nie są szczególnie zadowolone ani ze swej sytuacji finansowej, ani również z sytuacji na rynku pracy. Również ocena własnej sytuacji mieszkaniowej nie napawa większym optymizmem – co czwarta osoba określa własne warunki mieszkaniowe jako złe bądź tragiczne. Z najgorszą sytuacją pod względem sytuacji mieszkaniowej mamy do czynienia w gminach wiejskich, gdzie co trzeci respondent uskarża się na warunki mieszkaniowe. **Wydaje się, że samorządy gminne, zwłaszcza w przypadku gmin wiejskich, niedoszacowują skali tych problemów.**

OCENA ZADOWOLENIA W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH

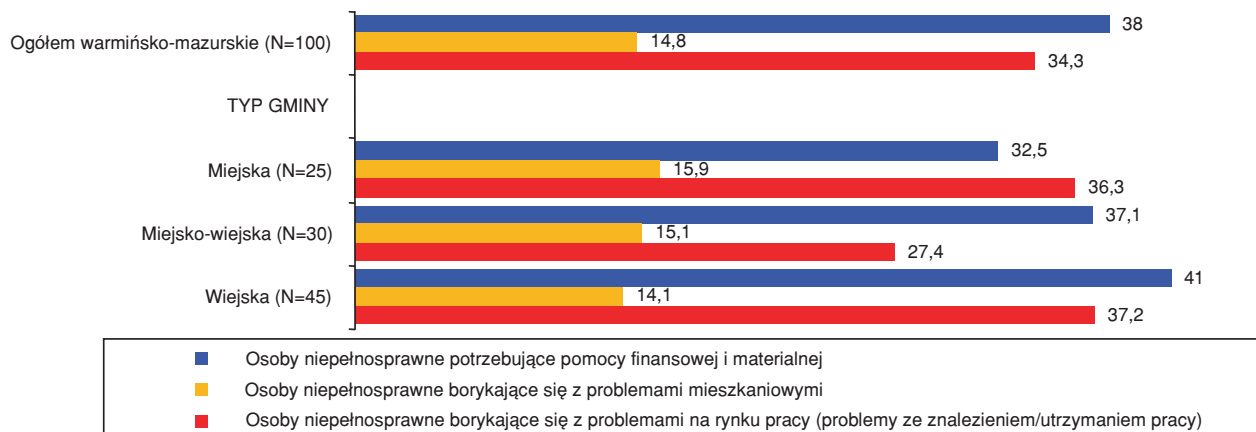
Badanie osób niepełnosprawnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=314

OCENA STANU DOMU/MIESZKANIA JEST RACZEJ W ZŁYM STANIE + JEST W TRAGICZNYM STANIE

Badanie osób niepełnosprawnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=314

Szacowany przez gminy odsetek niepełnosprawnych mieszkańców gminy borykających się z następującymi problemami - ZE WZGLĘDU NA TYP GMINY

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=100

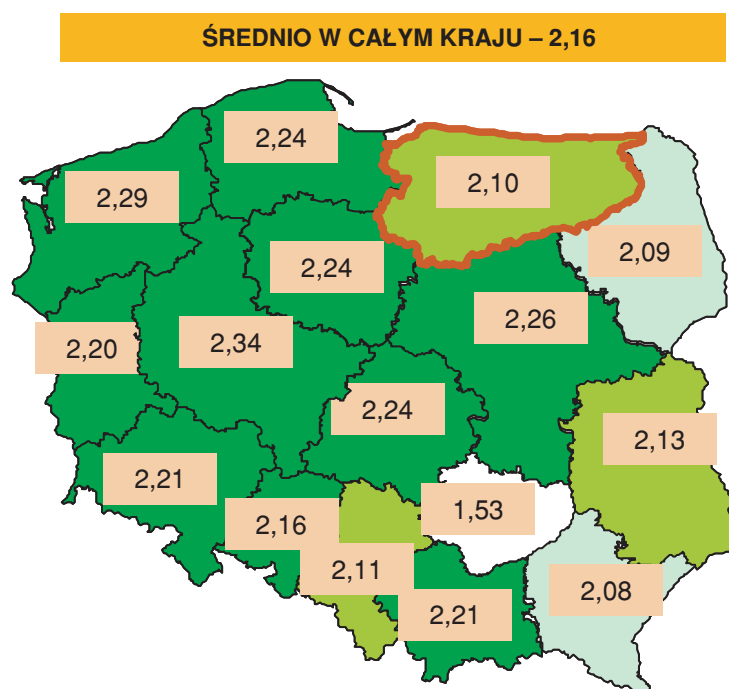
Problemy osób niepełnosprawnych

Biorąc pod uwagę osiem następujących wymiarów, stworzyliśmy ogólny wskaźnik **zadowolenia z jakości życia**. Wskaźnik ten jest średnią arytmetyczną zadowolenia wskazywanego przez respondenta w każdym z ośmiu obszarów.

- Wyposażenie gospodarstwa domowego
- Dostęp do opieki medycznej
- Dostęp do pomocy i opieki bytowej
- Sytuacja finansowa gospodarstwa domowego
- Możliwość kształcenia i uczenia się
- Pana(i) indywidualna sytuacja finansowa
- Możliwość rozwoju zawodowego
- Pana(i) sytuacja na rynku pracy

Poniższa mapa wskazuje na regionalne różnice w ocenie jakości życia w badanych przez nas ośmiu obszarach. Relatywnie największe zadowolenie deklarują niepełnosprawni mieszkańcy Polski północno-zachodniej oraz Polski centralnej. Jakość swojego życia najgorzej oceniają zaś mieszkańcy województw wschodnich oraz województwa świętokrzyskiego. **Wskaźnik zadowolenia z jakości życia w województwie warmińsko – mazurskim wyniósł nieco poniżej średniej dla Polski.**

WSKAŹNIK ZADOWOLENIA Z JAKOŚCI ŻYCIA - ŚREDNIE W POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTWACH

SKALA: 4=Bardzo zadowolony(a), 3=Raczej zadowolony(a), 2=Raczej niezadowolony(a), 1=W ogóle niezadowolony(a)
Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

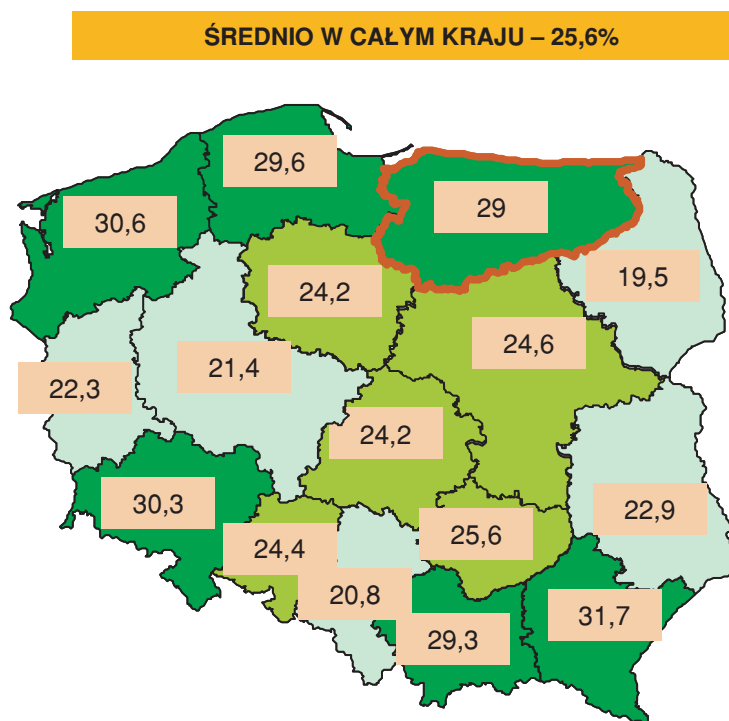
Problemy osób niepełnosprawnych

Obserwowane między województwami różnice w jakości życia osób niepełnosprawnych nie wszędzie przekładają się również na przekonania samorządów gminnych w tym zakresie. W szczególności dotyczy to województwa podlaskiego, lubuskiego, świętokrzyskiego oraz śląskiego. Podczas gdy mieszkańcy tych województw relatywnie najgorzej oceniają jakość swojego życia, samorządowcy relatywnie najniżej szacują odsetek niepełnosprawnych borykających się z problemami finansowymi, mieszkaniowymi i problemami na rynku pracy.

Ze złej sytuacji życiowej swoich mieszkańców dość dobrze zdają sobie sprawę gminy z województwa warmińsko-mazurskiego oraz podkarpackiego.

W przypadku województwa zachodniopomorskiego, pomorskiego oraz dolnośląskiego świadomość problemów osób niepełnosprawnych jest najwyższa i najwyższe jest też zadowolenie niepełnosprawnych.

SZACOWANY PRZEZ GMINY ODSETEK NIEPEŁNOSPRAWNYCH BORYKAJĄCYCH SIĘ Z PROBLEMAMI FINANSOWYMI, MIESZKANIOWYMI I PROBLEMAMI NA RYNKU PRACY

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

4. Instytucje pomagające niepełnosprawnym

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

W kontekście skali problemów, szczególnie w przypadku gmin wiejskich, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne, dostępność i jakość oferowanego wsparcia, a zarazem system informowania o nim, wydają się zdecydowanie niewystarczające. Wnioski te dotyczą zarówno całej Polski, jak również województwa warmińsko - mazurskiego. Wyniki badań wskazują na niedostosowanie obecnego systemu organizacji wsparcia osób niepełnosprawnych do ich potrzeb i możliwości.

- ❑ Po pierwsze, podkreślić należy, iż **osoby niepełnosprawne mają dość niską świadomość tego, do kogo mogą zwrócić się o pomoc, a sami urzędnicy bardzo rzadko wykazują zainteresowanie ich sytuacją.** W województwie warmińsko - mazurskim świadomość ta utrzymuje się na poziomie całego kraju.
- ❑ Po drugie, **instytucje powiatowe, na których spoczywa główny obowiązek świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym, zarówno w opinii samych osób niepełnosprawnych, jak i samorządów gminnych, nie wywiązują się należycie ze swoich zadań.** Natomiast **samorządy gminne nie radzą sobie z ciężarem spływających na nie obowiązków.** Choć same często chwalą się swoimi dokonaniem w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym, to w oczach niepełnosprawnych jest to tylko kropla w morzu potrzeb.
- ❑ Wreszcie, **niedoceniona pozostaje rola organizacji pozarządowych.** Ich działanie pozytywnie oceniają zarówno samorządy, jak i osoby niepełnosprawne, tymczasem w skali całego kraju (przede wszystkim w gminach wiejskich i we wschodniej części) nadal działa ich niewiele.

Mówiąc o instytucjach pomocy, osoby niepełnosprawne swoją uwagę skupiają praktycznie wyłącznie na najbliższych im **Ośrodkach Pomocy Społecznej**, gdzie najczęściej kierują swoje pierwsze kroki. Dla wielu niepełnosprawnych są one jedyną znaną, a dla jeszcze większego grona jedyną dostępną instytucją wsparcia – do tego stopnia, iż osoby niepełnosprawne często przypisują pomoc uzyskaną z innych źródeł miejskim i gminnym Ośrodkom Pomocy Społecznej.

Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie w województwie warmińsko – mazurskim kojarzone są z pomocą dopiero w czwartej kolejności. Oprócz OPS-ów wyprzedzają je również: **Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz samorządy gminne.** PCPR-y swoją ofertę kierują również do dość określonej grupy – przede wszystkim mieszkańców gmin miejskich, pozostając prawie poza zasięgiem mieszkańców gmin wiejskich.

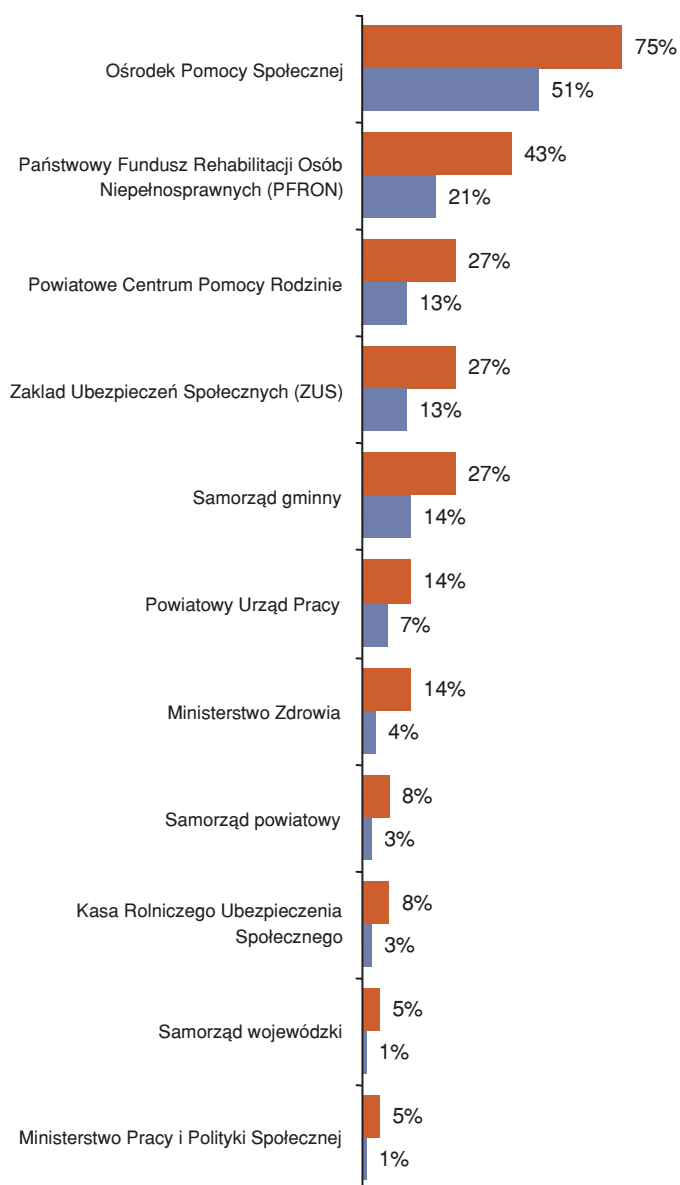
Instytucje centralne i wojewódzkie, poza Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, pozostają prawie niedostępne dla osób niepełnosprawnych.

Jak pokazują wyniki badań, podmioty niepubliczne – organizacje pozarządowe, parafie, czy wreszcie osoby prywatne odgrywają nadal dość ograniczoną, choć niezwykle ważną, rolę w procesie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. Nie dotyczy to jednak **rodzin osób niepełnosprawnych**, które wydają się niezastąpionym źródłem pomocy dla tej grupy.

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

W województwie warmińsko – mazurskim obserwujemy niższy, w porównaniu do ogółu kraju, poziom znajomości PFRON, ZUS i PCPR. Zauważyć można jednak, że w tym regionie znacznie częściej, niż przeciętnie, niepełnosprawni deklarowali znajomość oraz korzystanie z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej oraz Powiatowych Urzędów Pracy.

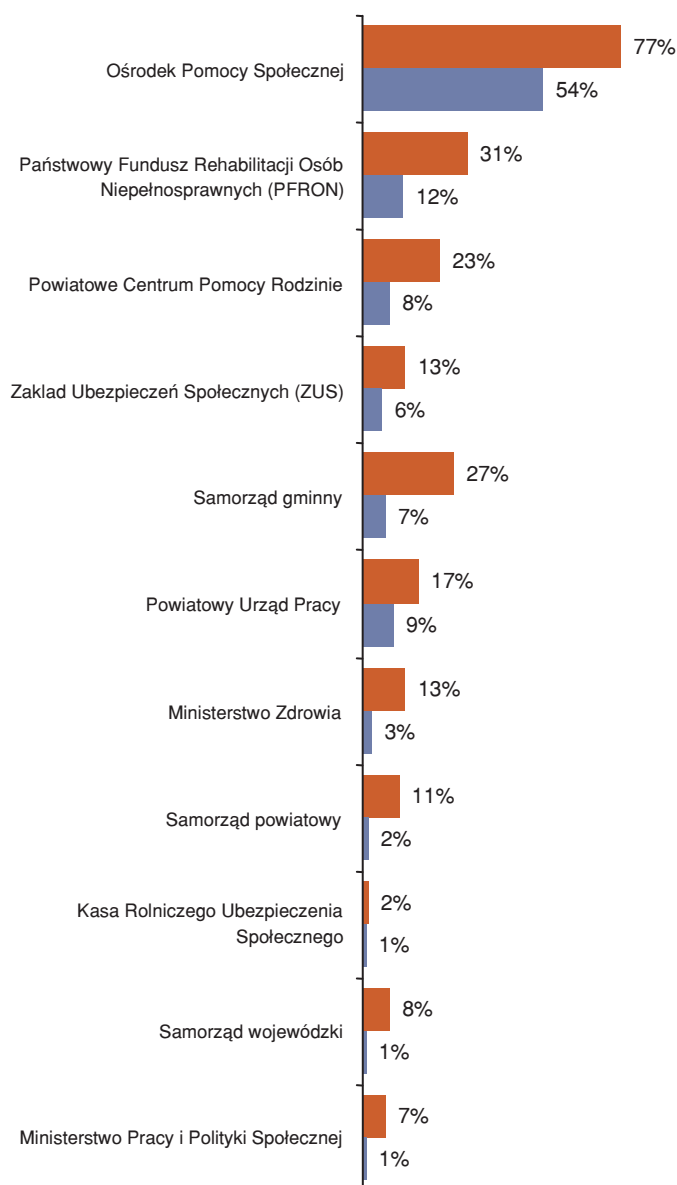
ZNAJOMOŚĆ INSTYTUCJI WSPARCIA I KORZYSTANIE Z TYCH INSTYTUCJI WSKAZANIA SPONTANICZNE

■ ZNAJOMOŚĆ - Ogółem
■ KORZYSTANIE Z POMOCY - Ogółem

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

ZNAJOMOŚĆ INSTYTUCJI WSPARCIA I KORZYSTANIE Z TYCH INSTYTUCJI WSKAZANIA SPONTANICZNE

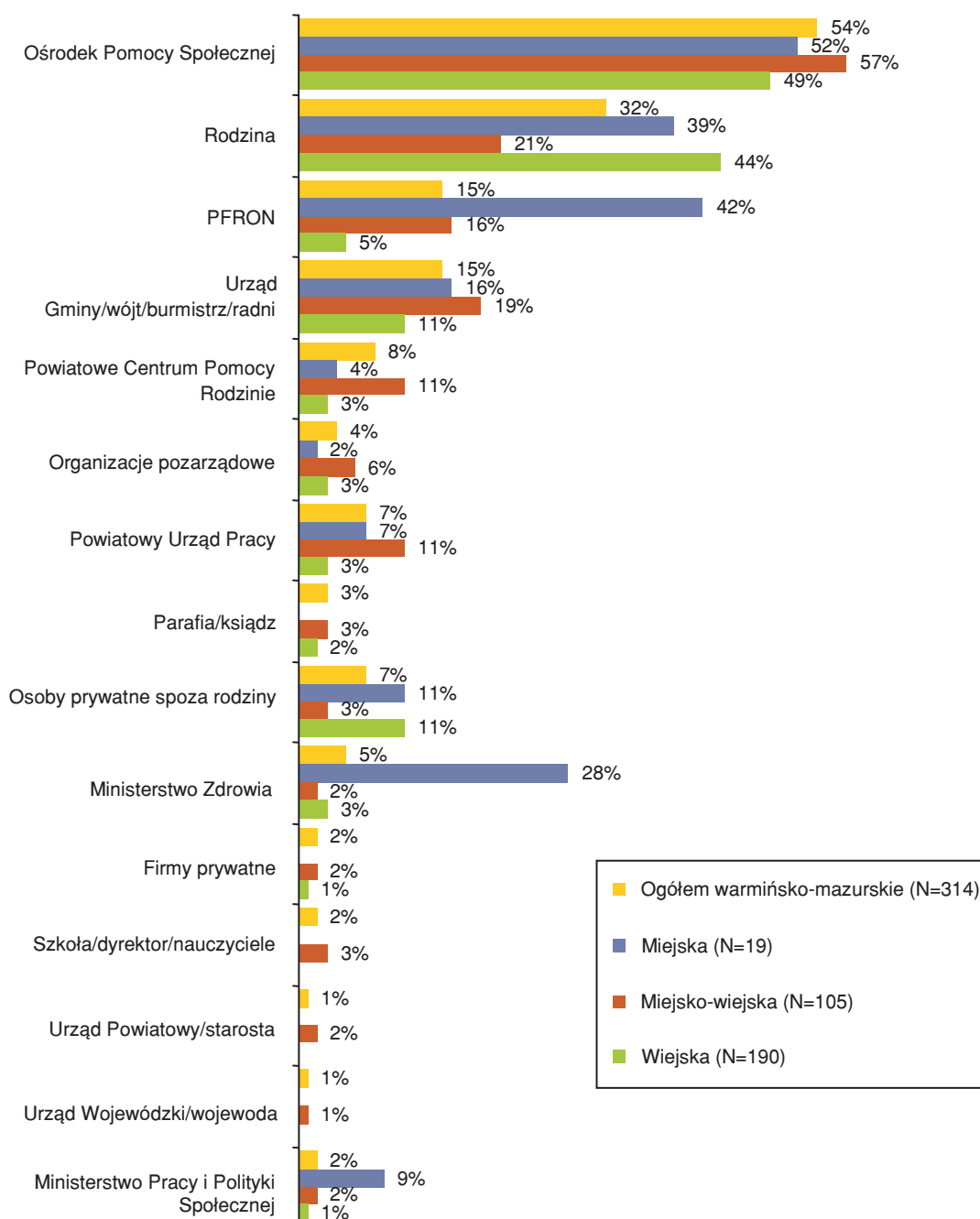
■ ZNAJOMOŚĆ - warmińsko-mazurskie
■ KORZYSTANIE Z POMOCY - warmińsko-mazurskie

Badanie osób niepełnosprawnych 2006.
Województwo warmińsko-mazurskie, N=314

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

W województwie warmińsko - mazurskim, podobnie, jak w całym kraju, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie są prawie niedostępne dla mieszkańców wsi. Jednocześnie nieco inaczej, niż w całym kraju, największą dostępność deklarowali mieszkańcy gmin miejsko - wiejskich, a nie miejskich, jak to miało miejsce w innych regionach kraju.

**KORZYSTANIE Z POMOCY INSTYTUCJI WSPARCIA W CIĄGU OSTATNICH TRZECH LAT
ZE WZGLĘDU NA TYP GMINY**

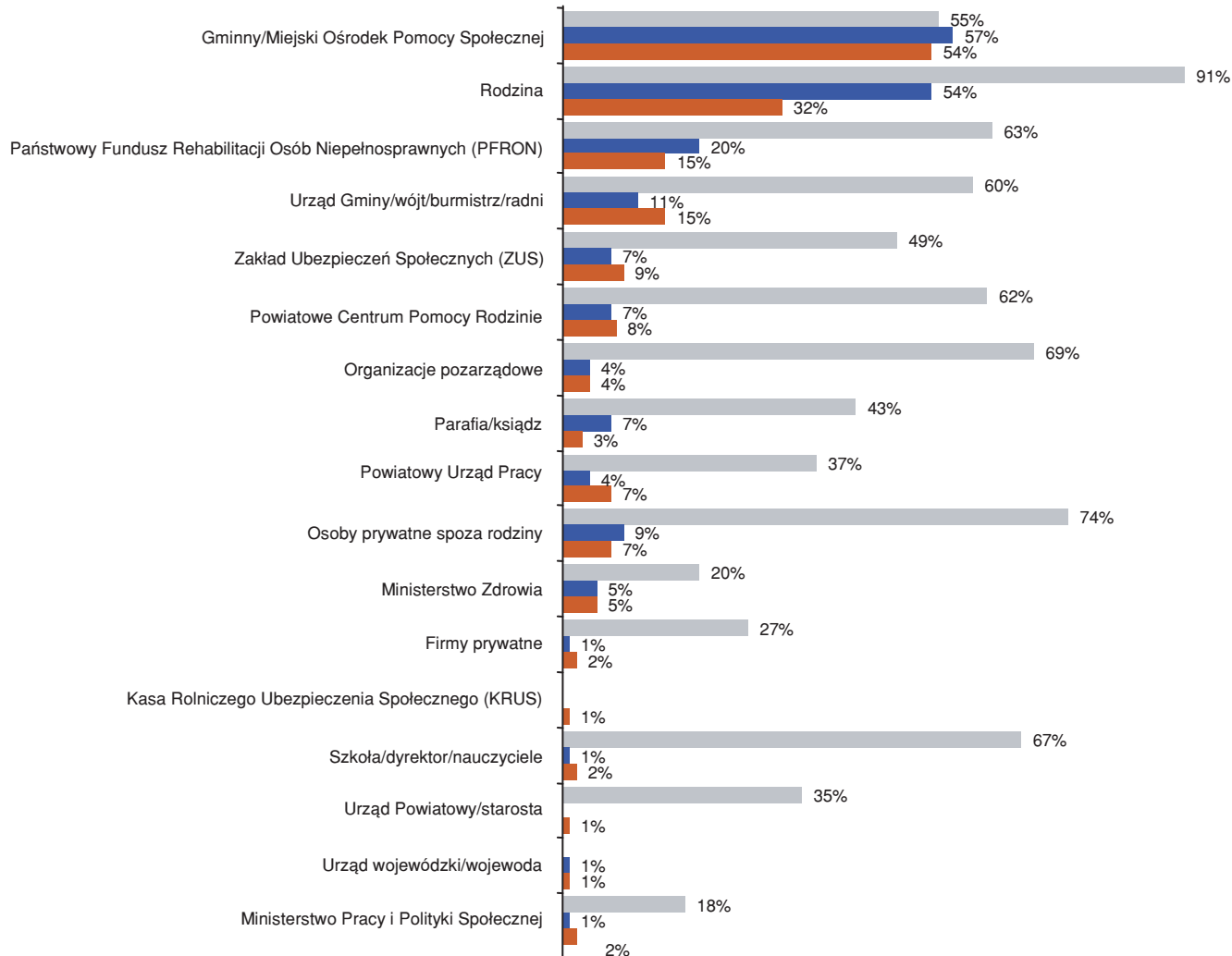

Badanie osób niepełnosprawnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=314

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

W województwie warmińsko – mazurskim, podobnie jak w skali całego kraju, obserwujemy duże **rozbieżności pod względem oceny ilości i jakości** otrzymanej pomocy. W największym stopniu dotyczy to podmiotów niepublicznych, a przede wszystkim organizacji pozarządowych i osób prywatnych. Pomoc z tych źródeł, choć bardzo dobrze oceniana, relatywnie rzadko trafia do niepełnosprawnych. Z podobną sytuacją, choć w mniejszej skali, mamy do czynienia w przypadku dość dobrze ocenianych PCPR-ów, PFRON-u oraz Urzędów gminnych. Na tym tle **bezkonkurencyjna wydaje się rola rodziny oraz Ośrodków Pomocy Społecznej, które to w największym stopniu wypełniają dwa podstawowe warunki skutecznego wsparcia – dostępności i jakości pomocy.**

ZESTAWIENIE KORZYSTANIA Z POMOCY INSTYTUCJI Z ODSETKIEM DOBRZE OCENIAJĄCYCH DANĄ INSTYTUCJĘ (WŚRÓD OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z JEJ POMOCY) ORAZ ODSETKIEM OSÓB UWAŻAJĄCYCH, IŻ DANĄ INSTYTUCJĄ NAJWIĘCEJ POMAGA

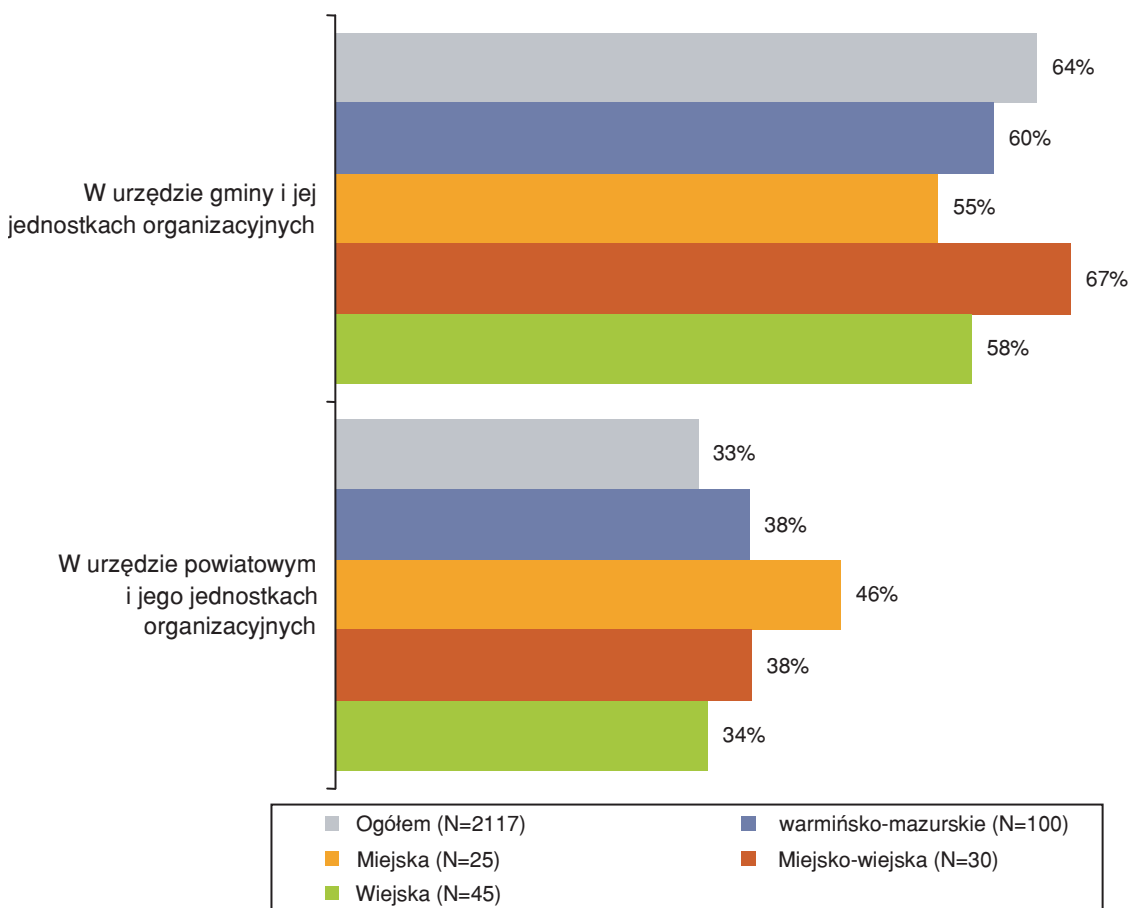
■ Odsetek pozytywnie oceniających źródło pomocy (bardzo + raczej dobrze) (N=osoby, które korzystały z pomocy tego źródła) - warmińsko-mazurskie
 ■ Odsetek oceniających, iż instytucja najczęściej pomaga (w pierwszej, drugiej i trzeciej kolejności) (N=ogółem, wszyscy badani) - warmińsko-mazurskie
 ■ Odsetek korzystających z pomocy instytucji (N=ogółem, wszyscy badani) - warmińsko-mazurskie

Badanie osób niepełnosprawnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=314

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

Znaczenie urzędu gminy i jego jednostek administracyjnych dla osób niepełnosprawnych bez wahania potwierdzają również samorządy gminne. W województwie warmińsko - mazurskim szacują one, iż 60% niepełnosprawnych pomocy i wsparcia szuka właśnie u nich, a nie w samorządach powiatowych. **W przypadku gmin miejsko - wiejskich odsetek ten jest nieco wyższy i wynosi 67%.** Natomiast z pomocy samorządów powiatowych najczęściej korzystają mieszkańcy gmin miejskich.

**Gdzie zgłaszają się niepełnosprawni mieszkańcy Pana(i) gminy szukając pomocy i wsparcia?
Proszę zaznaczyć jaki procent niepełnosprawnych szuka pierwszego wsparcia w gminie,
a jaki w powiecie?**

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

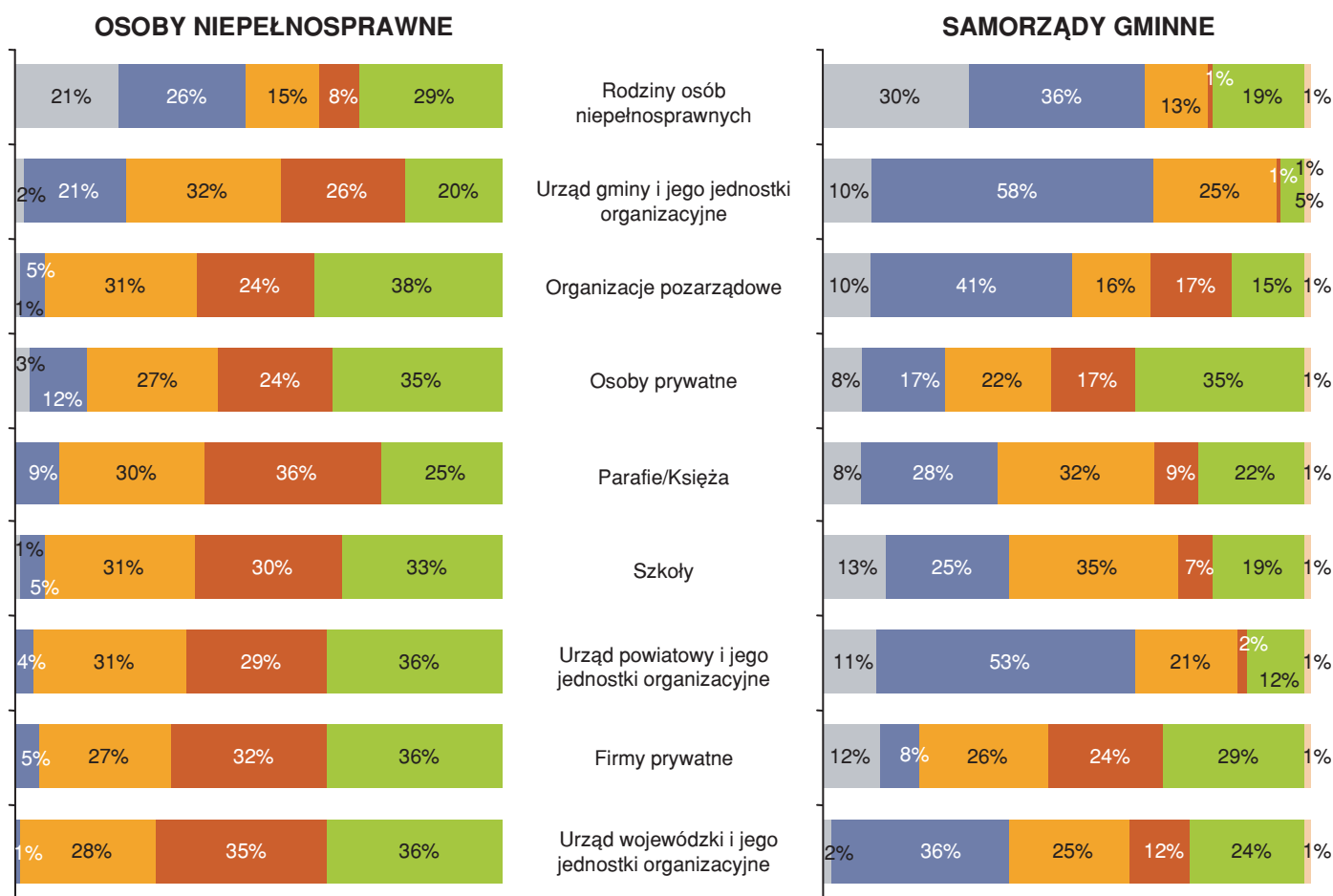
Ze względu na niedokładność szacunków dostarczonych przez gminy odsetki niepełnosprawnych szukających pomocy w urzędach gminy oraz urzędach powiatów nie dają łącznie 100%. Nie posiadając żadnej wiedzy w tym zakresie nie mogliśmy arbitralnie przypisać liczb tak, aby sumowały się do pełnych 100%.

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

Choć samorządy gminne, zarówno w skali kraju, jak również w skali województwa warmińsko-mazurskiego są bez wątpienia najważniejszym, nie licząc rodziny, źródłem wsparcia dla niepełnosprawnych, to na pewno nie są źródłem idealnym. Przedstawiciele samorządów gminnych wydają się być jednak innego zdania. Podczas gdy pozytywne oceny wystawia im jedynie co czwarty niepełnosprawny, same nie wahają się znacznie bardziej chwalić swoimi sukcesami. Samorządy gminne oceniając swą pomoc stawiają ją nawet nieco wyżej, niż pomoc świadczoną przez rodzinę osoby niepełnosprawnej.

Widać wyraźnie, że samorządy gminne, w przypadku wszystkich ocenianych źródeł, mają skłonność do przeszacowywania pomocy, jaką otrzymują osoby niepełnosprawne. Szczególnie duże rozbieżności widać w przypadku oceny roli organizacji pozarządowych, jednostek powiatowych oraz wojewódzkich.

Kto na terenie Pana(i) gminy pomaga osobom niepełnosprawnym? Proszę ocenić, jak dużo w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym robią następujące organizacje i osoby?

Badanie osób niepełnosprawnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=314

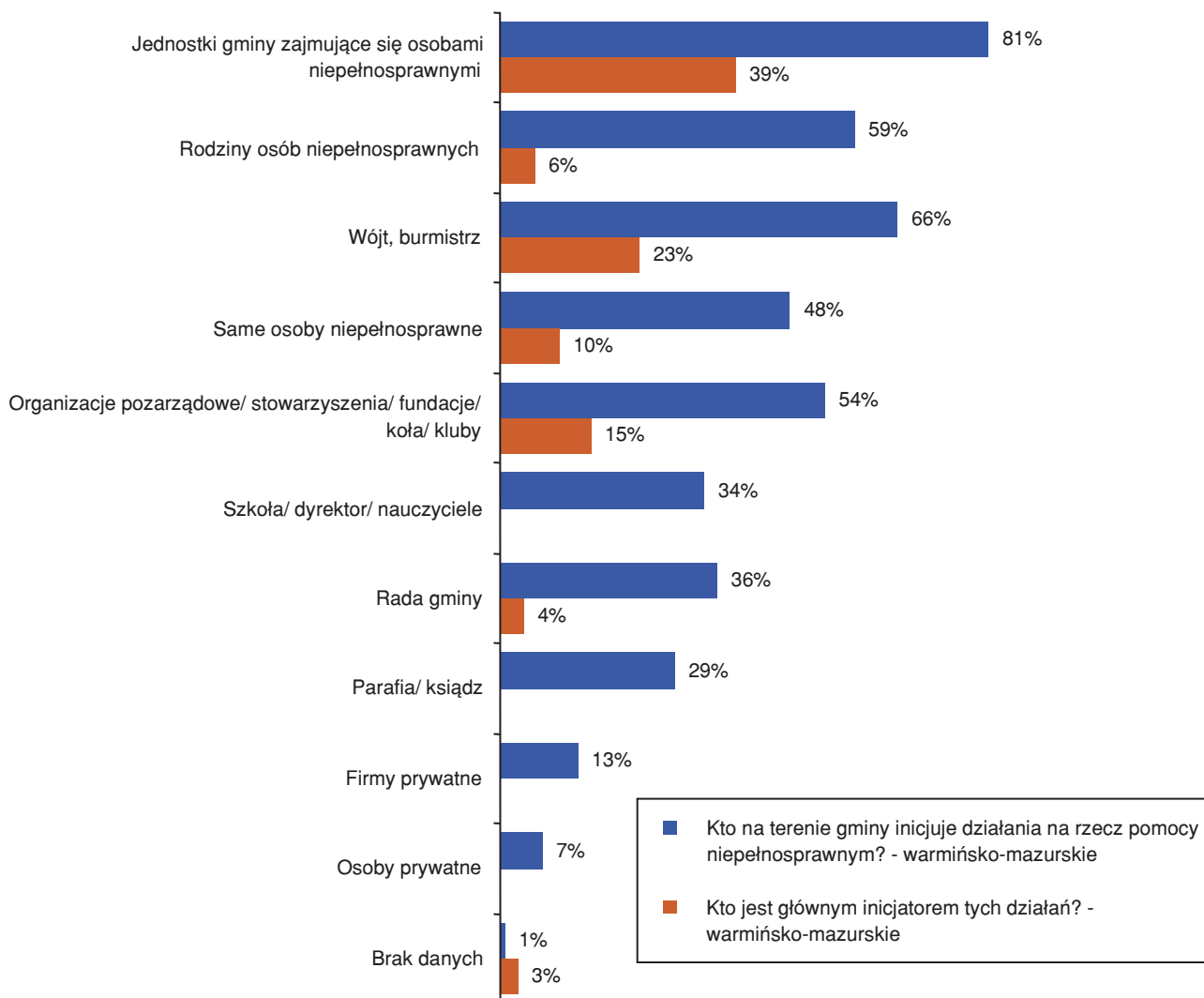
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=100

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

W świetle opinii samych osób niepełnosprawnych zdecydowanie przesadzona wydaje się również przypisywana sobie przez samorzady gminne rola w inicjowaniu działań na rzecz tej grupy. W województwie warmińsko - mazurskim tendencja ta utrzymuje się na poziomie przeciętnym. 39% samorządów gminnych z województwa warmińsko - mazurskiego twierdzi, że są głównymi inicjatorami działań na rzecz osób niepełnosprawnych, zaś kolejne 23% wskazuje, iż rolę tę pełni wójt lub burmistrz (w skali kraju odsetki te wynoszą odpowiednio 46% i 17%).

INICJATORZY DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W GMINIE

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=100

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

Należy zaznaczyć, że dostęp do instytucji i organizacji wsparcia jest silnie zróżnicowany ze względu na typ gminy. Województwo warmińsko - mazurskie nie odbiega pod tym względem od całego kraju. Obserwujemy ogromne dysproporcje między gminami miejskimi oraz miejsko-wiejskimi a gminami wiejskimi. Mieszkańcy tych ostatnich, zdani są praktycznie wyłącznie na instytucje gminne i rodzinę, nieco częściej korzystają również z pomocy osób prywatnych.

Inne źródła pomocy, jeżeli w ogóle są dostępne, to przede wszystkim dla mieszkańców gmin miejskich. Dotyczy to przede wszystkim PFRON-u. Trzeba również zauważyć fakt, że w województwie warmińsko - mazurskim niepełnosprawni gmin miejsko - wiejskich korzystają z pomocy PCPR-ów oraz Powiatowych Urzędów Pracy.

Zauważmy zatem, że pomoc, jaką mogą uzyskać mieszkańcy gmin miejskich i miejsko - wiejskich jest bardzo różnorodna. Jednocześnie jej skala może być większa dzięki wielości źródeł.

Wielkość gminy w mniejszym stopniu różnicuje dostęp do instytucji i organizacji wsparcia.

Tabela 1. Odsetek niepełnosprawnych szukających pomocy w poszczególnych instytucjach/organizacjach w ciągu ostatnich trzech lat ze względu na typ i wielkość gminy.

	Ogółem warmińsko - mazurskie (N=314)	TYP GMINY			GMINY WIEJSKIE				GM. M-W I MIEJSKIE		
		Miejska (N=19)	Miejsko-wiejska (N=105)	Wiejska (N=190)	do 4 tys. (N=47)	od 4 tys. do 6 tys. (N=38)	od 6 tys. do 10 tys. (N=66)	10 tys.+ (N=39)	do 10 tys. (N=63)	od 10 tys. do 20 tys. (N=41)	20 tys.+ (N=20)
Gminny/Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	54%	52%	57%	49%	48%	58%	27%	81%	62%	51%	49%
Rodzina	32%	39%	21%	44%	31%	69%	43%	38%	14%	32%	37%
Urząd Gminy/wójt/burmistrz/radni	15%	16%	19%	11%	13%	13%	9%	9%	18%	23%	16%
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)	15%	42%	16%	5%	14%	0%	2%	4%	13%	22%	40%
Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS)	9%	18%	7%	12%	0%	6%	11%	33%	9%	0%	23%
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	8%	4%	11%	3%	4%	1%	2%	7%	13%	9%	4%
Osoby prywatne spoza rodziny	7%	11%	3%	11%	7%	44%	0%	3%	6%	0%	11%
Powiatowy Urząd Pracy	7%	7%	11%	3%	0%	4%	4%	3%	10%	13%	7%
Ministerstwo Zdrowia	5%	28%	2%	3%	0%	0%	1%	13%	2%	2%	27%
Organizacje pozarządowe /stowarzyszenia/fundacje/koła/kluby	4%	2%	6%	3%	2%	1%	5%	4%	10%	2%	0%
Parafia/ksiądz	3%	0%	3%	2%	0%	0%	6%	3%	4%	2%	0%
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	2%	9%	2%	1%	0%	3%	0%	0%	2%	2%	9%
Szkoła/dyrektor/nauczyciele	2%	0%	3%	0%	0%	0%	1%	0%	5%	1%	0%
Firmy prywatne	2%	0%	2%	1%	0%	5%	0%	0%	4%	0%	0%
Urząd Powiatowy/starosta	1%	0%	2%	0%	0%	0%	1%	0%	2%	2%	0%
Urząd wojewódzki/wojewoda	1%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	2%	0%	0%
Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS)	1%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	2%	0%	0%

Badanie osób niepełnosprawnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=314

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

Obserwujemy geograficzne zróżnicowanie liczby osób korzystających z pomocy poszczególnych instytucji/organizacji udzielających wsparcia niepełnosprawnym.

Największy odsetek niepełnosprawnych zgłasza się do poszczególnych instytucji/organizacji w następujących województwach:

- Gminne/Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej:** świętokrzyskie, dolnośląskie, łódzkie, zachodniopomorskie.
- Rodzina:** mazowieckie, pomorskie, łódzkie.
- PFRON:** dolnośląskie, małopolskie, opolskie, pomorskie, zachodniopomorskie.
- Urząd gminy:** świętokrzyskie, podkarpackie, lubelskie, kujawsko-pomorskie.
- PCPR:** wielkopolskie, opolskie, kujawsko-pomorskie.
- Organizacje pozarządowe:** małopolskie, wielkopolskie, opolskie.
- Parafie, księża:** świętokrzyskie, opolskie, dolnośląskie.
- Powiatowy Urząd Pracy:** dolnośląskie, śląskie.

W przypadku województwa warmińsko - mazurskiego niepełnosprawni stosunkowo rzadko korzystają z pomocy poszczególnych instytucji/organizacji udzielających wsparcia osobom niepełnosprawnym. Osoby z tego województwa szukają pomocy przede wszystkim w Ośrodkach Pomocy Społecznej oraz wśród członków rodziny.

Tabela 2. Odsetek niepełnosprawnych szukających pomocy w poszczególnych instytucjach/organizacjach w ciągu ostatnich trzech lat ze względu na województwo.

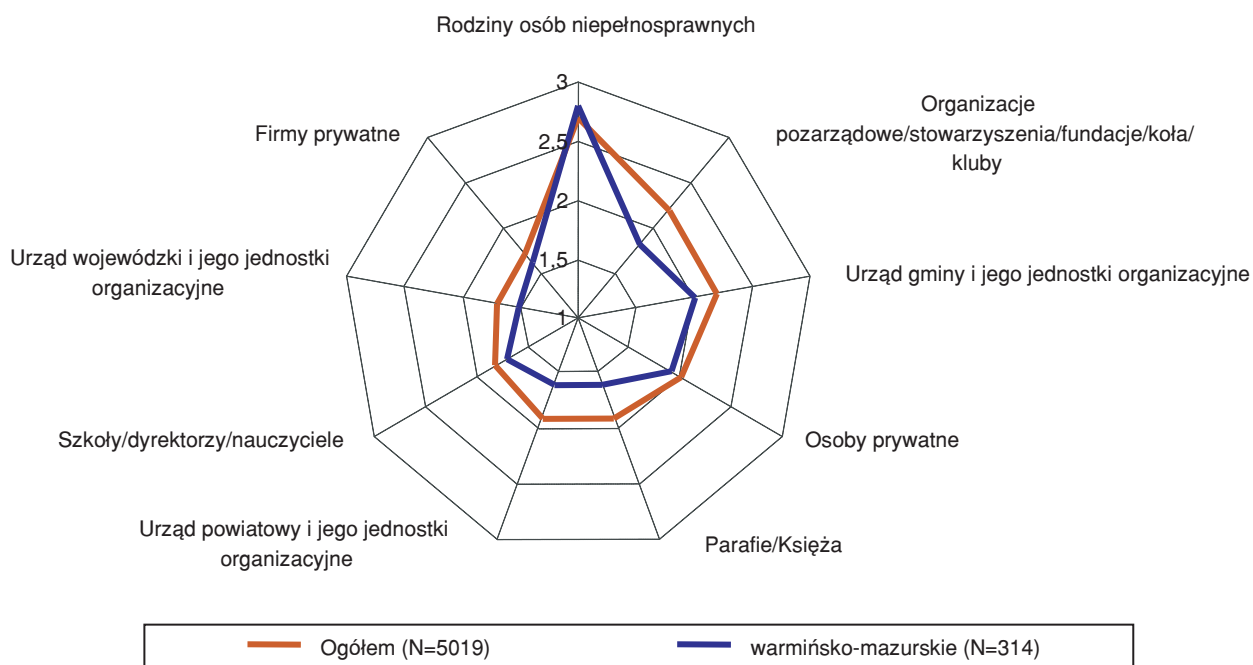
	dolnośląskie (N=314)	kujawsko-pomorskie (N=315)	lubelskie (N=314)	lubuskie (N=314)	łódzkie (N=314)	małopolskie (N=314)	mazowieckie (N=314)	opolskie (N=314)	podkarpackie (N=314)	podlaskie (N=314)	pomorskie (N=314)	śląskie (N=314)	świętokrzyskie (N=314)	warmińsko-mazurskie (N=314)	wielkopolskie (N=314)	zachodniopomorskie (N=314)
Gminny/Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	62%	47%	51%	50%	60%	53%	53%	46%	35%	50%	47%	49%	84%	54%	52%	60%
Rodzina	24%	38%	28%	21%	40%	36%	71%	33%	25%	38%	44%	33%	39%	32%	35%	29%
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)	37%	13%	19%	19%	17%	33%	14%	29%	21%	25%	29%	14%	21%	15%	22%	29%
Urząd Gminy/wójt/burmistrz/radni	14%	24%	24%	10%	23%	15%	18%	16%	23%	10%	11%	16%	56%	15%	12%	15%
Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS)	10%	5%	10%	19%	12%	20%	15%	22%	9%	21%	27%	21%	15%	9%	19%	19%
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	14%	21%	11%	11%	12%	17%	6%	24%	14%	17%	18%	17%	9%	8%	31%	11%
Organizacje pozarządowe /stowarzyszenia/fundacje/koła/kluby	13%	9%	6%	8%	11%	22%	10%	16%	7%	7%	14%	11%	5%	4%	18%	8%
Powiatowy Urząd Pracy	20%	4%	5%	6%	8%	9%	10%	11%	7%	11%	8%	17%	11%	7%	9%	8%
Parafia/ksiądz	17%	6%	11%	3%	7%	13%	12%	17%	8%	5%	9%	5%	21%	3%	3%	5%

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

W przypadku województwa warmińsko – mazurskiego lepiej, niż przeciętnie, oceniana jest jedynie pomoc uzyskana od członków rodziny osób niepełnosprawnych. Pozostałe organizacje i osoby oceniane są w regionie zdecydowanie niżej, niż w skali kraju. Największe różnice dotyczą oceny organizacji pozarządowych, jednostek powiatowych oraz parafii.

Proszę ocenić, jak dużo w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym robią następujące organizacje i osoby?

SKALA: 4=Bardzo dużo, 3=Raczej dużo, 2=Raczej niewiele, 1=Praktycznie nic

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

5. Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Jednym ze wskaźników, które pozwalają ocenić działalność samorządów gminnych w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych jest istnienie opracowanego gminnego programu działań na rzecz tej grupy.

W województwie warmińsko – mazurskim nieco częściej, niż przeciętnie, gminy deklarowały, że mają opracowany lub są w trakcie opracowywania gminnego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych – w skali kraju jest to co piąta gmina, zaś w województwie warmińsko - mazurskim co czwarta. 37% gmin deklaruje, że taki program ma być opracowany w ciągu najbliższego roku. Kwestią otwartą pozostaje to, czy rzeczywiście tak się stanie, czy też są to tylko pożądane społecznie deklaracje – na potrzeby badania.

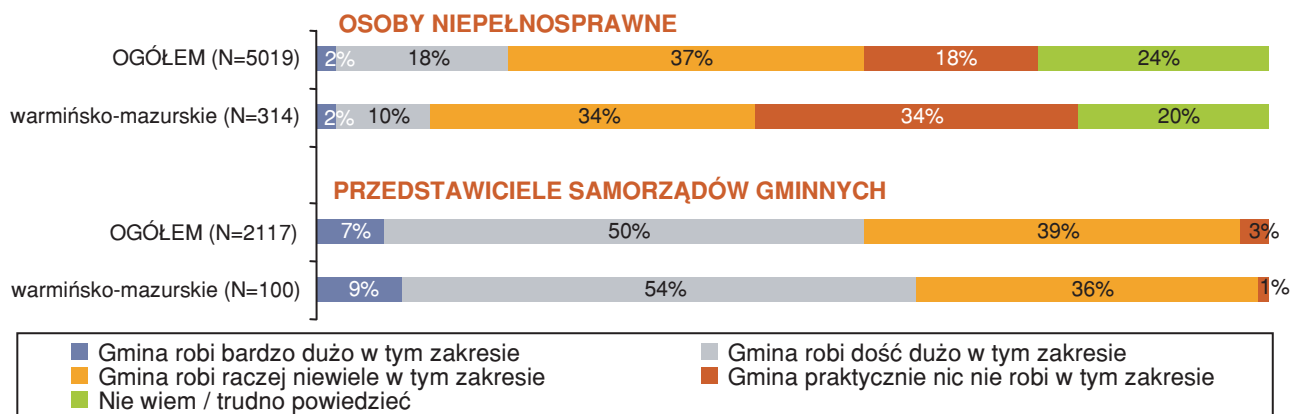
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

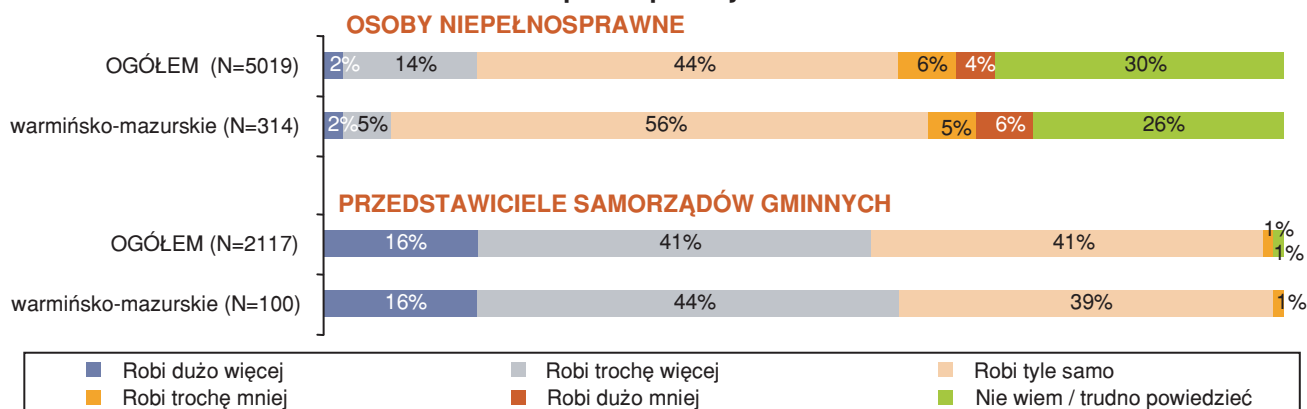
Opisane we wcześniejszej części syntezy rozbieżności w ocenie jakości pomocy świadczonej przez gminy osobom niepełnosprawnym stają się szczególnie widoczne przy bardziej wnikliwej analizie. **Osoby niepełnosprawne z dużo większą rezerwą wypowiadają się o działalności władz gminy na rzecz ich grupy, niż czynią to przedstawiciele samorządów gminnych.** Prawidłowość ta dotyczy w równym stopniu województwa warmińsko - mazurskiego, jak i całego kraju. Warto jednak podkreślić, że przedstawiciele samorządów gminnych województwa warmińsko - mazurskiego są nieco mniej krytyczni w stosunku do własnej działalności, niż ogół badanych, natomiast osoby niepełnosprawne odwrotnie – są bardziej krytyczne, niż mieszkańcy innych regionów.

Jedynie 12% niepełnosprawnych mieszkańców województwa warmińsko - mazurskiego w pozytywnym świetle postrzega działania gminne na rzecz niepełnosprawnych, podczas gdy większość (63%) przedstawicieli samorządów gminnych uważa, że gmina robi dużo w tym zakresie. Jednak co gorsza, osoby niepełnosprawne rzadko dostrzegają pozytywne zmiany w kontekście działań podejmowanych na ich rzecz przez gminę. Jedynie 7% przedstawicieli niepełnosprawnych mieszkańców województwa warmińsko – mazurskiego deklaruje, że gmina robi więcej obecnie niż 3 lata temu. Pod tym względem, przedstawiciele władz gminnych także wyrażają zdecydowanie bardziej entuzjastyczne opinie.

Jak ocenia Pan(i) działania gminy na rzecz osób niepełnosprawnych?

Jak z perspektywy trzech ostatnich lat ocenia Pan(i) działania gminy na rzecz osób niepełnosprawnych?

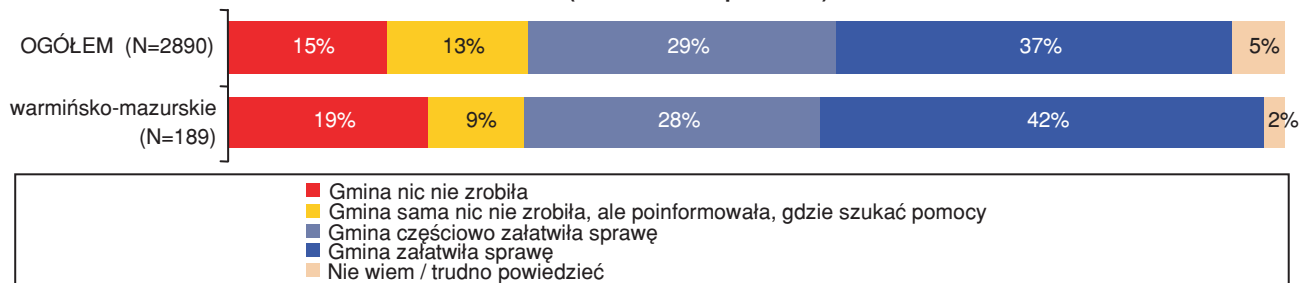

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Indywidualna satysfakcja niepełnosprawnych z pomocy uzyskanej w gminie (niezależnie od problemu) jest wyższa od ogólnej oceny wystawianej samorządom gminnym. Pod tym względem województwo warmińsko - mazurskie nie odbiega znacznie od średniej. 70% respondentów korzystających z pomocy jednostek organizacyjnych samorządu gminnego (w skali kraju 66%) deklaruje, iż w ich sprawie gmina coś zrobiła, jeżeli nie w całości załatwiła sprawę, to przynajmniej w części. Gminy w województwie warmińsko - mazurskim są pod tym względem bardziej krytyczne, zarówno od niepełnosprawnych, jak i gmin z innych regionów kraju. Twierdzą, iż udaje im się załatwić co drugą sprawę, z jaką zgłaszają się do nich niepełnosprawni mieszkańcy, w skali kraju odsetek ten wynosi 64,6%.

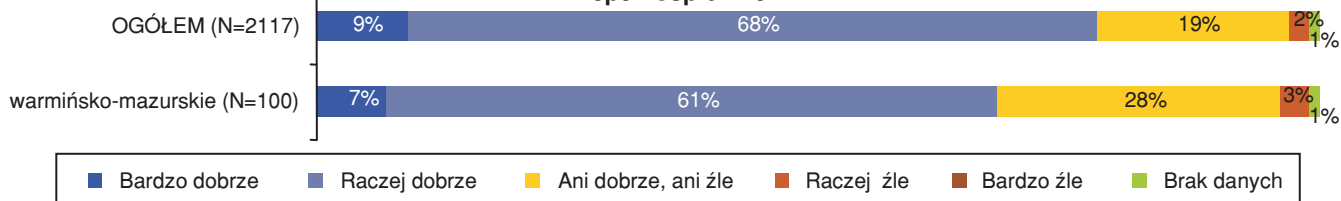
W województwie warmińsko - mazurskim, podobnie jak w skali kraju, 28% niepełnosprawnych zgłaszających się do gminy o pomoc, pomocy takiej nie uzyskało – gmina nie zrobiła nic lub wskazała tylko gdzie szukać pomocy.

W jaki sposób gmina załatwiła sprawę, z którą się Pan(i) do niej zgłosił(a)?
(niezależnie od problemu)

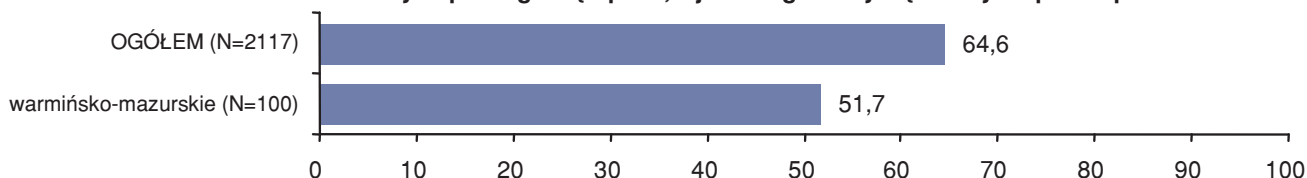
Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=2890

Jak w Pana(i) opinii gmina radzi sobie z załatwianiem spraw, z którymi zgłaszają się osoby niepełnosprawne?

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Średni odsetek załatwionych przez gminę spraw, z jakimi zgłaszały się osoby niepełnosprawne

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Ocena sposobu załatwiania przez gminy poszczególnych spraw, w przypadku obu badanych grup, w województwie warmińsko - mazurskim, podobnie jak w skali całego kraju, pokazuje bezradność samorządów gminnych przede wszystkim wobec problemów związanych z rehabilitacją zawodową (o czym będzie mowa w następnym rozdziale) oraz z likwidowaniem barier architektonicznych. Mimo iż gminy podejmują inicjatywy w tym obszarze, nie zawsze mogą sprostać partykularnym oczekiwaniom niepełnosprawnych, z powodu ograniczonych możliwości w tym zakresie.

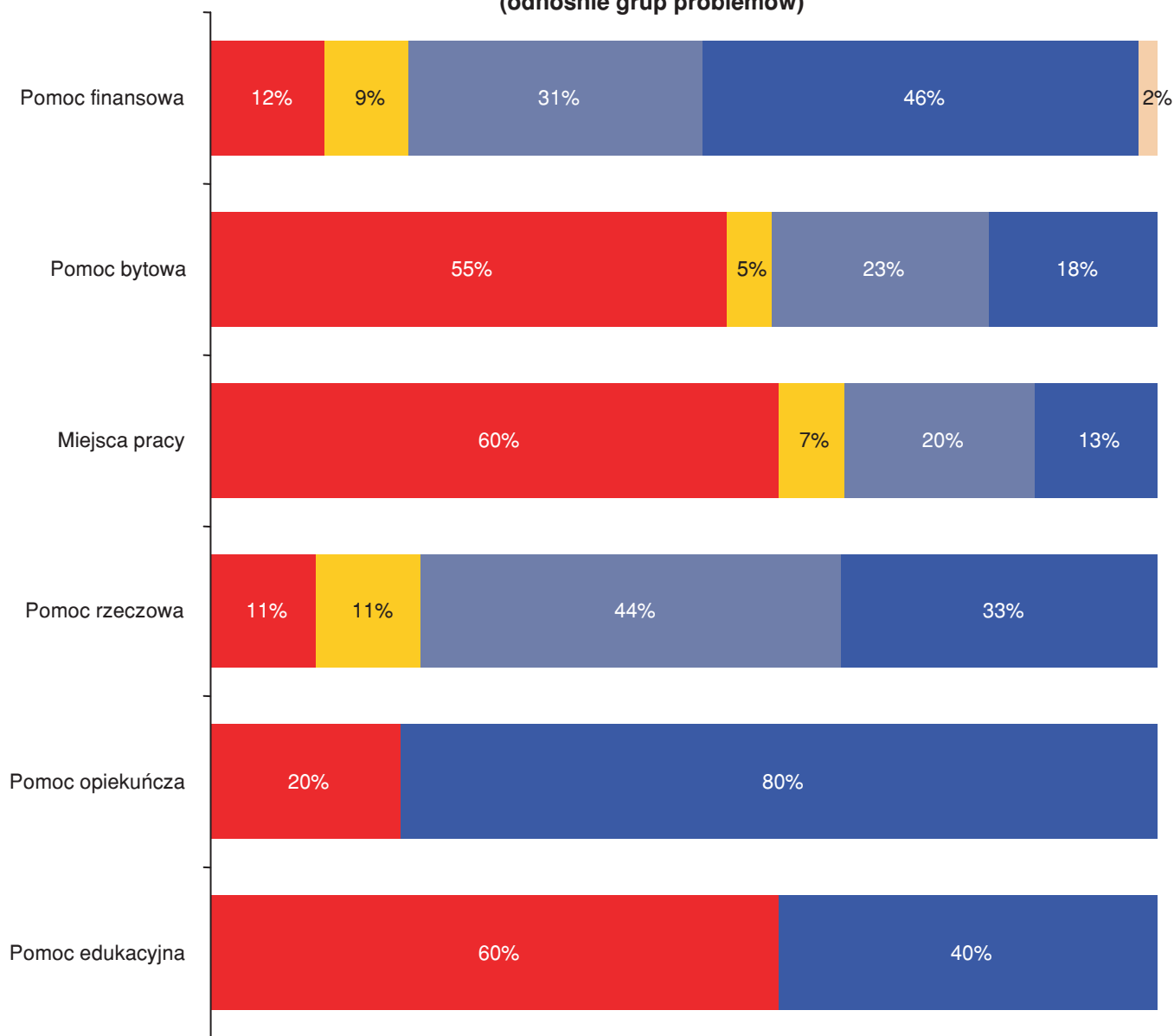
Osoby niepełnosprawne skarżą się, iż istotnym problemem dla gminy jest również udzielanie pomocy bytowej oraz pomocy w zakresie edukacji. Same gminy również wskazują, że pomoc bytowa sprawia im trudności, natomiast nie zauważają problemów związanych z edukacją osób niepełnosprawnych.

Wyniki badań wskazują, iż gminy najlepiej radzą sobie z najbardziej powszechnymi problemami, ze sprawami, z którymi najczęściej zgłaszają się do nich niepełnosprawni. W dalszej części syntezy pokażemy, że są to też najczęściej podejmowane przez gminy działania – stąd też najlepsze przygotowanie i możliwości samorządów w tym zakresie.

W opinii niepełnosprawnych, gminy województwa warmińsko - mazurskiego relatywnie najlepiej radzą sobie z pomocą w zakresie dziennej opieki, pomocą rzeczową oraz pomocą finansową. Potwierdzają to wyniki badania wśród przedstawicieli samorządów gminnych. Dodatkowo za mało kłopotliwą, uznają oni pomoc w załatwianiu różnego rodzaju spraw urzędowo-prawnych. W przypadku wymienionych rodzajów udzielanego niepełnosprawnym wsparcia, gminy dysponują największymi środkami oraz możliwościami, by móc je realizować.

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

W jaki sposób gmina załatwiała sprawę, z którą się Pan(i) do niej zgłosił(a)?
(odnośnie grup problemów)

- Gmina nic nie zrobiła
- Gmina sama nic nie zrobiła, ale poinformowała, gdzie szukać pomocy
- Gmina częściowo załatwiła sprawę
- Gmina załatwiła sprawę
- Nie wiem / trudno powiedzieć

Badanie osób niepełnosprawnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie. Procentowanie odnośnie problemów. N=226 problemów

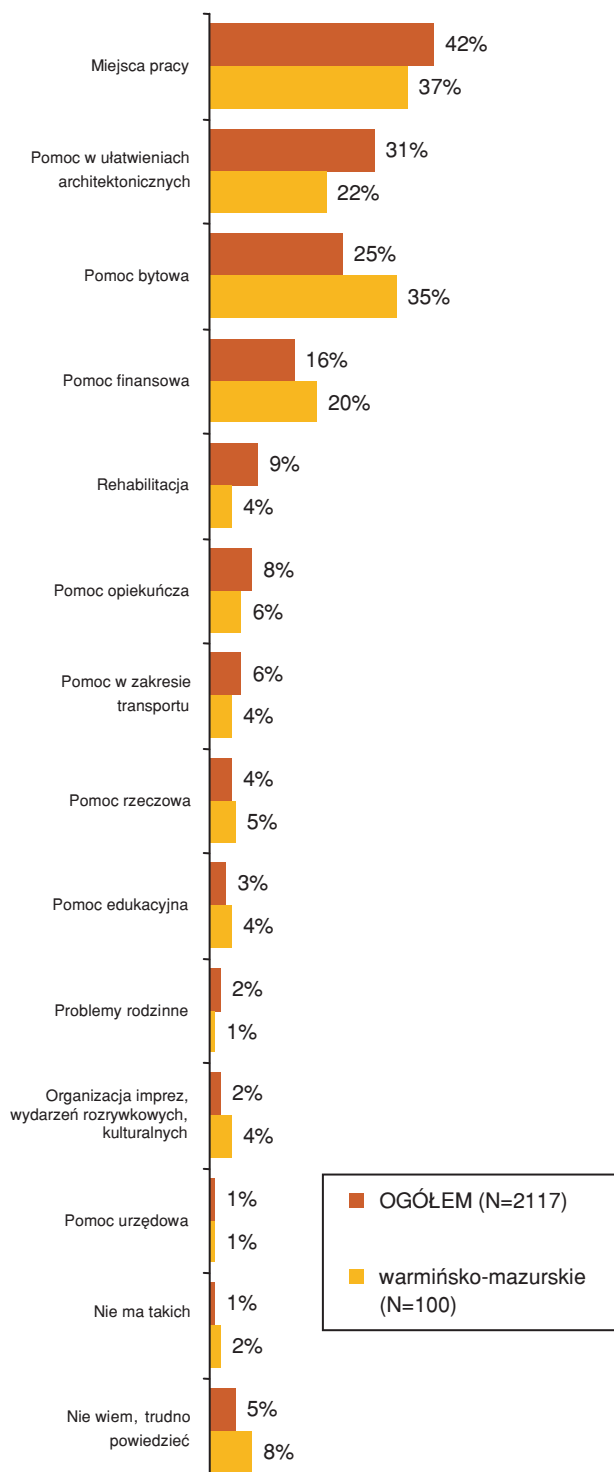
Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Jakie problemy osób niepełnosprawnych są najłatwiejsze do załatwienia dla gminy? - wskazania spontaniczne

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Jakie problemy osób niepełnosprawnych są najtrudniejsze do załatwienia dla gminy? - wskazania spontaniczne

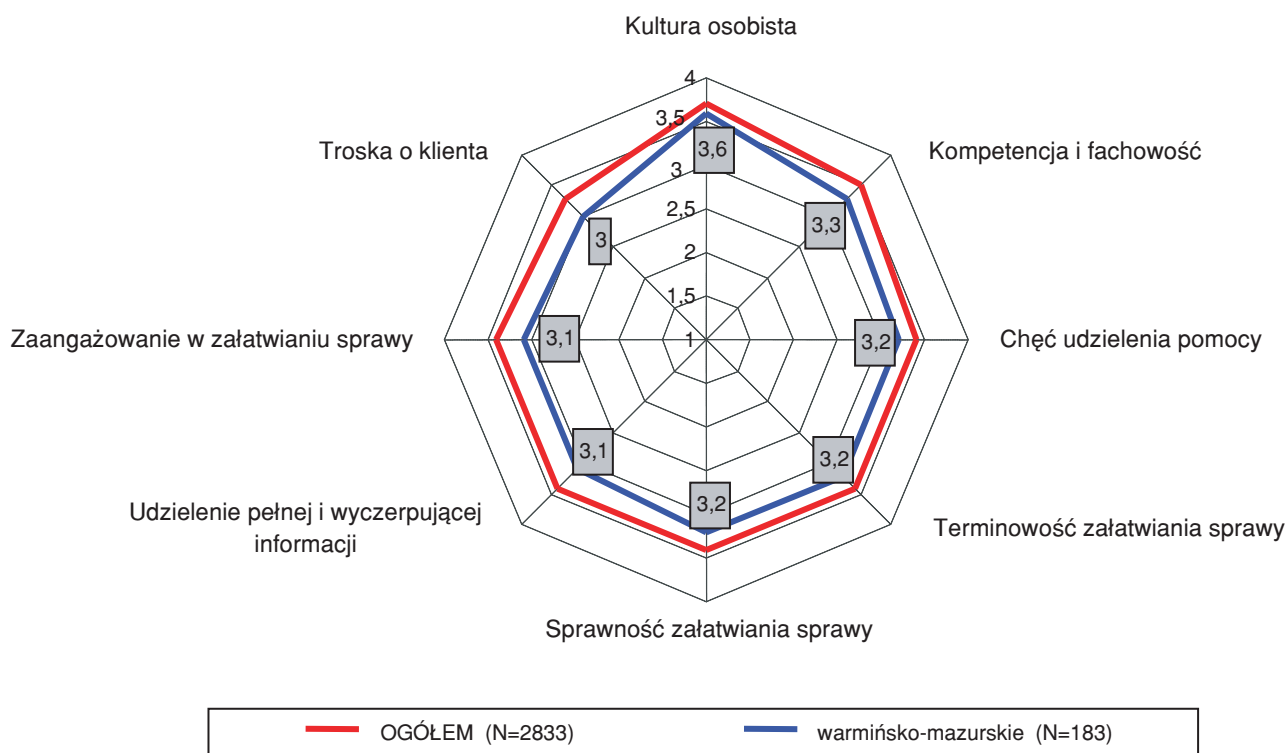
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

W województwie warmińsko - mazurskim w parze z dość pozytywną oceną sposobu załatwienia przez gminę spraw, z jakimi zgłaszali się niepełnosprawni, idzie pozytywna opinia na temat funkcjonowania jednostek organizacyjnych gminy. Ogólnie jednak pod względem oceny obsługi klientów, województwo warmińsko - mazurskie plasuje się poniżej poziomu kraju, co obrazuje poniższy wykres.

Najwięcej niepełnosprawnych w tym regionie docenia kulturę osobistą urzędników oraz kompetencje i fachowość.

Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) poziom obsługi w urzędzie gminy i jej jednostkach pod względem następujących aspektów:

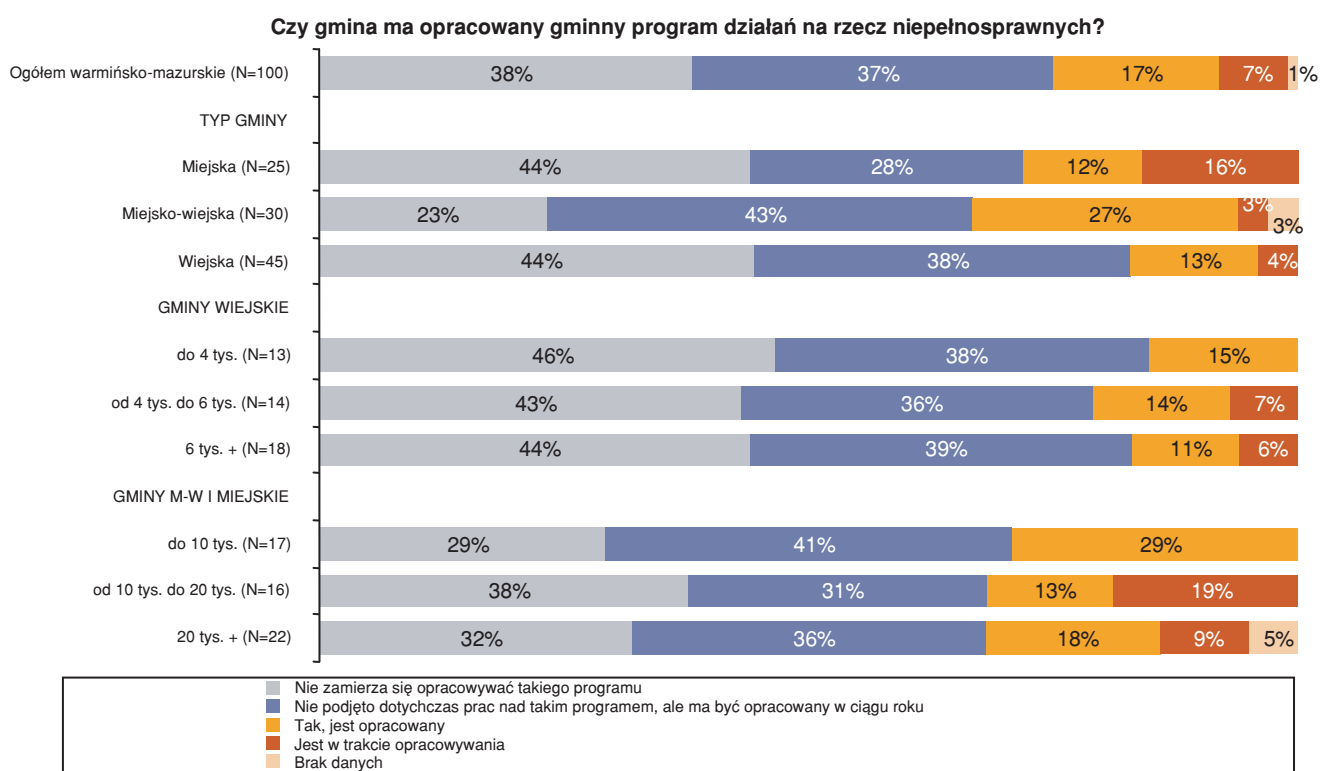

SKALA: [5] Bardzo dobrze, [4] Raczej dobrze, [3] Ani dobrze ani źle, [2] Raczej źle, [1] Bardzo źle

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=2833

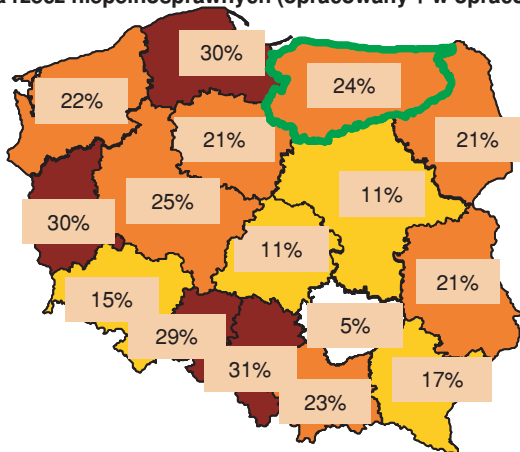
Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Posiadanie gminnego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko - mazurskim (podobnie jak w całym kraju) związane jest przede wszystkim z typem gminy. Najwięcej gmin miejskich posiada opracowany program działań, natomiast najwięcej gmin miejsko - wiejskich jest w trakcie ich przygotowywania. W gminach wiejskich sytuacja pod tym względem jest najgorsza. W przeciwieństwie do wyników ogólnopolskich, w województwie warmińsko - mazurskim nie zanotowano większych różnicowań ze względu na wielkość gminy.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=100

Odsetek gmin posiadających gminny program działań na rzecz niepełnosprawnych (opracowany + w opracowaniu)

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

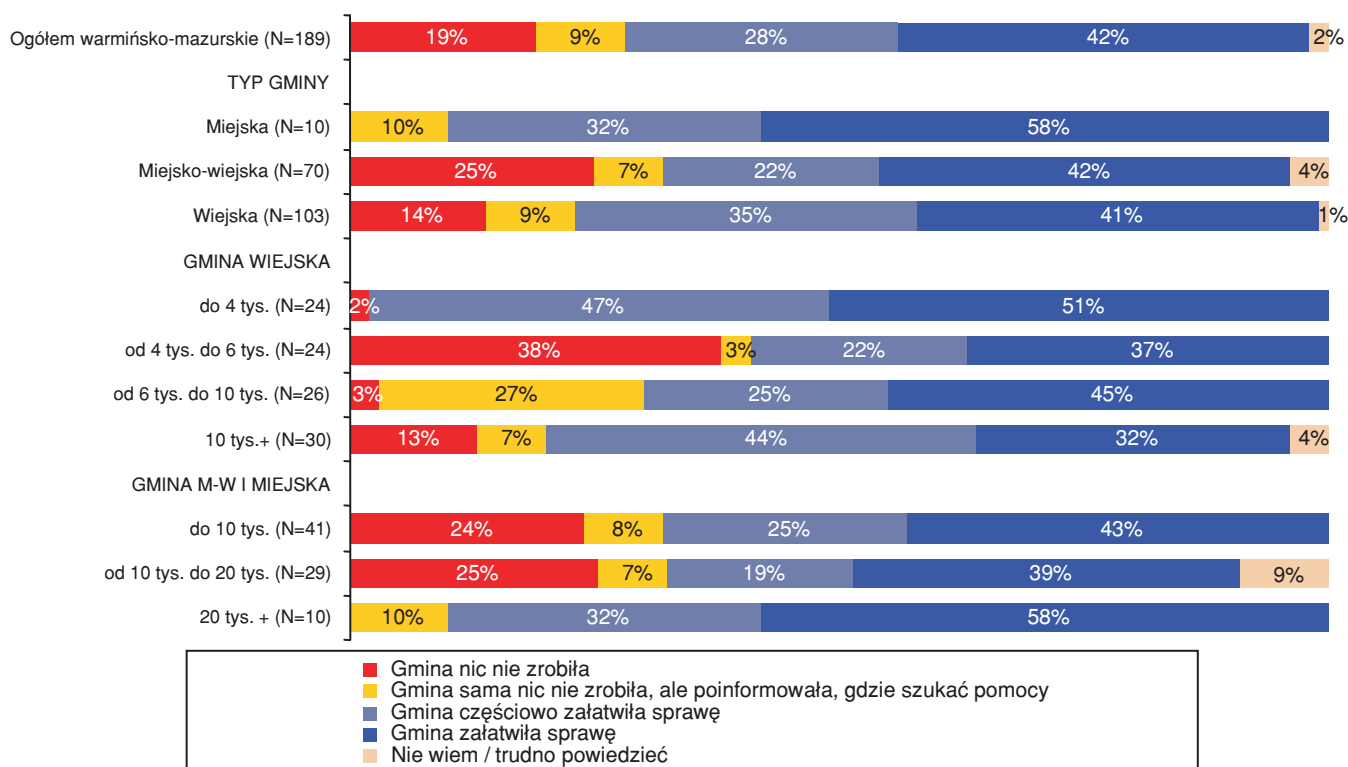
Gminny program działań na rzecz niepełnosprawnych relatywnie częściej posiadają gminy z zachodniej części kraju niż ze wschodniej. Województwo warmińsko - mazurskie plasuje się pod tym względem wśród województw charakteryzujących się wysokim odsetkiem gmin posiadających taki program.

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Z deklaracji osób niepełnosprawnych wynika, że w województwie warmińsko - mazurskim największą liczbę spraw w zakresie udzielania im pomocy, załatwiają najmniejsze gminy wiejskie oraz największe gminy miejskie i miejsko - wiejskie (90% i więcej). Dość dobrze pod tym względem wypadają również największe gminy wiejskie.

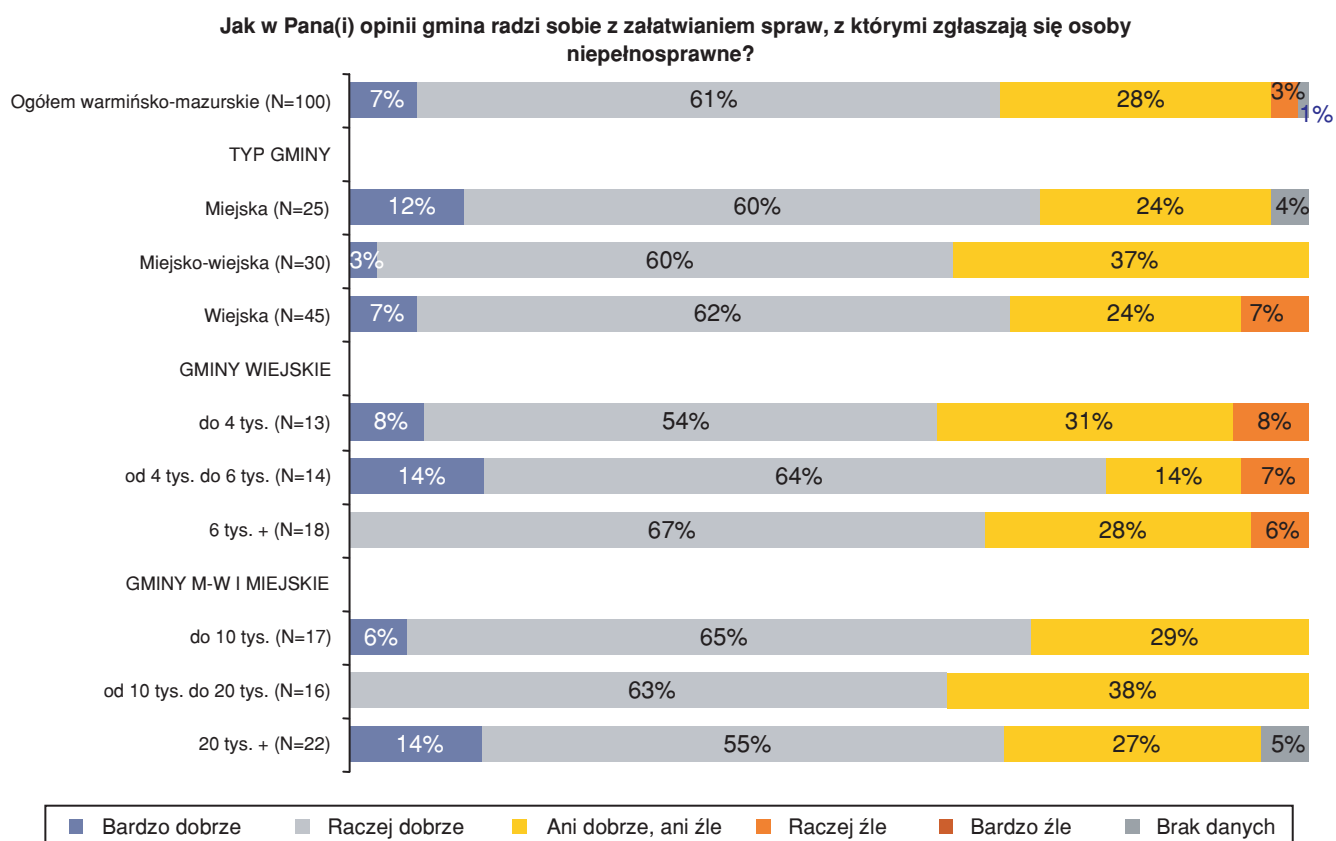
Deklaracje przedstawicieli samorządów gminnych nie do końca korespondują z opiniami osób niepełnosprawnych. W swojej wymowie są dużo bardziej krytyczne. Samorządowcy deklarują, że tylko połowę spraw (52%), z jakimi zgłaszają się do nich osoby niepełnosprawne udaje się załatwić pozytywnie. Pod tym względem najlepiej prezentują się gminy wiejskie, najsłabiej zaś gminy miejsko - wiejskie. Należy jednak pamiętać, że różnice te mogą być pochodną liczby, skali i złożoności problemów z jakimi zgłaszają się osoby niepełnosprawne, a nie pochodną sprawności gminy.

**W jaki sposób gmina załatwiła sprawę, z którą się Pan(i) do niej zgłosił(a)?
(niezależnie od problemu)**

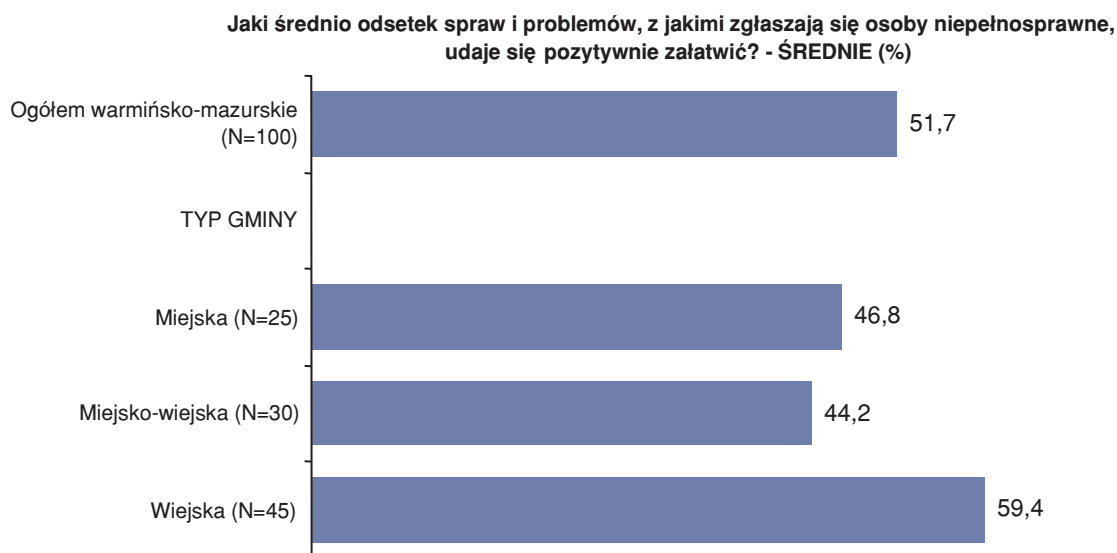

Badanie osób niepełnosprawnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=189

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=100

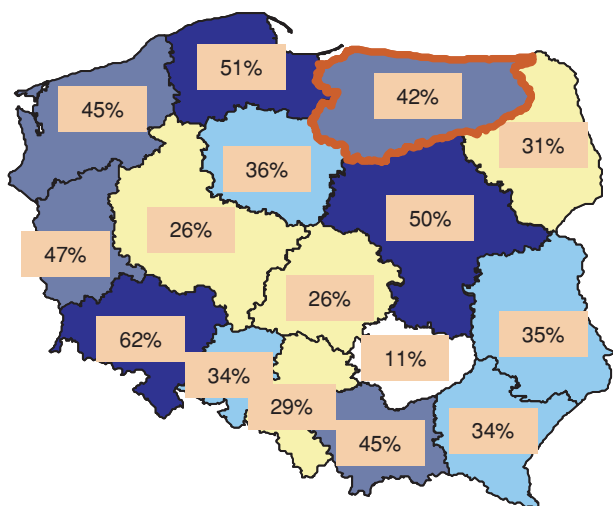

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=100

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Województwo warmińsko - mazurskie to województwo, w którym istnieje stosunkowo mały rozdźwięk pomiędzy opiniami przedstawicieli samorządów gminnych na temat skuteczności pomocy udzielanej przez gminę osobom niepełnosprawnym, a opiniami samych zainteresowanych.

Odsetek niepełnosprawnych deklarujących, iż gmina „załatwiła sprawę”

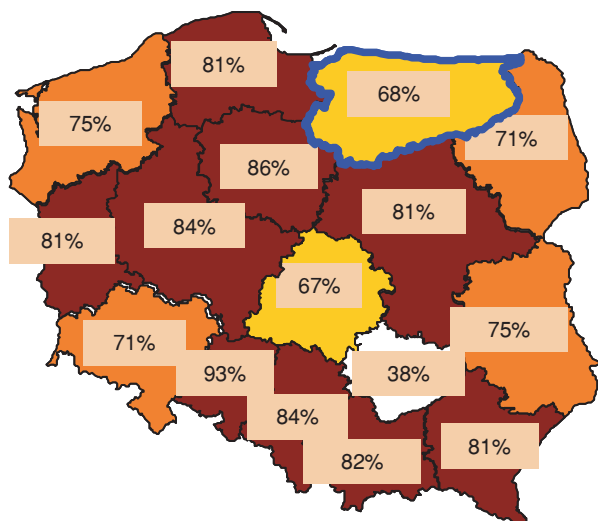

Analizując opinie osób niepełnosprawnych na temat skuteczności działań gminy w odniesieniu do ich problemów widać wyraźnie, że województwo warmińsko - mazurskie należy do województw o lepszych wynikach.

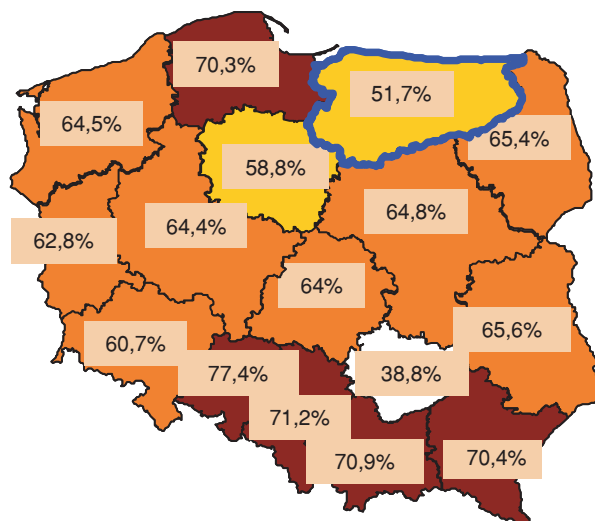
Natomiast pod względem oceny samorządów gminnych znajduje się w grupie województw o ocenie najniższej.

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Odsetek deklarujących, iż gmina „radzi sobie z załatwianiem spraw” osób niepełnosprawnych

Średni odsetek załatwionych spraw i problemów, z jakimi zgłaszają się osoby niepełnosprawne

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

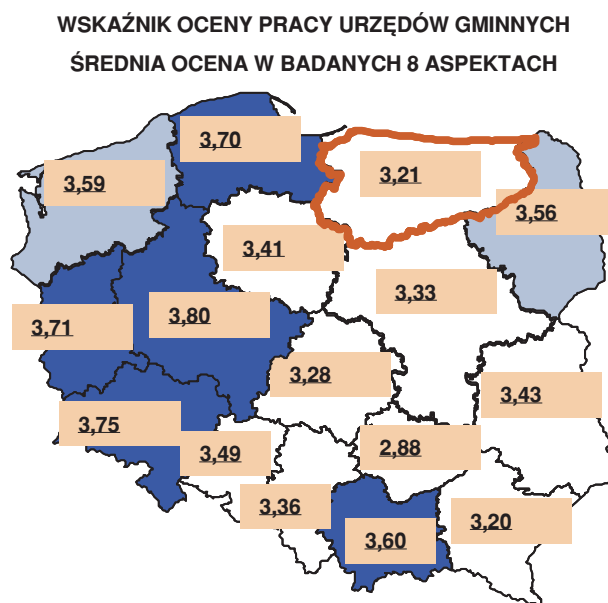
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Biorąc pod uwagę 8 następujących aspektów satysfakcji z jakości obsługi i pracy urzędników w urzędach gminnych, stworzyliśmy **wskaźnik oceny pracy urzędów gminnych**.

- Kultura osobista
- Kompetencja i fachowość
- Chęć udzielenia pomocy
- Terminowość załatwiania sprawy
- Sprawność załatwiania sprawy
- Udzielenie pełnej i wyczerpującej informacji
- Zaangażowanie w załatwianiu sprawy
- Troska o klienta

Nie obserwujemy istotnych różnic w poziomie zadowolenia ze względu na typ i wielkość gminy. Widoczne są natomiast pewne zróżnicowania regionalne. Relatywnie większą satysfakcję z funkcjonowania urzędów gminnych wyrażają mieszkańcy województw Polski północno-zachodniej. Najmniej zadowoleni są zaś mieszkańcy Polski centralnej i wschodniej. **Województwo warmińsko-mazurskie należy pod tym względem do województw relatywnie najniżej ocenianych.**

SKALA: [5] Bardzo dobrze, [4] Raczej dobrze, [3] Ani dobrze, ani źle, [2] Raczej źle, [1] Bardzo źle

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

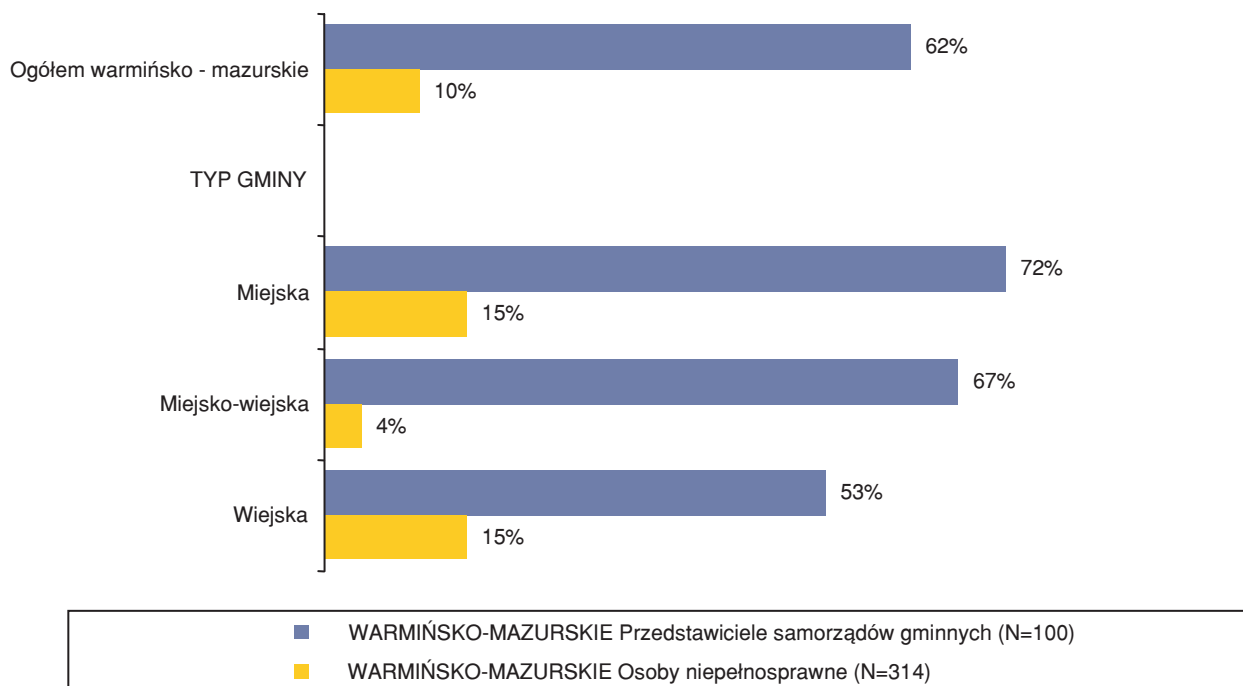
Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Podsumowując tę część wyników badań dla osób niepełnosprawnych jak i dla samorządów gminnych stworzyliśmy sumaryczny wskaźnik **zadowolenia z gminy**. W tym pierwszym przypadku pokazuje on, jak osoby niepełnosprawne postrzegają gminę, w drugim zaś, jak gmina postrzega samą siebie. Wskaźnik ten jest średnią arytmetyczną odsetka odpowiedzi pozytywnych w dwóch badanych aspektach:

- ❑ Oceny działań władz samorządowych na rzecz osób niepełnosprawnych (gmina robi bardzo dużo + gmina robi dość dużo)
- ❑ Oceny z perspektywy czasu działań samorządowych na rzecz osób niepełnosprawnych (gmina robi dużo więcej + robi trochę więcej)

W województwie warmińsko - mazurskim zadowolenie gminy z jej działalności na rzecz osób niepełnosprawnych największe jest w gminach miejskich, najmniejsze zaś w gminach wiejskich. Nieco inaczej działalność gmin widzą osoby niepełnosprawne. Na tym samym poziomie oceniane są zarówno gminy miejskie, jak i wiejskie, najslabiej zaś samorządy gmin miejsko - wiejskich.

WSKAŹNIK ZADOWOLENIA Z GMINY

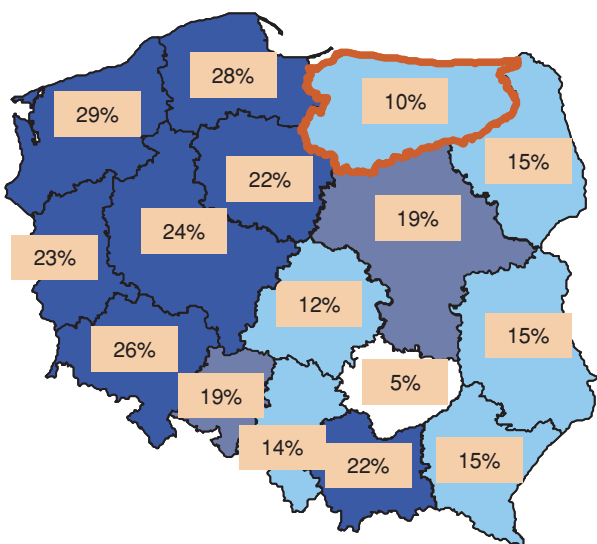

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Zadowolenie osób niepełnosprawnych z działalności gmin rozkłada się w sposób systematyczny (poniekąd zgodny z ekonomicznymi podziałami kraju) – dzieli Polskę na dwie części. Relatywnie bardziej zadowolony zachód kraju i bardziej pokrzywdzony wschód. Większość samorządów gminnych, mówiąc o swojej aktywności dobrze wpasowuje się w tę konwencję, choć należy zwrócić uwagę na pewne wyjątki. Niewspółmiernie dobre oceny, w stosunku do opinii samych osób niepełnosprawnych wystawiają sobie gminy z województwa warmińsko-mazurskiego, podkarpackiego oraz śląskiego.

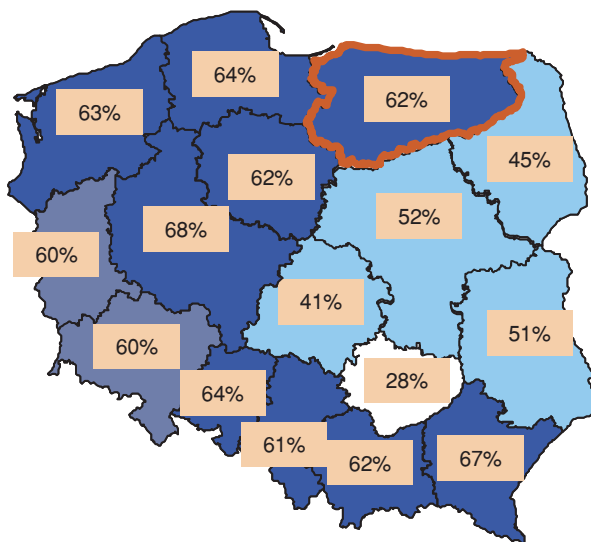
Wskaźnik zadowolenia z gminy

Osoby niepełnosprawne
ŚREDNI WSKAŹNIK: 18%

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Samorządy gminne
ŚREDNI WSKAŹNIK: 57%

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

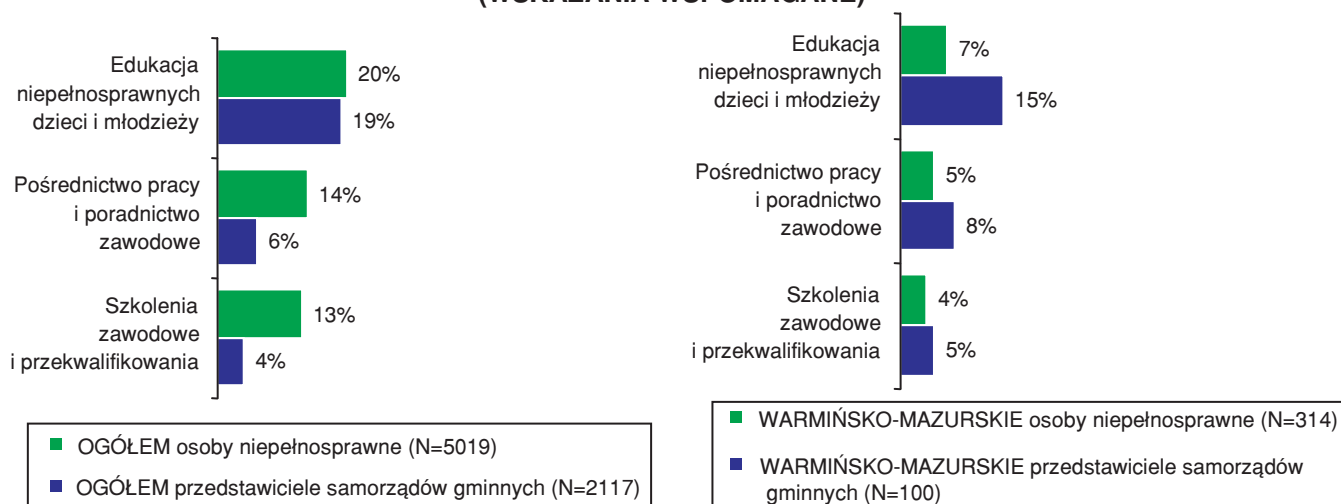
6. Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

W województwie warmińsko - mazurskim, podobnie jak w innych regionach kraju, samorządy gminne rzadko angażują się w działania na rzecz aktywizacji i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Jedynie 15% gmin (w porównaniu z 19% w skali kraju) wspiera (finansuje lub dofinansowuje) edukację niepełnosprawnych dzieci i młodzieży. Kwestią otwartą jest jednak, na ile gminy wskazywały tu wyłącznie działania skierowane do osób niepełnosprawnych, a na ile ogólne zadania w zakresie edukacji (np. remont szkoły). Działania związane z pośrednictwem pracy, poradami zawodowymi, szkoleniami i kursami przekwalifikowującymi podejmowało 5- 8% gmin z województwa warmińsko - mazurskiego.

Czy gmina podejmuje/finansuje lub dofinansowuje następujące działania na rzecz osób niepełnosprawnych? (WSKAZANIA WSPOMAGANE)

W konsekwencji małej aktywności gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej, w województwie warmińsko - mazurskim wszyscy niepełnosprawni (99%) mieli problem ze wskazaniem działań podejmowanych na rzecz zmniejszenia bezrobocia w tej grupie. 42% badanych wyraziło przekonanie, iż w jego gminie takich działań w ogóle nie było. Również 2/3 przedstawiciele samorządów gminnych stwierdza, iż nie podejmowało tego typu działań. Ponadto 4% gmin nie umiało wskazać przykładów takich działań, zaś w przypadku 2% nie mamy w tym zakresie żadnych danych – gminy te najprawdopodobniej w znakomitej większości po prostu nie podjęły działań. W województwie warmińsko - mazurskim mamy zatem do czynienia z dużą zbieżnością ocen osób niepełnosprawnych i danych dostarczonych przez gminy.

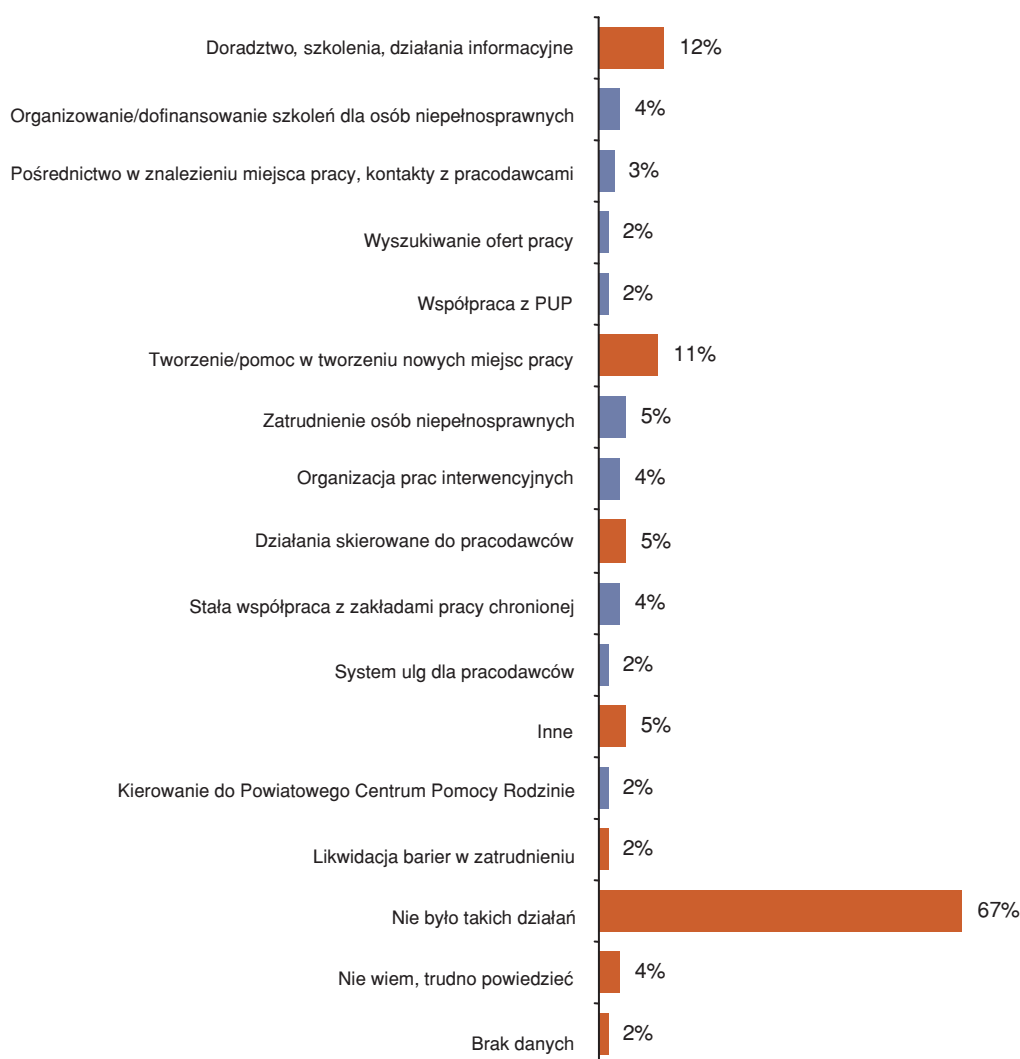
Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

W rezultacie niskiej aktywności jedynie 27% gmin województwa warmińsko – mazurskiego (na poziomie kraju 29%) może pochwalić się działaniami lub inicjatywami na rzecz zmniejszenia bezrobocia wśród niepełnosprawnych.

Co ósmy samorząd gminny w regionie zaangażował się w działania dotyczące doradztwa, szkoleń i działań informacyjnych w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych (działania te są jednak bardzo zróżnicowane), a co dziewiąty w tworzenie lub pomoc w tworzeniu miejsc pracy.

Inne inicjatywy, takie jak np. działania skierowane do pracodawców lub likwidacja barier w zatrudnieniu podejmowane były przez pojedyncze samorzady.

Przykłady działań lub inicjatyw zrealizowanych w 2005 lub 2006 roku na rzecz zmniejszenia bezrobocia niepełnosprawnych? - wskazania spontaniczne przedstawicieli samorządów gminnych

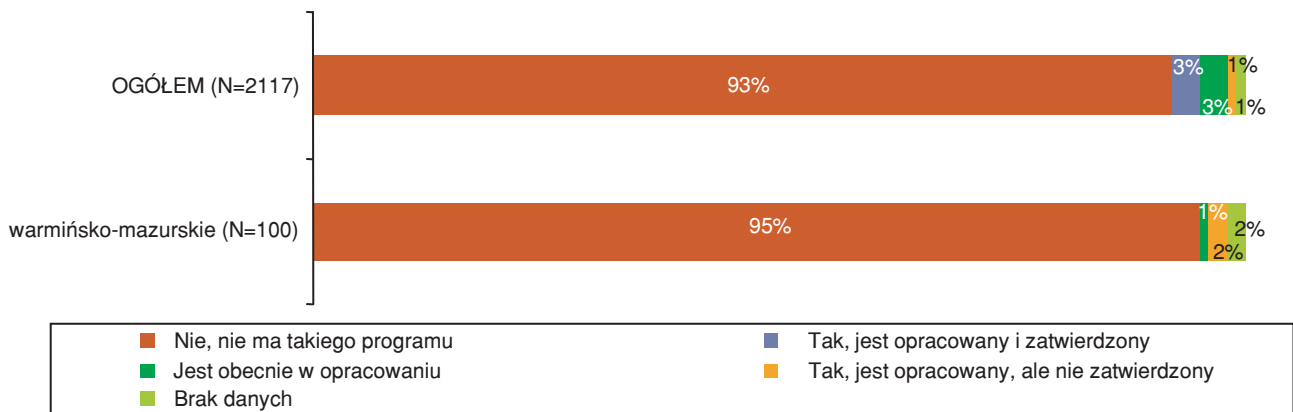

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=100

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

W porównaniu z aktywnością w zakresie rehabilitacji zawodowej jeszcze mniejsze jest zaangażowanie gmin w tworzenie instytucjonalnych ram w postaci programów lub strategii zmniejszenia bezrobocia wśród niepełnosprawnych. W województwie warmińsko - mazurskim tego typu programy (opracowane lub w trakcie opracowania) posiada jedynie 3% gmin. Jest to wynik gorszy, niż w skali kraju, i zdecydowanie poniżej potrzeb.

Czy gmina opracowała program walki z bezrobociem wśród osób niepełnosprawnych?

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

W województwie warmińsko - mazurskim plany gmin związane z finansowaniem lub dofinansowaniem działań związanych z rehabilitacją zawodową osób niepełnosprawnych w 2006 roku są zbliżone do skali działań finansowanych lub dofinansowywanych w roku 2005. Gminy nie planują zwiększać swojego zaangażowania.

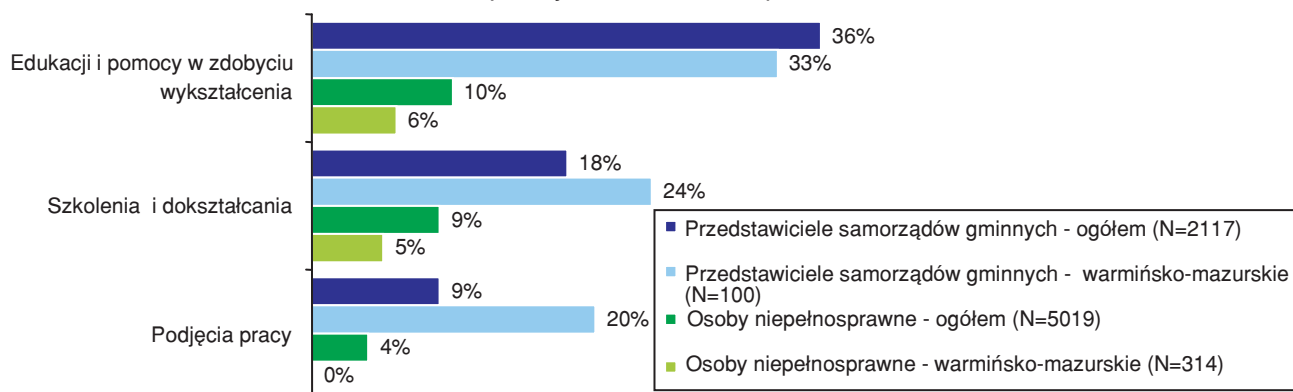
Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

W stosunku do oczekiwań osób niepełnosprawnych aktywność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej jest w województwie warmińsko - mazurskim zdecydowanie za mała, zaś w przypadku większości działań na tym polu można mówić o całkowitym jej braku. Dlatego też, w województwie warmińsko - mazurskim **zdecydowana większość niepełnosprawnych i znaczny odsetek samorządów gminnych, negatywnie ocenia działalność gmin na rzecz możliwości podjęcia pracy i podnoszenia kwalifikacji (szkolenia i doksztalcania).**

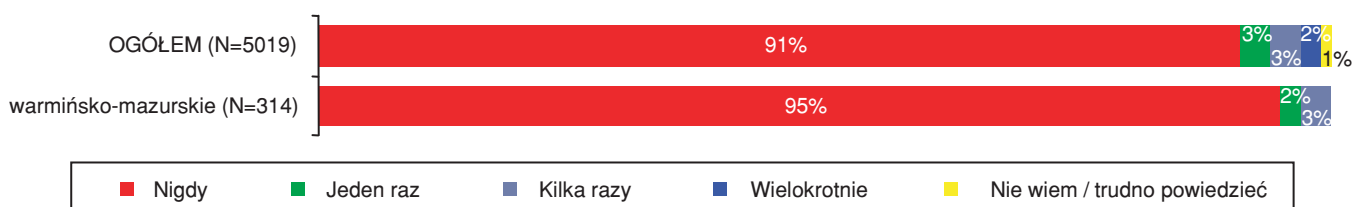
Zauważmy, że przedstawiciele samorządów są nieświadomi swej małej aktywności. Oceny możliwości, jakie stwarzają gminy w zakresie czynności związanych z podjęciem pracy oraz podnoszenia kwalifikacji osób niepełnosprawnych, dokonywane przez ich przedstawicieli są dużo bardziej pozytywne, niż w skali kraju.

O niezaprzeczalnym małym zaangażowaniu gmin w województwie warmińsko - mazurskim w aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych świadczy również fakt, że praktycznie żaden niepełnosprawny nie doświadczył zainteresowania i nie spotkał się z inicjatywą pracowników gmin w tym zakresie. 95% niepełnosprawnych twierdzi, iż nikt nigdy nie zwracał się do nich oferując pomoc przy znalezieniu pracy, szkoleń lub doradztwa zawodowego.

Jak ocenia Pan(i) możliwości, jakie stwarza gmina osobom niepełnosprawnym w zakresie: (Raczej duże + Bardzo duże)

Czy pracownicy gminy z własnej inicjatywy zwracali się do Pana(i) oferując pomoc przy znalezieniu pracy/ szkolenia/doradztwo zawodowe?

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

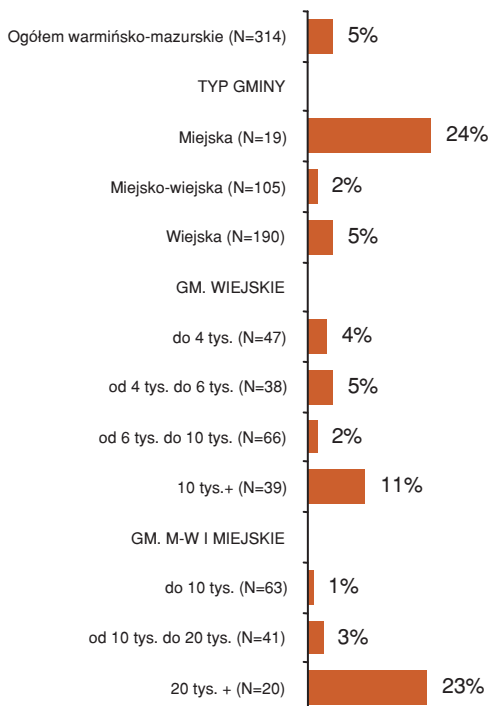
Trudno jest określić, czy przy uzyskaniu zewnętrznego wsparcia związanego z realizacją zadań na rzecz aktywizacji zawodowej niepełnosprawnych gminy województwa warmińsko - mazurskiego chętniej podejmowałyby tego typu działania. Obecny brak aktywności i doświadczeń w tym zakresie znacznie utrudniłby bowiem efektywną realizację takich zadań.

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

W województwie warmińsko – mazurskim, biorąc pod uwagę opinie przedstawicieli samorządów gminnych, nie obserwujemy zróżnicowania zaangażowania gmin w działalność na rzecz rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych w zależności od typu gminy, a jedynie w zależności od wielkości gminy. Największe zaangażowanie gmin obserwujemy w przypadku gmin średniej wielkości, bez względu na typ gminy.

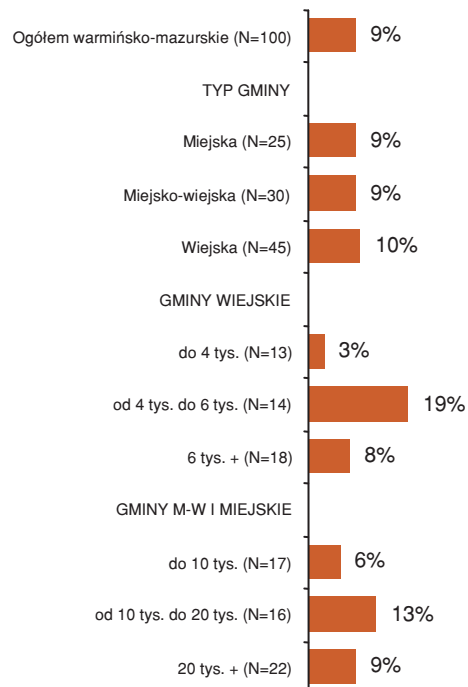
Inaczej oceniają samorzady gminne osoby niepełnosprawne - obserwujemy zróżnicowanie zaangażowania gmin w działalność na rzecz rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych zarówno ze względu na typ, jak i wielkość gminy. Według ich opinii najlepiej radzą sobie w zakresie rehabilitacji zawodowej gminy miejskie oraz gminy największe – zarówno miejskie, jak i wiejskie.

PRZECIĘTNY ODSETEK NIEPEŁNOSPRAWNYCH WSKAZUJĄCYCH, IŻ GMINA PODEJMOWAŁA DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI ZAWODOWEJ

Badanie osób niepełnosprawnych 2006.
Województwo warmińsko-mazurskie, N=314

PRZECIĘTNY ODSETEK GMIN WSKAZUJĄCYCH, IŻ PODEJMOWAŁY DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI ZAWODOWEJ

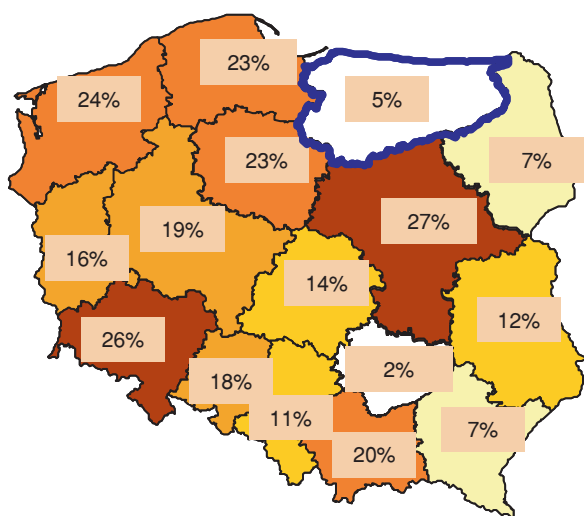
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006.
Województwo warmińsko-mazurskie, N=100

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

Województwo warmińsko - mazurskie należy do regionów, w których zaangażowanie gmin w działania na rzecz rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych należy do najniższych w kraju. Region ten wraz z pozostałymi województwami ze wschodniej i centralnej części kraju oraz z województwem lubuskim charakteryzuje się znacznie mniejszą aktywnością, niż południowa i zachodnia część kraju.

Ocena aktywności gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej w województwie warmińsko - mazurskim koresponduje z rzeczywistą skalą ich działań. Mieszkańcy tego regionu należą, obok niepełnosprawnych z województwa świętokrzyskiego, do najmniej zadowolonych w kraju z możliwości stwarzanych przez samorzady gminne w zakresie rehabilitacji zawodowej.

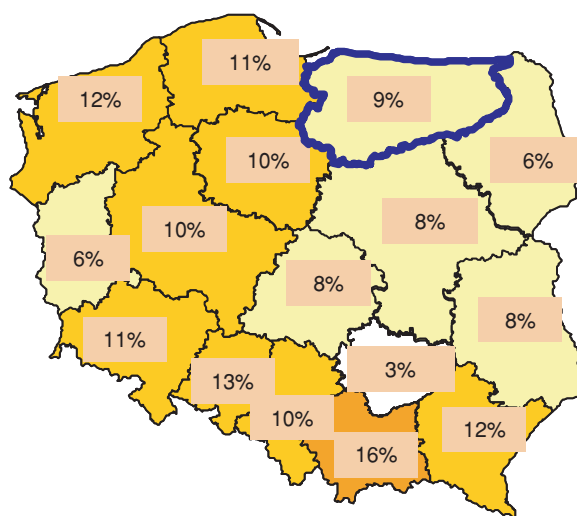
PRZECIĘTNY ODSETEK NIEPEŁNOSPRAWNYCH WSKAZUJĄCYCH, IŻ GMINA PODEJMOWAŁA DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI ZAWODOWEJ

ŚREDNIO 16%

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

PRZECIĘTNY ODSETEK GMIN WSKAZUJĄCYCH, IŻ PODEJMOWAŁY DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI ZAWODOWEJ

ŚREDNIO 10%

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

7. Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Samorządy gminne w województwie warmińsko - mazurskim przejawiają większą aktywność w zakresie poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych i ich rehabilitacji społecznej, niż miało to miejsce w przypadku działań dotyczących rehabilitacji zawodowej. Skala działań realizowanych przez gminy Warmii i Mazur w tym zakresie utrzymuje się jednak na poziomie dużo niższym, niż w skali kraju. Nie dorównuje również oczekiwaniom sformułowanym przez osoby niepełnosprawne.

Wsparcie udzielane przez samorządy gminne ma charakter pomocy podstawowej – choć najbardziej potrzebnej, to jednak nieadresowanej specyficznemu do niepełnosprawnych. Gminy obejmują opieką i pomocą jedynie część tej grupy – osoby kwalifikujące się najczęściej do pomocy społecznej lub socjalnej. Nie wychodzą także z inicjatywą, nie kontaktują się z osobami potrzebującymi pomocy, ale czekają, aż zainteresowani sami się po nią zgłoszą. **Tutaj należy zatem upatrywać źródła negatywnych ocen zainteresowania i zaangażowania samorządów gminnych sformułowanych przez niepełnosprawnych mieszkańców gmin.**

Należy zwrócić uwagę, iż zarówno w województwie warmińsko - mazurskim, jak i w innych regionach, zasadniczo, **największa część pomocy** udzielanej przez gminy osobom niepełnosprawnym, czyli **podstawowe wsparcie pieniężne, materialne i bytowe**, nie jest adresowana specyficznemu do nich. Pod względem obsługi petenta i źródła finansowania pomoc ta powinna być traktowana jako społeczna lub socjalna (która wchodzi w zakres zadań gminy). Te najprostsze działania nie wymagają od gmin zaangażowania, dobrej organizacji czy specjalnych kompetencji. I chociaż niewątpliwie osoby niepełnosprawne kwalifikują się do udzielenia im tego typu pomocy, odbywa się to kosztem innych osób – niekoniecznie niepełnosprawnych, które w podobnej sytuacji bytowej lub materialnej również uzyskałyby wsparcie. Warto dodać, iż na te najbardziej powszechne, podstawowe działania, z których jednocześnie korzysta najwięcej osób, przeznaczanych jest najwięcej pieniędzy.

Skala udzielanej pomocy w województwie warmińsko - mazurskim jest wyraźnie niższa, niż przeciętnie w kraju. Dotyczy to wszystkich form udzielanej pomocy, zarówno tej o charakterze socjalnym, jak i pomocy specyficznemu skierowanej do niepełnosprawnych.

Również niepełnosprawni mieszkańcy Warmii i Mazur w mniejszym stopniu, w porównaniu do całego kraju, dostrzegają działania gmin w zakresie rehabilitacji społecznej. Jedynie lepiej, od mieszkańców innych regionów, oceniają uzyskaną pomoc materialną.

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

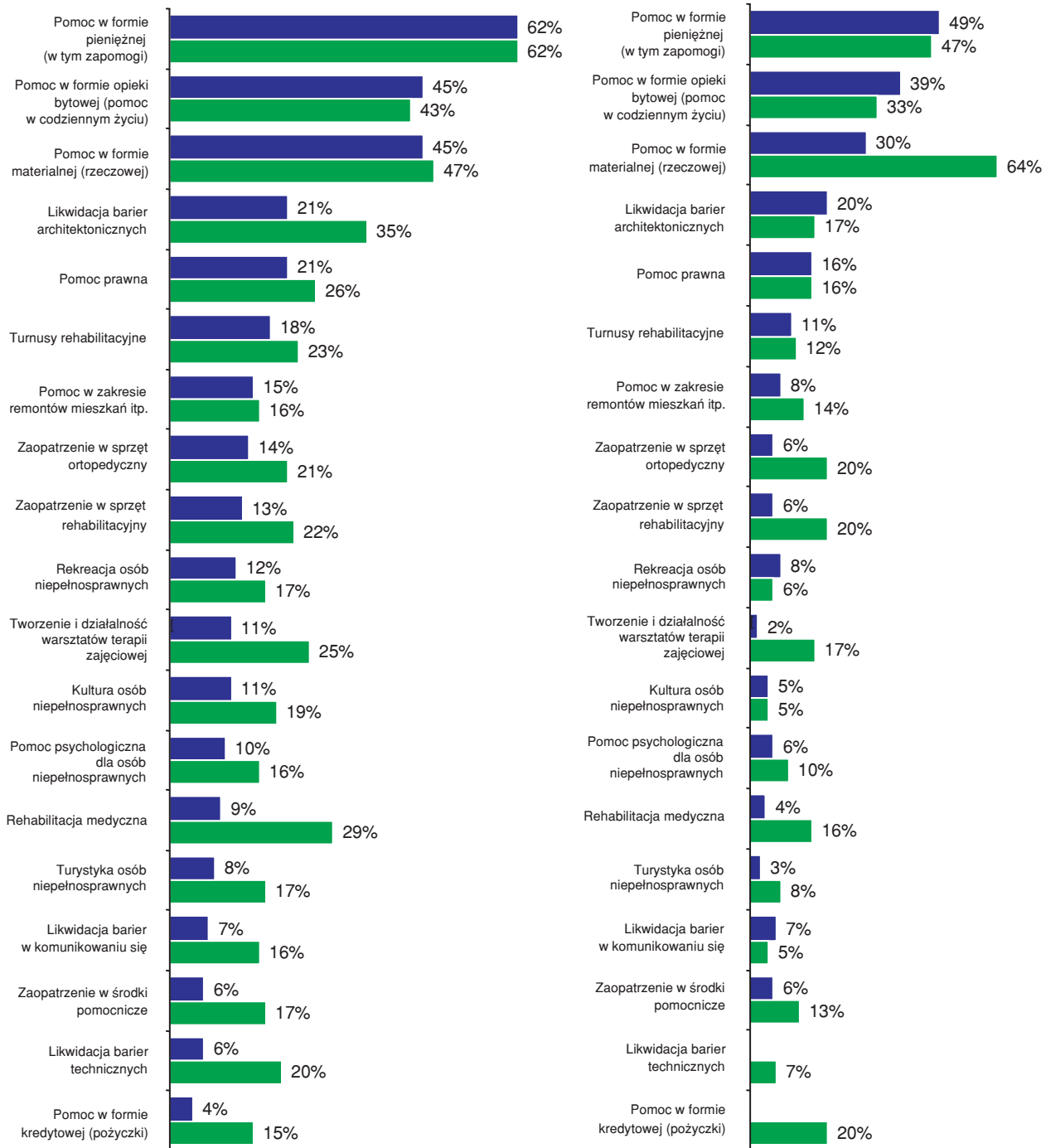
Oprócz podstawowego wsparcia (pieniężne, bytowe, materialne) oraz działań zmierzających do likwidacji barier architektonicznych, tylko nieliczne gminy województwa warmińsko – mazurskiego podejmują inne działania z zakresu rehabilitacji społecznej.

Jednocześnie, w przypadku większości z tych działań **niepełnosprawni z Warmii i Mazur są zdania, że samorządy gminne robią więcej, niż w rzeczywistości (wedle deklaracji gmin) robią.** Tak silne przekonania o podejmowaniu przez samorządy zadań związanych z pomocą osobom niepełnosprawnym są najprawdopodobniej wyrazem dużych oczekiwań tych osób wobec gmin.

Można podejrzewać, że **gdyby samorządy gminne otrzymały dodatkowe środki finansowe i wsparcie w realizacji zadań w zakresie rehabilitacji społecznej, poprawiłaby się nie tylko pomoc osobom niepełnosprawnym, ale także pozostałym mieszkańcom gminy w trudnej sytuacji materialnej lub bytowej.** Część środków, które obecnie gminy przeznaczają na pomoc niepełnosprawnym – nie tylko na zapomogi, ale też na dofinansowanie leczenia czy sprzętu – mogłaby bowiem być przeznaczona dla innych osób. Natomiast gminy mogłyby w większym zakresie dotrzeć do osób niepełnosprawnych z pomocą adresowaną specyficznie do tej grupy.

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Czy gmina podejmuje/ finansuje lub dofinansowuje następujące działania na rzecz osób niepełnosprawnych? (WSKAZANIA WSPOMAGANE)

■ Przedstawiciele samorządów gminnych (N=2117)
■ Osoby niepełnosprawne (N=5019)

■ Przedstawiciele samorządów gminnych - warmińsko-mazurskie (N=100)
■ Osoby niepełnosprawne - warmińsko-mazurskie (N=314)

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Gdyby wziąć po uwagę wymieniane przez samorządy gminne w województwie warmińsko - mazurskim przykłady inicjatyw i działań zrealizowanych w 2005 lub 2006 roku na rzecz pomocy i poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie, okazałoby się, że mamy do czynienia z całkiem sporą aktywnością w tym zakresie. Z drugiej jednak strony, co trzecia gmina nie wskazała żadnych tego typu działań (21% samorządów stwierdziło, iż takich działań nie było, zaś 12% uchyliło się od odpowiedzi).

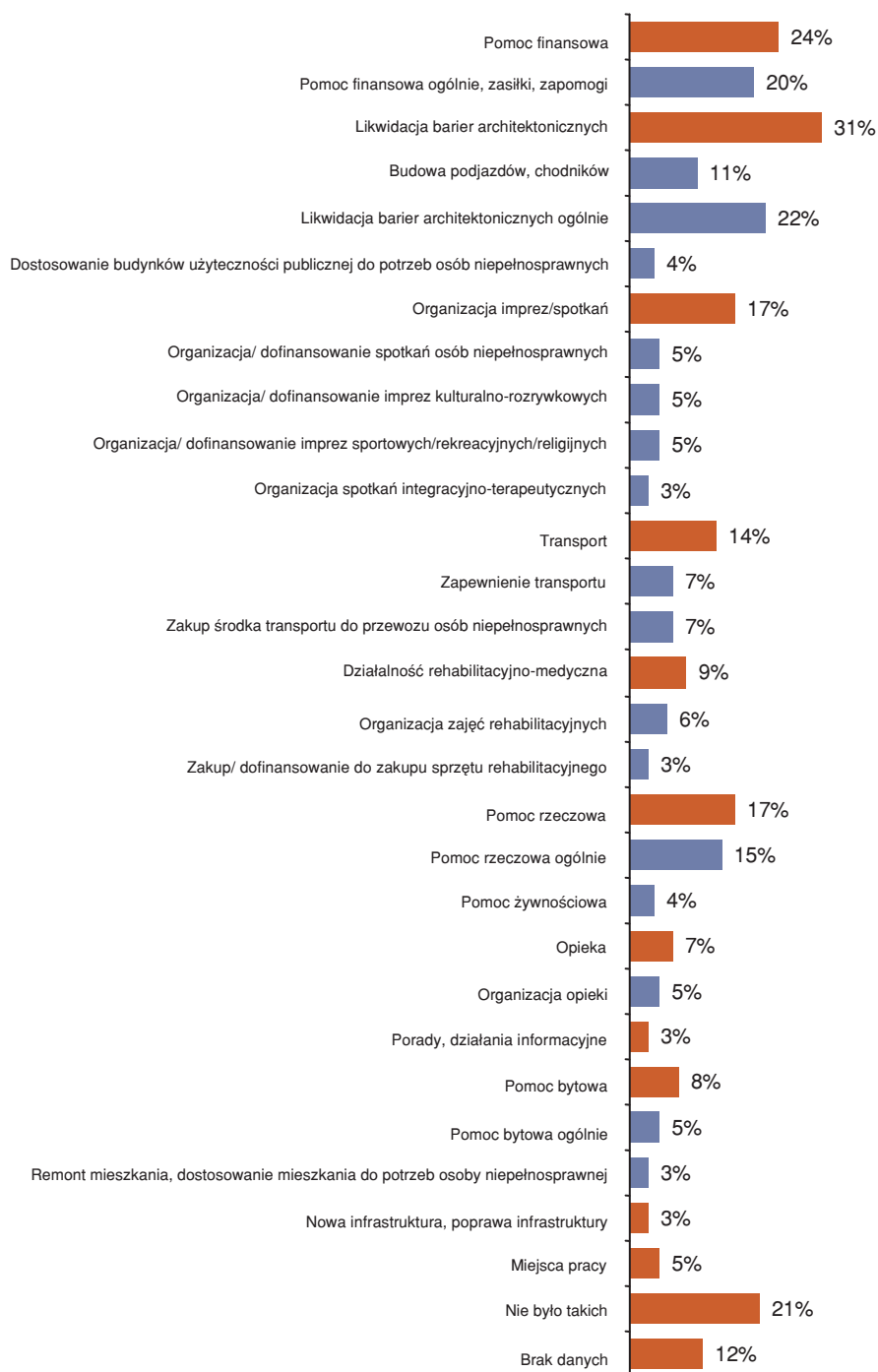
Należy podkreślić, iż **część inicjatyw podejmowanych przez gminy na rzecz osób niepełnosprawnych wpisuje się we wspomnianą wcześniej pomoc najprostszą, a więc finansową, rzeczową i opiekuńczą**. I choć jest to zapewne powód do chluby dla samorządów gminnych, należy jednak podkreślić, że jest to wsparcie społeczne i socjalne, które niekoniecznie adresowane jest wyłącznie do niepełnosprawnych. Trudno też tego typu doraźne działania nazwać „inicjatywą”.

Do działań skierowanych specyficznie do grupy osób niepełnosprawnych, które samorządy gminne podjęły w 2005 lub 2006 roku, należą przede wszystkim te związane z **likwidacją barier architektonicznych (31%), organizacją imprez lub spotkań dla osób niepełnosprawnych (17%), poprawą w zakresie transportu (14%) oraz działalnością rehabilitacyjno-medyczną (9%)**.

Warto także podkreślić, iż opisana powyżej aktywność samorządów pozostała zupełnie niezauważona przez niepełnosprawnych. Respondenci z województwa warmińsko – mazurskiego najczęściej (8%) wskazywali na działania związane z likwidacją barier architektonicznych. Inne inicjatywy wskazywało sporadycznie najwyżej 5% niepełnosprawnych. **Jednocześnie co trzeci badany zadeklarował, iż jego gmina nie podejmowała żadnych inicjatyw, zaś prawie co drugi miał problem ze wskazaniem jakiegokolwiek działania**.

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

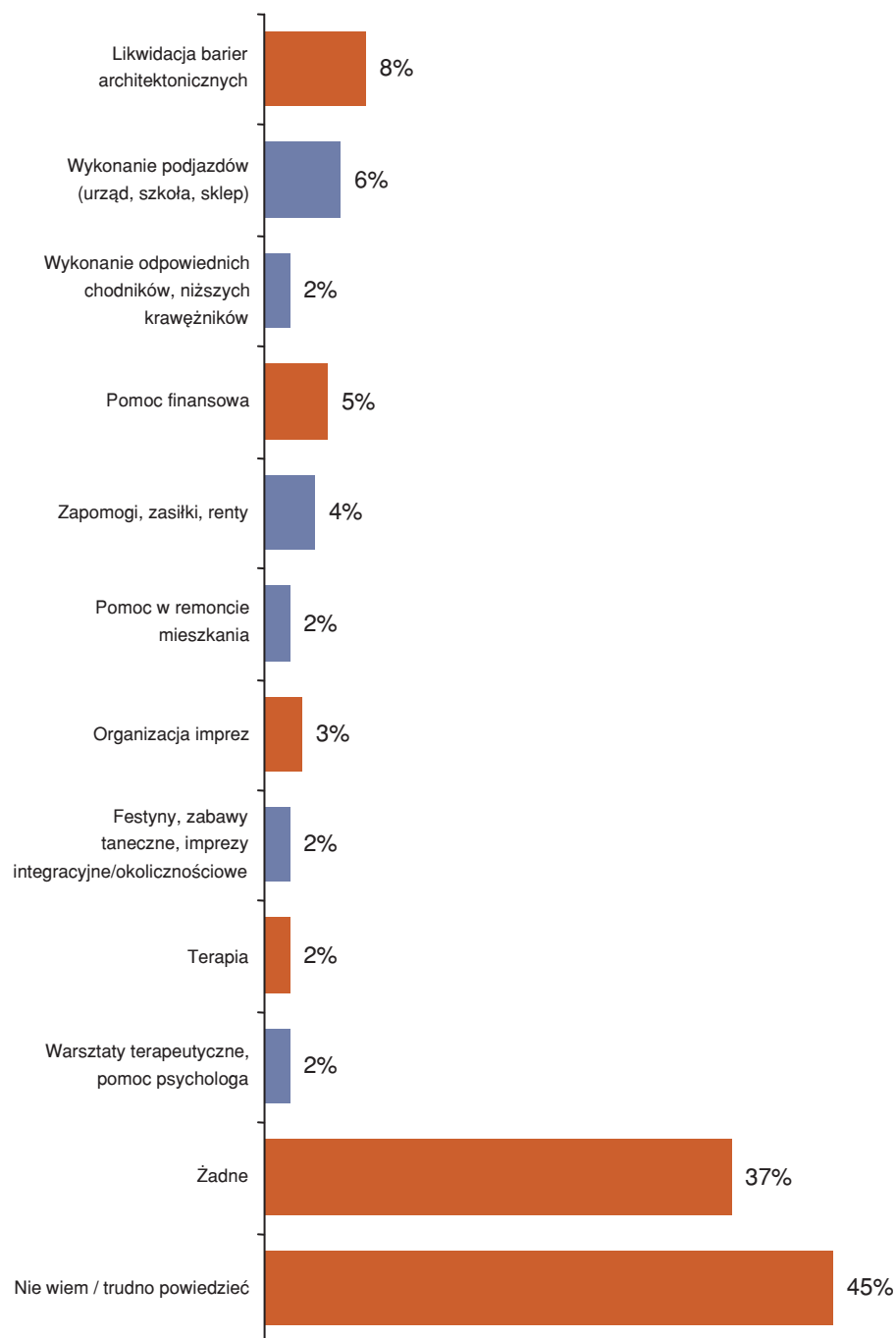
Przykłady działań i inicjatyw zrealizowanych w 2005 lub 2006 roku na rzecz pomocy i poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie - wskazania spontaniczne przedstawicieli samorządów gminnych

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=100

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Proszę podać przykłady działań, czy inicjatyw zrealizowanych w Pana(i) gminie na rzecz pomocy i poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych - wskazania spontaniczne osób niepełnosprawnych

Badanie osób niepełnosprawnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=314

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

W województwie warmińsko - mazurskim **obserwujemy znacznie większe, niż w całym kraju, rozbieżności pomiędzy deklaracjami gmin i osób niepełnosprawnych w kwestii kontaktu z urzędnikami gminy.**

Podczas gdy przedstawiciele 83% samorządów gminnych wskazują, iż pracownicy socjalni kontaktują się z osobami niepełnosprawnymi przynajmniej raz w miesiącu (w 21% gmin nawet raz w tygodniu), większość niepełnosprawnych (76%) stwierdza, iż żaden pracownik gminy nie odwiedził ich pytając o sytuację i potrzeby. Ponadto, co najmniej 84% tej grupy deklaruje, iż pracownicy gminy nigdy nie zwracali się do nich z własnej inicjatywy, pytając o jakość życia i potrzeby, oferując pomoc finansową, bytową czy materialną.

Należy także zaznaczyć, że **wedle deklaracji gmin częstotliwość odwiedzin pracowników socjalnych u niepełnosprawnych województwa warmińsko – mazurskiego jest nieco wyższa, niż na poziomie kraju.**

Wydaje się też, że **na częstotliwość odwiedzin u niepełnosprawnych ma wpływ typ gminy.** Wśród gmin miejskich i wiejskich obserwujemy wyższy odsetek takich, w których pracownicy socjalni, według deklaracji gmin, kontaktują się z niepełnosprawnymi przynajmniej raz w tygodniu. W przypadku gmin miejsko – wiejskich, częściej, niż w pozostałych, pracownicy socjalni kontaktują się kilka razy w miesiącu lub przynajmniej raz w miesiącu.

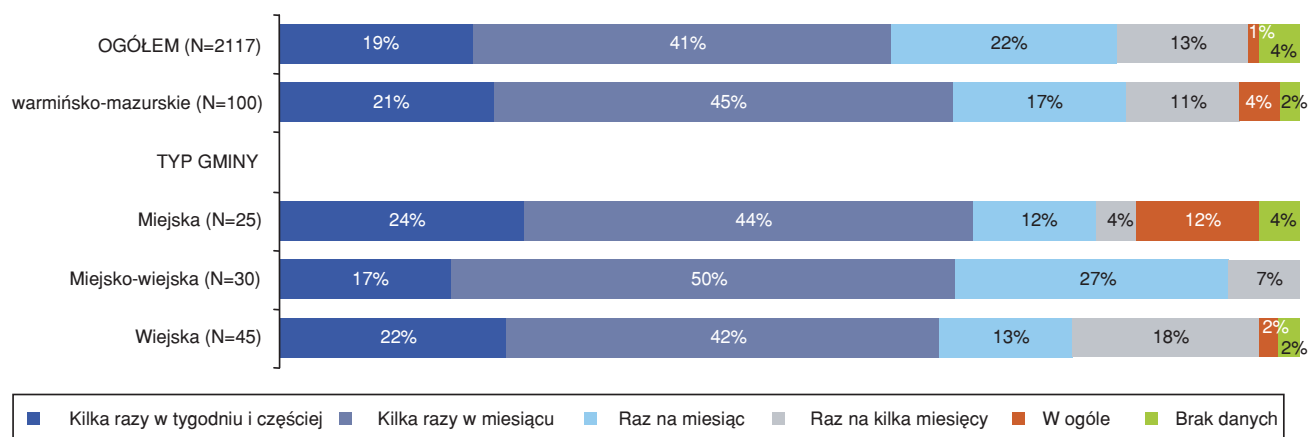
Podobnie deklarują niepełnosprawni mieszkańcy gmin miejsko – wiejskich: odsetek osób, których nigdy nie odwiedził pracownik gminy jest dużo wyższy, niż w przypadku mieszkańców gmin miejskich i wiejskich.

Zauważmy, iż opisane powyżej prawidłowości pokazują, że to na osobach niepełnosprawnych spoczywa główny wysiłek i inicjatywa w uzyskaniu pomocy od urzędu gminy. Tylko nieliczne gminy samodzielnie podejmują inicjatywę w tym zakresie, większość zaś czeka, aż potrzebujące pomocy osoby same się do nich zwrócą. W przypadku osób niepełnosprawnych starania takie mogą być bardzo utrudnione. Stosunkowo częste odwiedziny u osób niepełnosprawnych, jakie wedle deklaracji mają miejsce, mogą dotyczyć tylko niektórych niepełnosprawnych mieszkańców. Większość ze swoimi problemami pozostaje sama i być może nawet nie wie, gdzie mogłaby poszukiwać pomocy.

Wyniki badania sugerują, iż omawianymi wcześniej działaniami gmin objęta jest jedynie mała część grupy osób niepełnosprawnych, czego nie oddają trafnie pytania kwestionariusza – pytaliśmy bowiem o sam fakt pomocy, a nie o skalę tej pomocy.

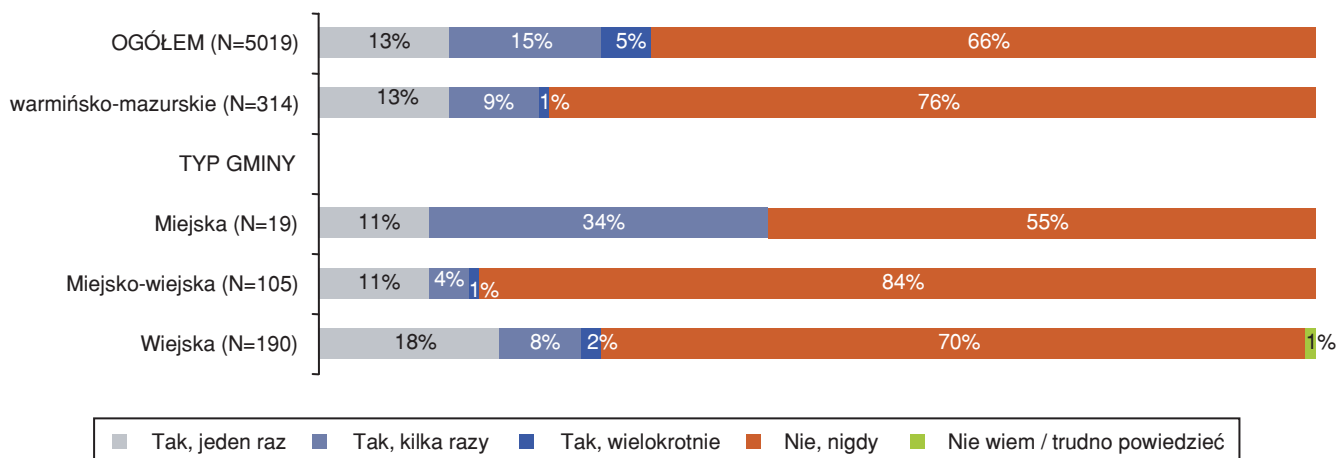
Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Jak często pracownicy socjalni gminy kontaktują się z osobami niepełnosprawnymi?

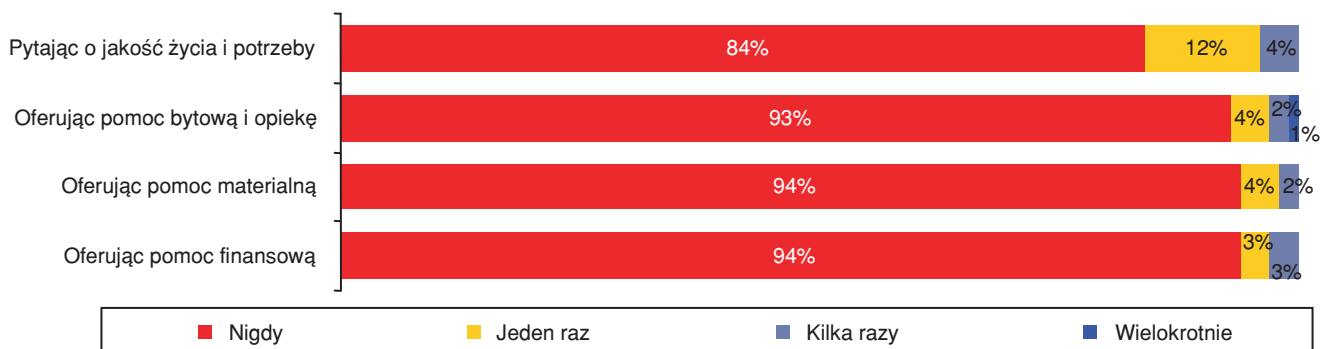
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Czy pracownicy gminy byli u Pana(i) w domu, żeby ocenić Pana(i) sytuację i potrzeby?

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Czy pracownicy gminy z własnej inicjatywy zwracali się do Pana(i)?

Badanie osób niepełnosprawnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=314

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

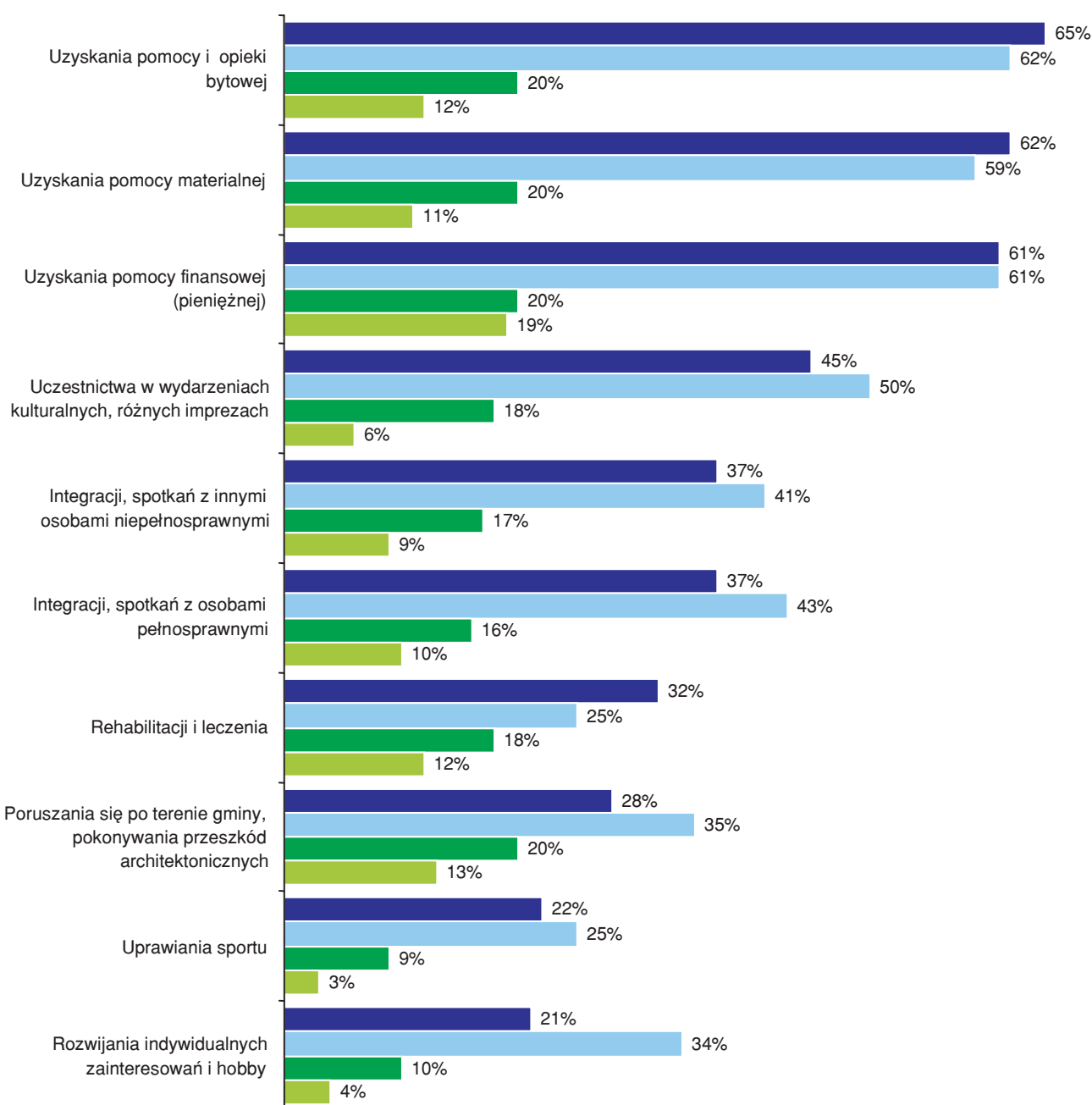
Zwróćmy uwagę na ogromne rozbieżności ocen dotyczących rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych formułowanych przez przedstawicieli tej grupy oraz samorządy gminne. Warmia i Mazury zasadniczo nie odbiegają pod tym względem od ogółu kraju. Zaznaczyć jednak należy, iż w województwie tym niepełnosprawni gorzej, niż przeciętnie oceniają możliwości, jakie stwarzają gminy w zakresie rehabilitacji społecznej. Z drugiej jednak strony, samorządy gminne częściej, niż w skali całego kraju, chwalą się swoimi dokonaniem w tym zakresie.

Osoby niepełnosprawne rzadko pozytywnie oceniają działalność gmin dotyczącą rehabilitacji społecznej. W województwie warmińsko - mazurskim w przypadku najbardziej powszechnych działań – pomocy bytowej, materialnej i finansowej jedynie 11-19% niepełnosprawnych ocenia aktywność gmin pozytywnie. Tymczasem, ponad połowa przedstawicieli samorządów gminnych uważa, iż możliwości, jakie gminy stwarzają na tym polu są raczej duże lub bardzo duże.

W stosunku do innych działań takich jak uczestnictwo w kulturze, integracja społeczna, rehabilitacja i leczenie, uprawianie sportu czy hobby, poruszanie się po terenie gminy, pokonywanie przeszkód architektonicznych ocen pozytywnych jest dużo mniej.

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Jak ocenia Pan(i) możliwości, jakie stwarza gmina osobom niepełnosprawnym w zakresie:
(Raczej duże + Bardzo duże)

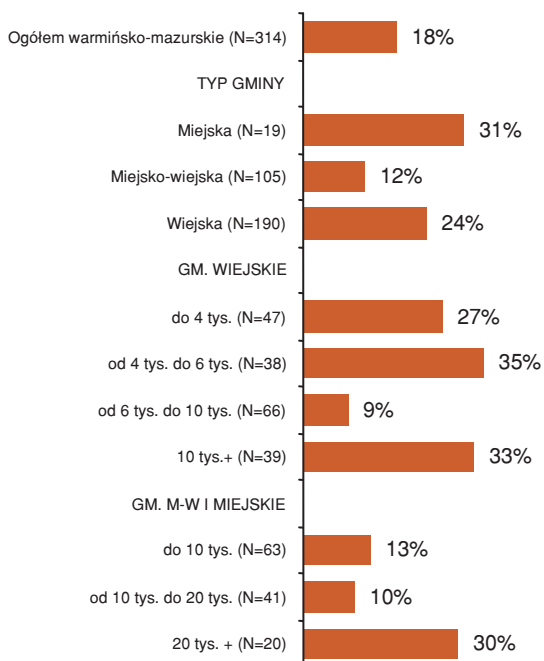
- Przedstawiciele samorządów gminnych - ogółem (N=2117)
- Przedstawiciele samorządów gminnych - warmińsko-mazurskie (N=100)
- Osoby niepełnosprawne - ogółem (N=5019)
- Osoby niepełnosprawne - warmińsko-mazurskie (N=314)

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

W województwie warmińsko – mazurskim nie obserwujemy rozbieżności pomiędzy gminami różnego typu w zakresie rehabilitacji społecznej podejmowanej na rzecz osób niepełnosprawnych, jak to miało miejsce w skali kraju. Nieco lepiej natomiast radzą sobie gminy większe, niż mniejsze.

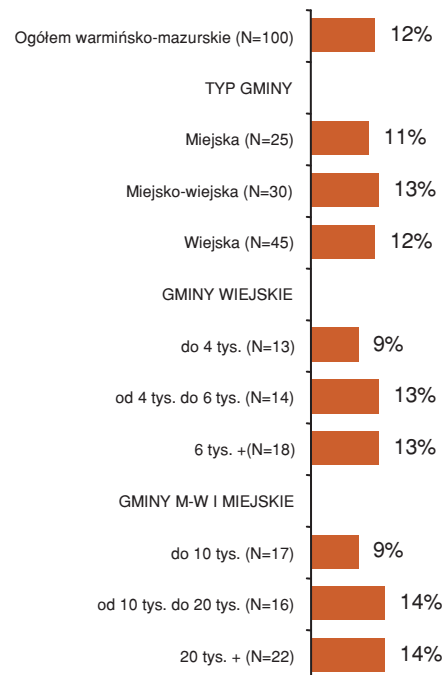
Zróznicowania bardziej widoczne są w opiniach osób niepełnosprawnych. Częściej według nich angażują się w działania w zakresie rehabilitacji społecznej gminy miejskie, szczególnie te największe. Natomiast najrzadziej takie działania podejmują gminy miejsko - wiejskie.

PRZECIĘTNY ODSETEK NIEPEŁNOSPRAWNYCH WSKAZUJĄCYCH, IŻ GMINA PODEJMOWAŁA DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI SPOŁECZNEJ

*Badanie osób niepełnosprawnych 2006.
Województwo warmińsko-mazurskie, N=314*

PRZECIĘTNY ODSETEK GMIN WSKAZUJĄCYCH, IŻ PODEJMOWAŁY DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI SPOŁECZNEJ

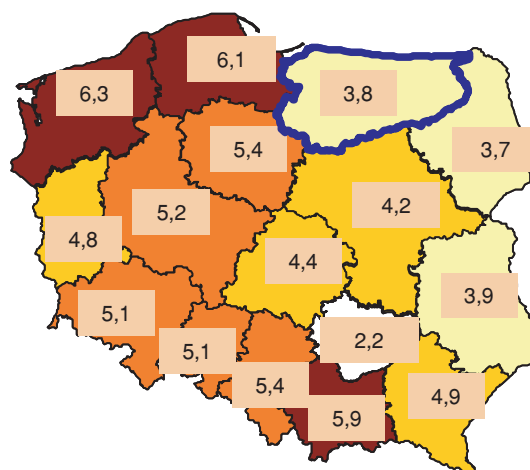
*Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006.
Województwo warmińsko-mazurskie, N=100*

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Województwo warmińsko - mazurskie wpisuje się w widoczny na mapach zróżnicowań podział terytorialny na Polskę zachodnią i wschodnią. Na wschodzie kraju aktywność gmin w zakresie rehabilitacji społecznej jest wyraźnie niższa, niż w zachodniej części. Województwo warmińsko - mazurskie wypada podobnie jak podlaskie i lubelskie.

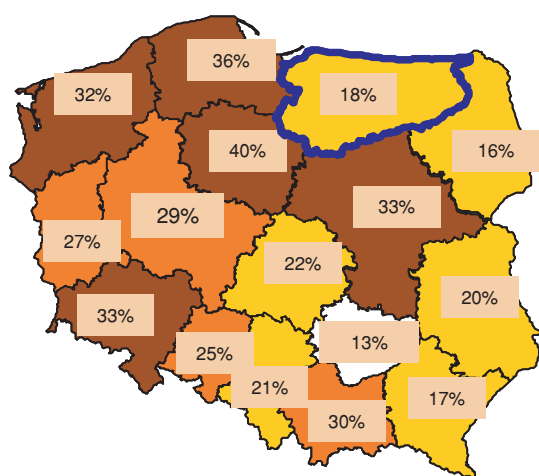
Zauważmy również, że niepełnosprawni z województwa warmińsko-mazurskiego, podobnie jak respondenci z innych województw, mieli tendencję do przeszacowywania aktywności gmin w zakresie rehabilitacji społecznej. Rozbieżności te nie są wprawdzie tak drastyczne, jak w przypadku województw ze środkowej Polski, ale prawidłowość również tutaj się pojawia.

ŚREDNIA LICZBA PODEJMOWANYCH PRZEZ GMINĘ DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

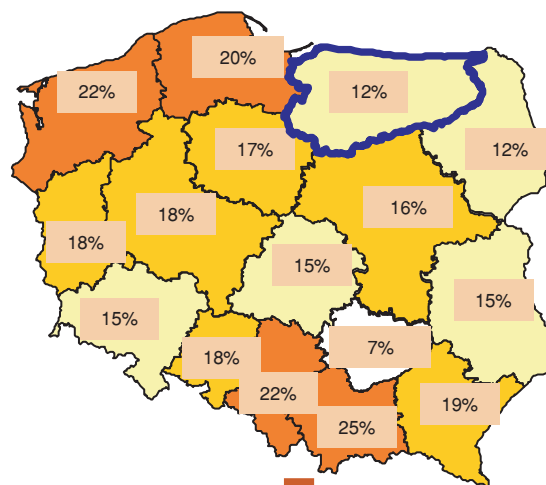
PRZECIĘTNY ODSETEK NIEPEŁNOSPRAWNYCH WSKAZUJĄCYCH, IŻ GMINA PODEJMOWAŁA DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI SPOŁECZNEJ

ŚREDNIO 26%

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

PRZECIĘTNY ODSETEK GMIN WSKAZUJĄCYCH, IŻ PODEJMOWAŁY DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI SPOŁECZNEJ

ŚREDNIO 17%

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

8. Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

Wyniki badań wskazują, iż pomimo wysokich oczekiwań niepełnosprawnych wobec samorządów gminnych, jednostki te nie są obecnie odpowiednio przygotowane do świadczenia pomocy tej grupie osób – nie dysponują odpowiednim potencjałem, zapleczem, przygotowaniem i organizacją do efektywnego wsparcia osób niepełnosprawnych.

W województwie warmińsko - mazurskim obserwujemy podobne jak w skali kraju braki. Jednocześnie obserwujemy podobne jak w innych województwach, zależności pomiędzy przygotowaniem samorządów do świadczenia pomocy a sytuacją (wielkością, organizacją, zasobami) gminy.

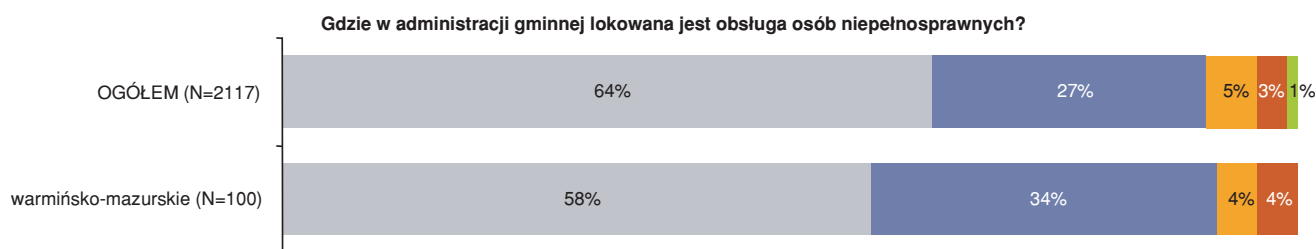
Samorządy gminne w większości nie są dobrze przygotowane do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym:

- W gminach brakuje wyspecjalizowanych jednostek, w których byłaby lokowana obsługa osób niepełnosprawnych.
- Samorządy gminne dysponują małą liczbą etatów przeznaczonych wyłącznie do obsługi osób niepełnosprawnych.
- Urzędy gmin w ogromnej większości nie są dostosowane architektonicznie do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Brak jest w większości gmin planowania zadań dotyczących osób niepełnosprawnych, w szczególności programów przeciwdziałania bezrobociu wśród osób niepełnosprawnych oraz programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych.
- Gminy najczęściej nie uwzględniają w budżetach środków na pomoc niepełnosprawnym jako oddzielnej pozycji. W części gmin środki te w ogóle nie są uwzględniane, ale wygospodarowywane na bieżąco.
- Samorządy gminne finansują pomoc udzielaną osobom niepełnosprawnym w znacznej części z własnych środków, przejmując na siebie większość ciężaru tej pomocy kosztem innych swoich działań.

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

➡ **W gminach brakuje wyspecjalizowanych jednostek, w których byłaby lokowana obsługa osób niepełnosprawnych.**

Pod względem organizacji pomocy dla osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko-mazurskim mamy do czynienia z sytuacją identyczną, jak w skali kraju. Do zadań związanych z obsługą osób niepełnosprawnych najczęściej wyznaczane są jednostki odpowiedzialne za pomoc socjalną (58%). W co trzecim urzędzie gminnym niepełnosprawnymi zajmują się pracownicy różnych komórek organizacyjnych. Jedynie 4% gmin ma wyznaczone jednostki odpowiedzialne tylko za pomoc osobom niepełnosprawnym. Takie rozdrobienie kompetencji zapewne utrudnia udzielanie kompleksowej pomocy osobom niepełnosprawnym i w pewnym sensie spycha ich problemy na dalszy plan.

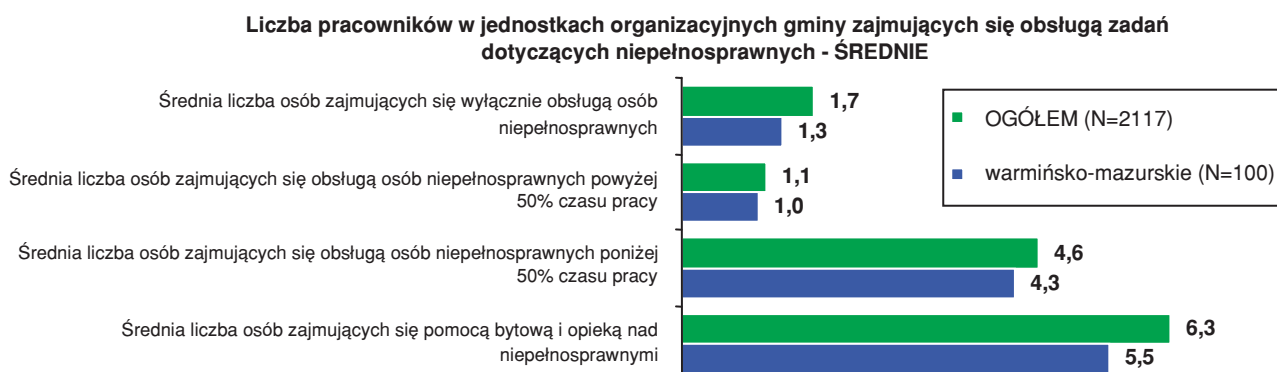

- Problemy osób niepełnosprawnych podlegają pod jednostkę organizacyjną w strukturze gminy odpowiedzialną za problemy społeczne/socjalne
- Nie ma jednej wyznaczonej jednostki organizacyjnej, osobami niepełnosprawnymi i ich problemami zajmują się różne jednostki organizacyjne
- Istnieje jednostka organizacyjna w strukturze gminy odpowiedzialna tylko za problemy osób niepełnosprawnych
- Żadna jednostka organizacyjna w gminie nie zajmuje się problemami osób niepełnosprawnych
- Brak danych

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

➡ **Samorządy gminne dysponują małą liczbą etatów przeznaczonych wyłącznie do obsługi osób niepełnosprawnych.**

Na tle całego kraju Warmia i Mazury wypadają pod tym względem nieco gorzej. Gminy z tego regionu dysponują mniejszą, niż przeciętnie, liczbą pełnoetatowych pracowników do obsługi osób niepełnosprawnych – średnio 1 etat, a także pracowników zajmujących się pomocą bytową i opieką nad niepełnosprawnymi (5 lub 6 osób w porównaniu z ponad sześcioma w skali kraju).

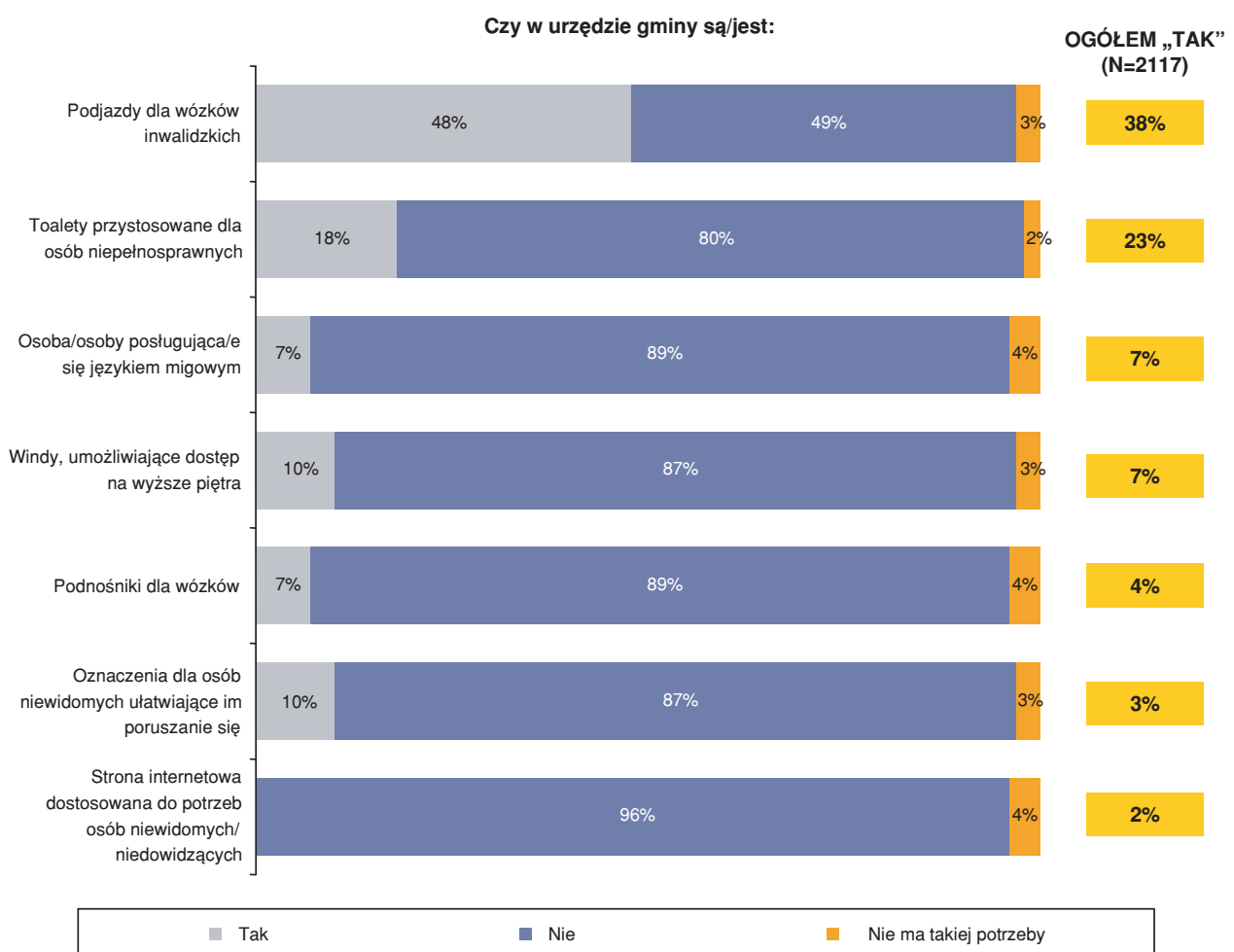
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

➡ Urzędy gmin w ogromnej większości nie są dostosowane architektonicznie do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Gminy województwa warmińsko – mazurskiego, mimo iż pod tym względem wypadają nieco lepiej od innych regionów, to i tak w większości z nich nie ma podstawowych usprawnień dla niepełnosprawnych petentów.

Prawie połowa gmin w województwie warmińsko - mazurskim posiada podjazdy dla wózków inwalidzkich – jest to wynik o 10 punktów procentowych lepszy, niż średnio w kraju. W co piątej gminie niepełnosprawni mogą korzystać ze specjalnie przystosowanych toalet. Ale już do rzadkości należą osoby posługujące się językiem migowym, windy, podnośniki dla wózków, oznaczenia dla niewidomych. Dostosowane do potrzeb niepełnosprawnych strony internetowe w ogóle nie istnieją.

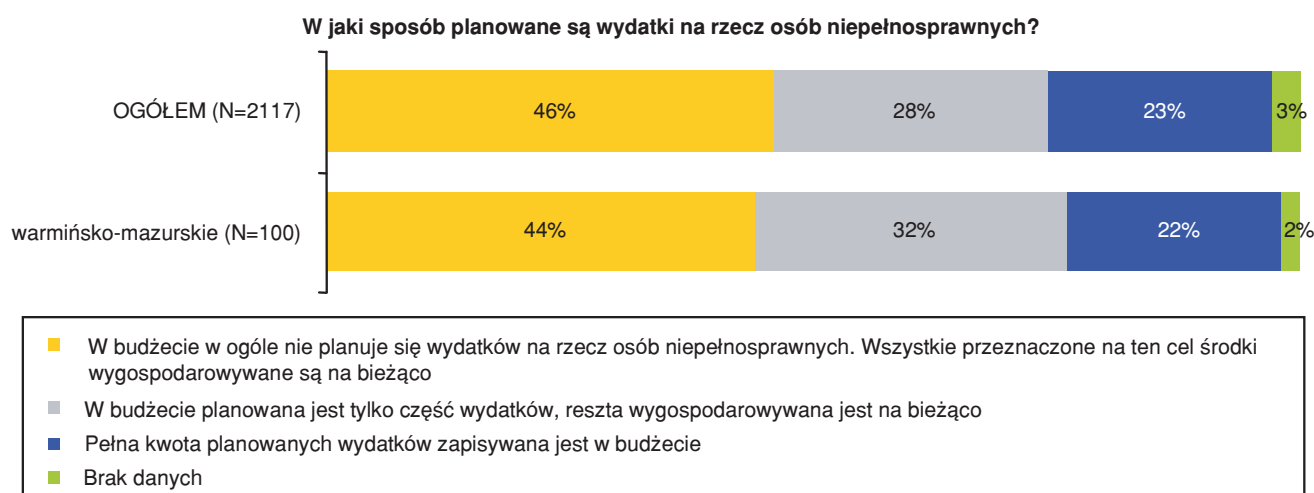

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117. Województwo warmińsko-mazurskie, N=100

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

➡ Brak jest w większości gmin szczegółowego planowania wydatków czy zadań dotyczących osób niepełnosprawnych, w szczególności programów przeciwdziałania bezrobociu wśród osób niepełnosprawnych oraz programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

W województwie warmińsko – mazurskim, 44% samorządów gminnych w ogóle nie planuje wydatków na rzecz osób niepełnosprawnych w budżecie, ale wygospodarowuje środki w miarę potrzeb. Z drugiej jednak strony, co trzecia gmina (32%) częściowo uwzględnia wydatki przeznaczone na ten cel w budżecie. Pod tym względem Warmia i Mazury nie odbiegają od reszty kraju, gdzie 46% gmin wygospodarowuje środki na bieżąco, bez uprzedniego planowania ich w budżetach, a zaledwie 28% uwzględnia w budżecie te wydatki częściowo. Jednocześnie, tylko co piąta z warmińsko - mazurskich gmin planuje pełną kwotę wydatków.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

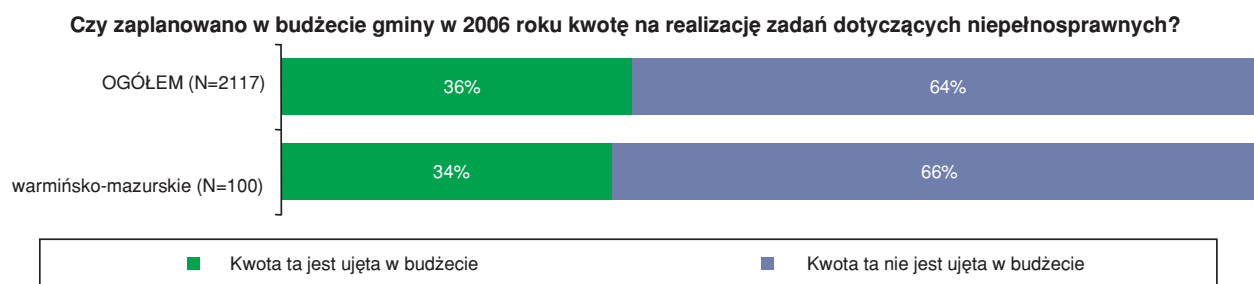
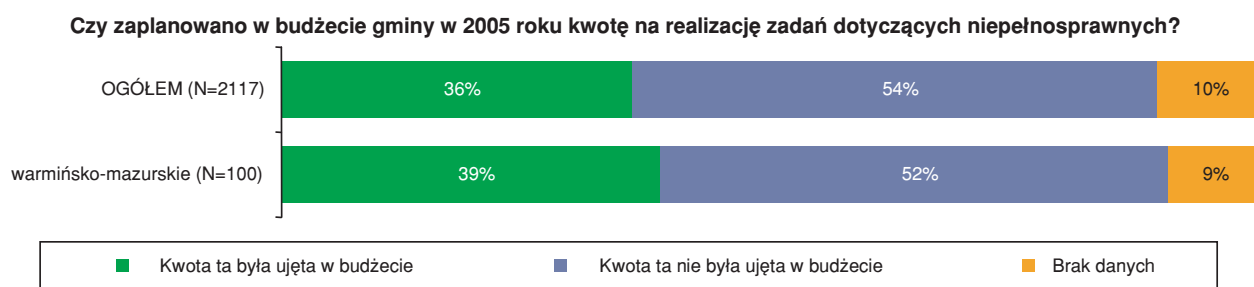
Jak wspomniano w rozdziale poświęconym aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, zdecydowana większość gmin nie posiada opracowanego gminnego programu walki z bezrobociem wśród tej grupy osób. W województwie warmińsko - mazurskim sytuacja jest nieco gorsza, niż w skali kraju, bowiem jedynie 3% gmin deklaruje, iż opracowała lub jest w trakcie opracowywania tego typu programu. Z drugiej strony jednak, co czwarta gmina w tym regionie ma opracowany (lub jest w trakcie opracowywania) gminnego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych, co jest odsetkiem nieco większym od przeciętnego dla kraju.

Brak szczegółowego planowania wydatków i działań dotyczących osób niepełnosprawnych zapewne w znacznym stopniu utrudnia realizację jakichkolwiek zadań w tym zakresie, a w przypadku podejmowanych działań nie sprzyja ich efektywności.

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

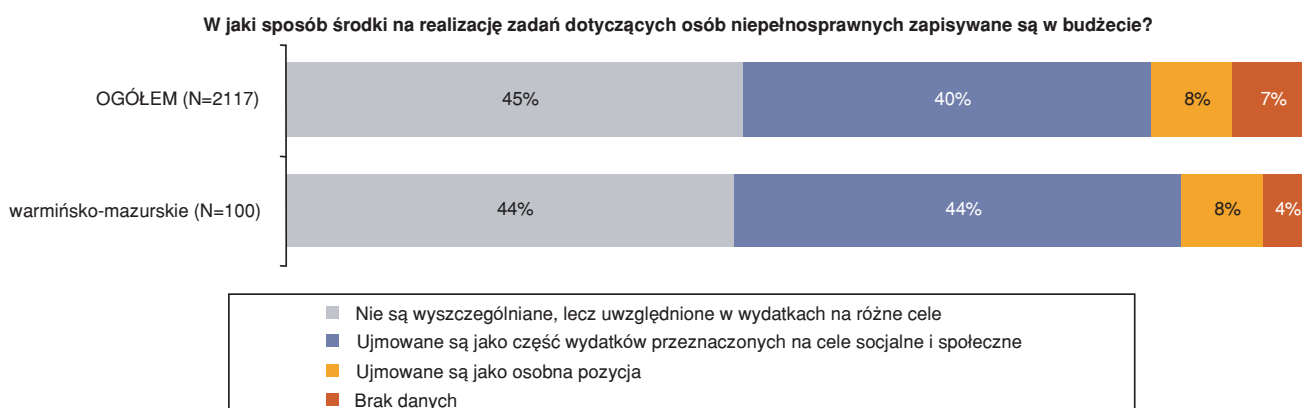
➡ **Gminy najczęściej nie uwzględniają w budżetach środków na pomoc niepełnosprawnym jako oddzielnej pozycji.**

Jedynie 39% gmin ujmowało tego typu wydatki w budżecie na rok 2005, zaś 34% gmin zaplanowało je w budżecie na rok 2006. Jednak większość gmin w żaden sposób nie umieszcza ich w budżetach. Przyniesione powyżej odsetki dla województwa warmińsko – mazurskiego nie odbiegają od przeciętnych wyników.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

W województwie warmińsko – mazurskim, podobnie jak w całym kraju, raczej niespotykana jest praktyka ujmowania środków na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych jako osobnej pozycji w budżecie. Gminy w ogóle nie wyszczególniają takich wydatków, ale włączają je w wydatki na różne cele, bądź środki na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych ujmują jako część wydatków przeznaczonych na cele społeczne i socjalne (po 44% wskazań).

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

☛ Samorzady gminne finansują pomoc udzielaną osobom niepełnosprawnym w znacznej części z własnych środków, przejmując na siebie większość ciężaru tej pomocy kosztem innych swoich działań.

W województwie warmińsko - mazurskim mamy do czynienia z podobną jak w skali kraju, strukturą źródeł środków finansowych na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych. Zdecydowaną część ciężaru pomocy biorą na siebie gminy – przeciętnie 58% środków pochodzi z ich budżetu. Drugim, co do udziału w wydatkach, źródłem finansowania są, podobnie jak w innych regionach, dotacje celowe budżetu państwa (14% środków). Ponadto w przypadku warmińskich i mazurskich gmin relatywnie większe znaczenie, niż przeciętnie mają środki pochodzące z powiatów (13%).

Tabela 1. Z jakich źródeł pochodziły w 2005 roku środki finansowe gminy na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych?
PRZECIĘTNA STRUKTURA ŹRÓDEŁ ŚRODKÓW FINANSOWYCH (W %)

	OGÓŁEM (N=1704)	dolnośląskie (N=95)	kujawsko-pomorskie (N=60)	lubelskie (N=143)	lubuskie (N=38)	łódzkie (N=126)	małopolskie (N=150)	mazowieckie (N=258)	opolskie (N=47)	podkarpackie (N=121)	podlaskie (N=82)	pomorskie (N=81)	śląskie (N=129)	świętokrzyskie (N=50)	warmińsko-mazurskie (N=151)	wielkopolskie (N=314)	zachodniopomorskie (N=83)
Ze środków własnych gminy	51,82	52,97	52,3	58,55	46,97	48,03	47,55	48,12	56,83	47,43	40,98	44,12	57,45	59,92	57,8	59,81	53,72
Ze środków powiatu	8,06	5,34	5,92	6,03	0,79	8,37	15,32	6,81	2,53	5,15	7,33	7,35	8,3	9,82	12,83	7,17	13,93
Ze środków województwa	11,12	6,47	12,52	13,91	11,58	16,83	8,17	10,05	14,36	15,13	9,87	12,17	8,18	9,72	9,09	10,81	10,19
Z dotacji celowych budżetu państwa	19,78	23,93	21,2	15,36	25,45	21,9	21,43	22,67	17	25,23	26,65	25,35	14,44	9,46	14,1	13,59	16,92
Z subwencji z budżetu państwa	5,56	8,28	2,27	2,5	11,16	1,38	4,38	9,63	0,68	6,28	11,62	6,98	5,34	5,6	3,92	3,59	3,57
Ze środków sponsorów (np. darowizny)	1,13	0,92	1,2	0,35	0,16	1,83	0,58	0,73	2,66	0,33	0,12	1,2	1,2	2,74	0,43	3,34	1,17
Z funduszy Unii Europejskiej	0,51	1,24	0,33	0,21	0	0,24	1,09	0,51	1,74	0,04	1,46	0,49	0,33	0,4	0	0,33	0,3
Z kredytów, pożyczek	0,21	0,32	0	0	0	0,75	0,03	0,14	0,47	0	0	0	0,43	0,2	0,8	0,2	0,12
Z innych źródeł	1,27	0,06	3,55	2,05	1,92	0	1,43	0,26	1,55	0,88	1,95	2,31	4,29	0,1	0,94	0,75	0,18
Brak danych	20%	33%	43%	18%	30%	16%	9%	13%	23%	10%	16%	16%	18%	23%	12%	29%	19%

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Podobnie jak w innych województwach, działalność gmin na rzecz osób niepełnosprawnych, o czym była też mowa wcześniej, najczęściej ograniczona jest do najprostszego wsparcia w formie pomocy materialnej, finansowej lub bytowej. Pomoc ta nie jest jednak adresowana specyficznie do osób niepełnosprawnych, ale wpisuje się w zadania społeczne i socjalne realizowane przez gminy w ramach ich ustawowych obowiązków. Oznacza to, że w pewnym sensie pomoc ta jest udzielana kosztem innych mieszkańców – co jednak nie znaczy, że nie należy się ona niepełnosprawnym (spełniają oni warunki udzielenia tej pomocy).

Przy odpowiednim dostosowaniu i finansowaniu działań aktywność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych mogłaby być większa, ale należy docenić obecny wysiłek w udzielaniu wsparcia tej grupie osób.

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

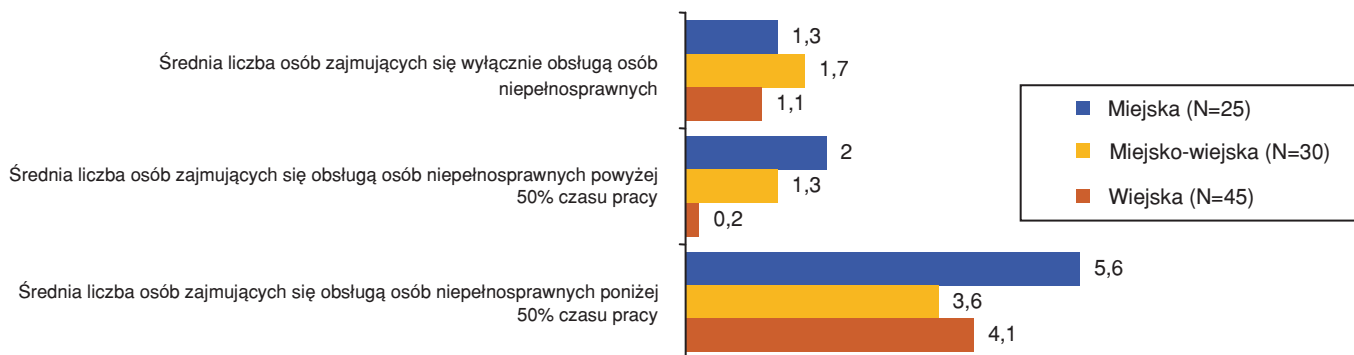
Podobnie jak w skali kraju, również w województwie warmińsko - mazurskim przygotowanie i możliwości świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym są silnie związane z typem i wielkością gminy. Relatywnie najgorzej przygotowane są gminy wiejskie.

☐ Obsługa osób niepełnosprawnych i liczba etatów

Pod względem organizacji obsługi osób niepełnosprawnych w urzędach gminy na Warmii i Mazurach gminy miejsko-wiejskie posiadają najwięcej jednostek odpowiedzialnych tylko za problemy osób niepełnosprawnych.

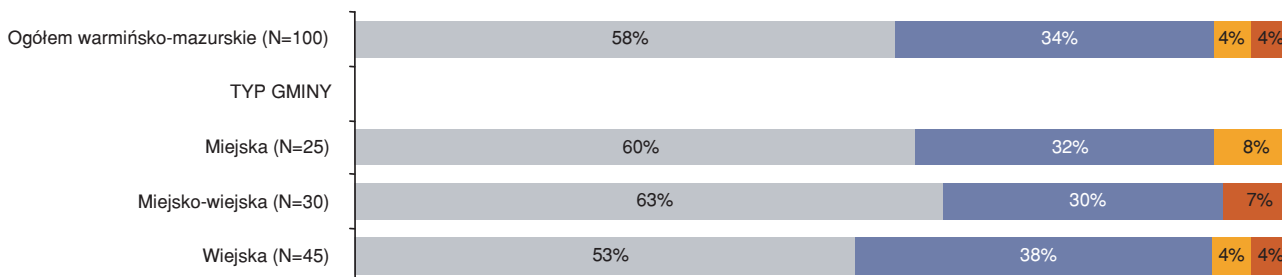
Biorąc pod uwagę liczbę etatów dedykowanych do obsługi niepełnosprawnych petentów, przeciętnie najwięcej pracowników zajmujących się osobami niepełnosprawnymi (niezależnie od czasu tej pracy) posiadają gminy miejskie. Dużo gorsza jest sytuacja gmin wiejskich.

Liczba pracowników w jednostkach organizacyjnych gminy zajmujących się obsługą zadań dotyczących niepełnosprawnych - ŚREDNIE

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=100

Gdzie w administracji gminnej lokowana jest obsługa osób niepełnosprawnych?

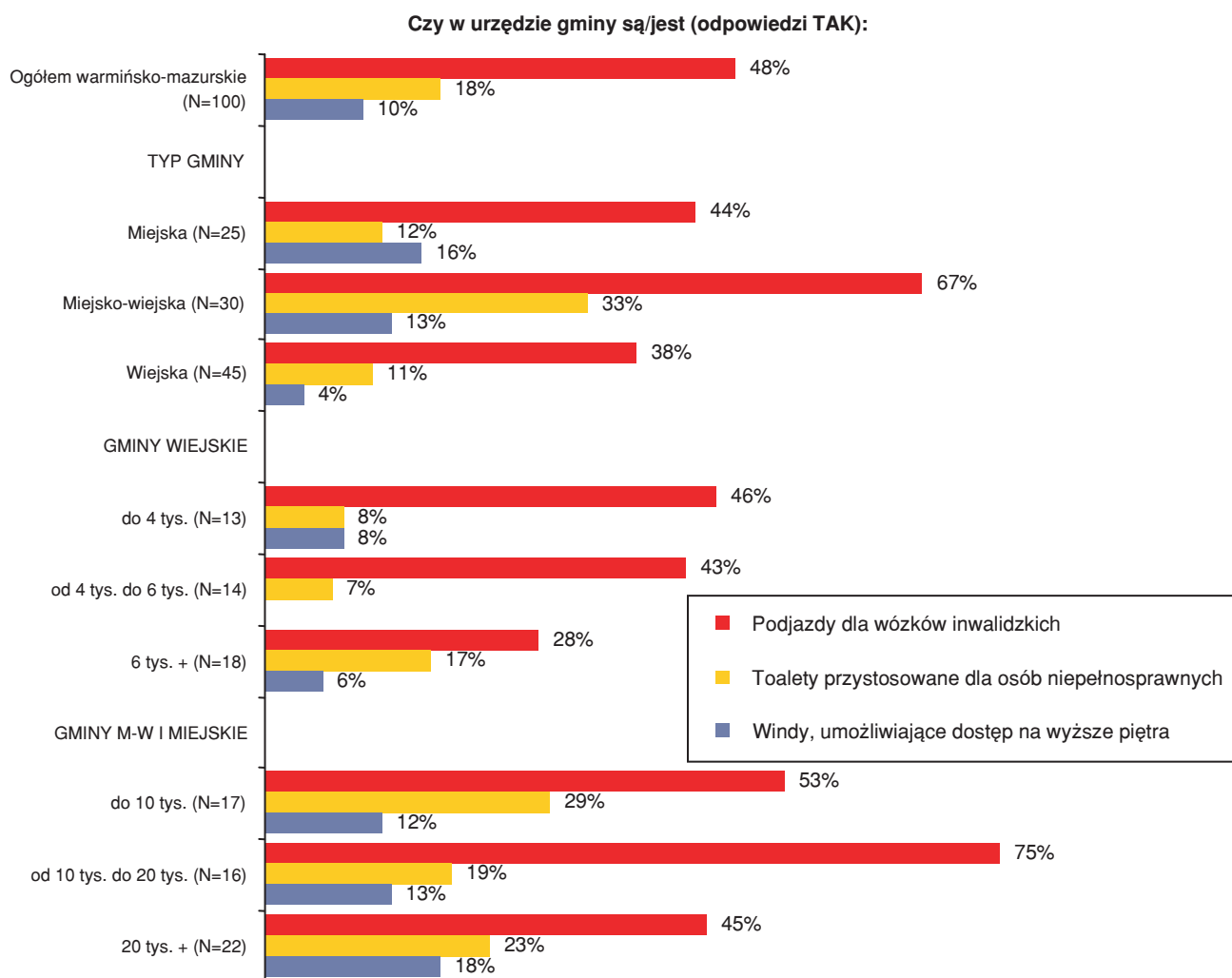
- Problemy osób niepełnosprawnych podlegają pod jednostkę organizacyjną w strukturze gminy odpowiedzialną za problemy społeczne/socjalne
- Nie ma jednej wyznaczonej jednostki organizacyjnej, osobami niepełnosprawnymi i ich problemami zajmują się różne jednostki organizacyjne
- Istnieje jednostka organizacyjna w strukturze gminy odpowiedzialna tylko za problemy osób niepełnosprawnych
- Żadna jednostka organizacyjna w gminie nie zajmuje się problemami osób niepełnosprawnych

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=100

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

□ Dostosowanie architektoniczne

W województwie warmińsko - mazurskim obserwujemy nieco inne prawidłowości pod względem dostosowania architektonicznego urzędów gmin, jak w innych regionach kraju. W tym regionie sytuacja jest zdecydowanie lepsza w przypadku siedzib gmin miejsko - wiejskich (w skali kraju najlepiej wypadają gminy miejskie) - więcej z nich posiada udogodnienia dla osób niepełnosprawnych ułatwiające korzystanie z urzędu gminy tj. podjazdy dla wózków inwalidzkich czy toalety przystosowane dla osób niepełnosprawnych. Gorzej jest w przypadku gmin miejskich oraz wiejskich.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=100

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

Planowanie zadań dotyczących osób niepełnosprawnych i programy dotyczące osób niepełnosprawnych

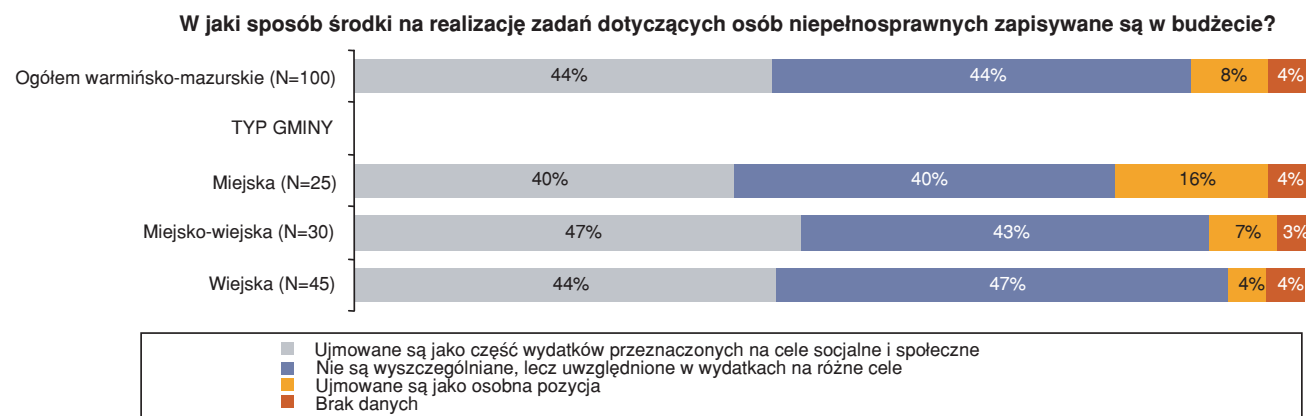
Gminy wiejskie częściej, niż gminy miejsko-wiejskie i wiejskie zapisują pełną kwotę planowanych wydatków w budżecie (27% samorządów gminnych). Z drugiej jednak strony, prawie połowa, zarówno gmin wiejskich, jak i miejskich, w ogóle nie planuje wydatków na rzecz niepełnosprawnych, ale środki na te cele wygospodarowuje na bieżąco.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=100

Uwzględnianie w budżetach środków na pomoc niepełnosprawnym

W województwie warmińsko – mazurskim, najczęściej gminy miejskie ujmują wydatki przeznaczone na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych jako osobną pozycję – jest to czterokrotnie częściej, niż w przypadku gmin wiejskich, chociaż nadal jest to bardzo mały odsetek (zaledwie co szósta z tych gmin).

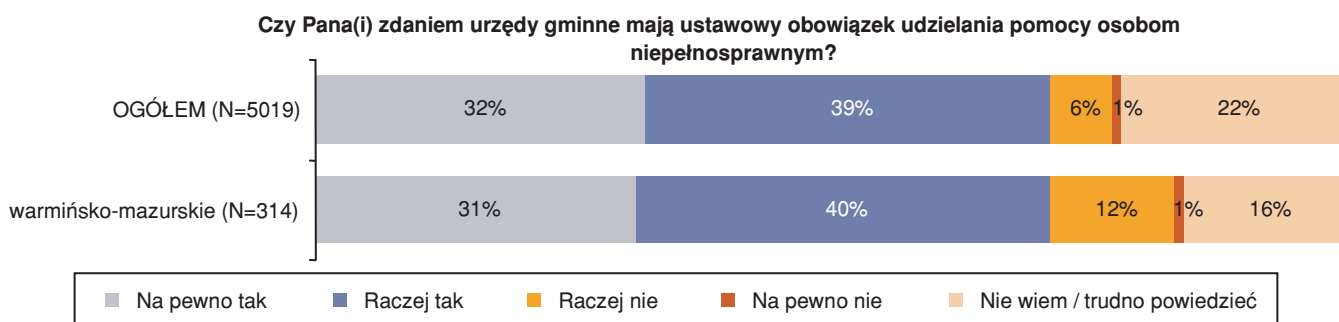
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=100

**9. Preferencje
wobec organizacji systemu wsparcia
dla niepełnosprawnych**

Preferencje wobec organizacji systemu wsparcia dla niepełnosprawnych

Niepełnosprawni mieszkańcy województwa warmińsko - mazurskiego podobnie jak ogół niepełnosprawnych, uważają, że **gminy są ustawowo zobowiązane do zapewnienia im – jako osobom niepełnosprawnym – koniecznej pomocy**. Zapewne dlatego, w stosunku do samorządów gminnych formułują oni oczekiwania pomocy i do nich zwracają się w pierwszej kolejności. Z drugiej jednak strony, w województwie warmińsko - mazurskim obserwujemy silniejsze, niż w skali kraju, **oczekiwanie zmiany obecnego systemu wsparcia**. Mieszkańcy Warmii i Mazur częściej życzyliby sobie, aby gminy w większym stopniu, niż dotychczas – w całości, lub przynajmniej w części – odpowiadały za realizację zadań na rzecz osób niepełnosprawnych.

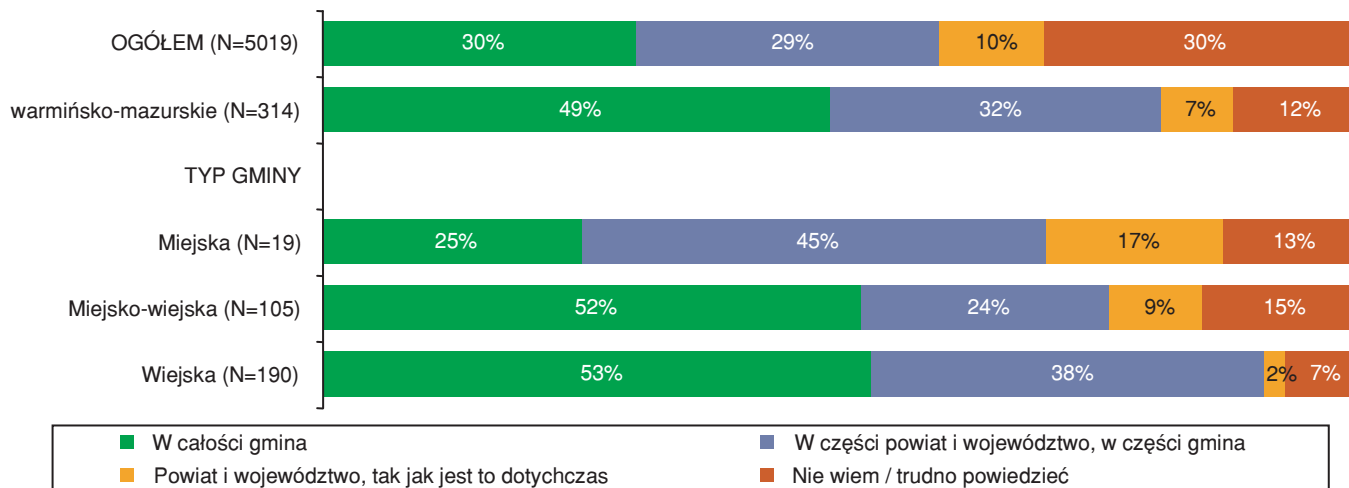
Postawa wobec ewentualnych zmian systemu wsparcia niepełnosprawnych jest bardzo wyraźnie związana z sytuacją respondentów. Zdecydowana większość mieszkańców wsi chciałaby, aby gmina przejęła w całości lub części ustawowe zadania od powiatów, ponieważ jest to zdecydowanie bliższa im instytucja. Mieszkańcy gmin miejskich tego regionu również opowiadają się za zwiększeniem obowiązków gminy w tym zakresie, jednak grupa ta jest relatywnie mniejsza, niż osób mieszkających na wsi.

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Zgodnie z obowiązującym prawem wszystkie zadania na rzecz osób niepełnosprawnych przydzielone są władzom powiatowym i wojewódzkim. Gmina nie otrzymuje żadnych środków z budżetu państwa na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym.

Kto Pana(i) zdaniem powinien odpowiadać za realizację zadań na rzecz osób niepełnosprawnych?

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

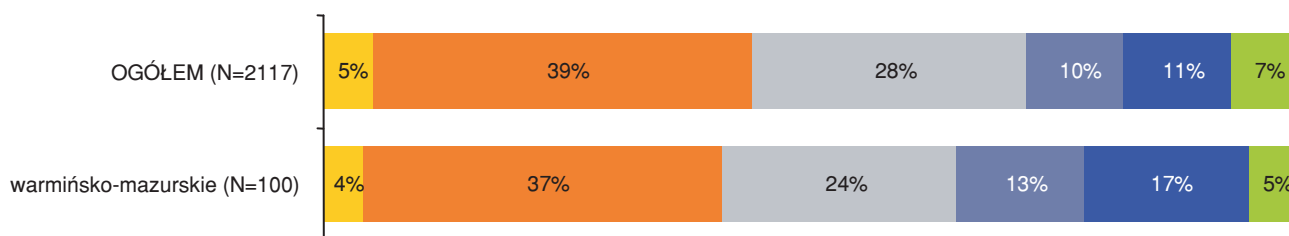
Preferencje wobec organizacji systemu wsparcia dla niepełnosprawnych

Najwygodniejszym dla osób niepełnosprawnych, szczególnie mieszkańców wsi, rozwiązaniem byłoby przejście przez samorzady gminne od powiatów przynajmniej części zadań na rzecz osób niepełnosprawnych. **Gminy widzą ten problem zupełnie inaczej.**

Gminy z województwa warmińsko – mazurskiego, w przeważającej części, negatywnie oceniają obowiązujący system finansowania i podziału zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Jedynie 4% samorządów ocenia go pozytywnie, co nie odbiega od wyników w skali kraju.

Jednocześnie, przedstawiciele samorządów gminnych z Warmii i Mazur, podobnie jak w skali kraju, w większości uważają, że podstawowe założenia systemu są dobre, a modyfikacji wymaga dostosowanie go do społecznych realiów. Jedynie co ósma gmina uważa, że system ten powinien zostać całkowicie opracowany od nowa.

Jak gmina ocenia obowiązujący w Polsce ustawowy system finansowania i podziału zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych?

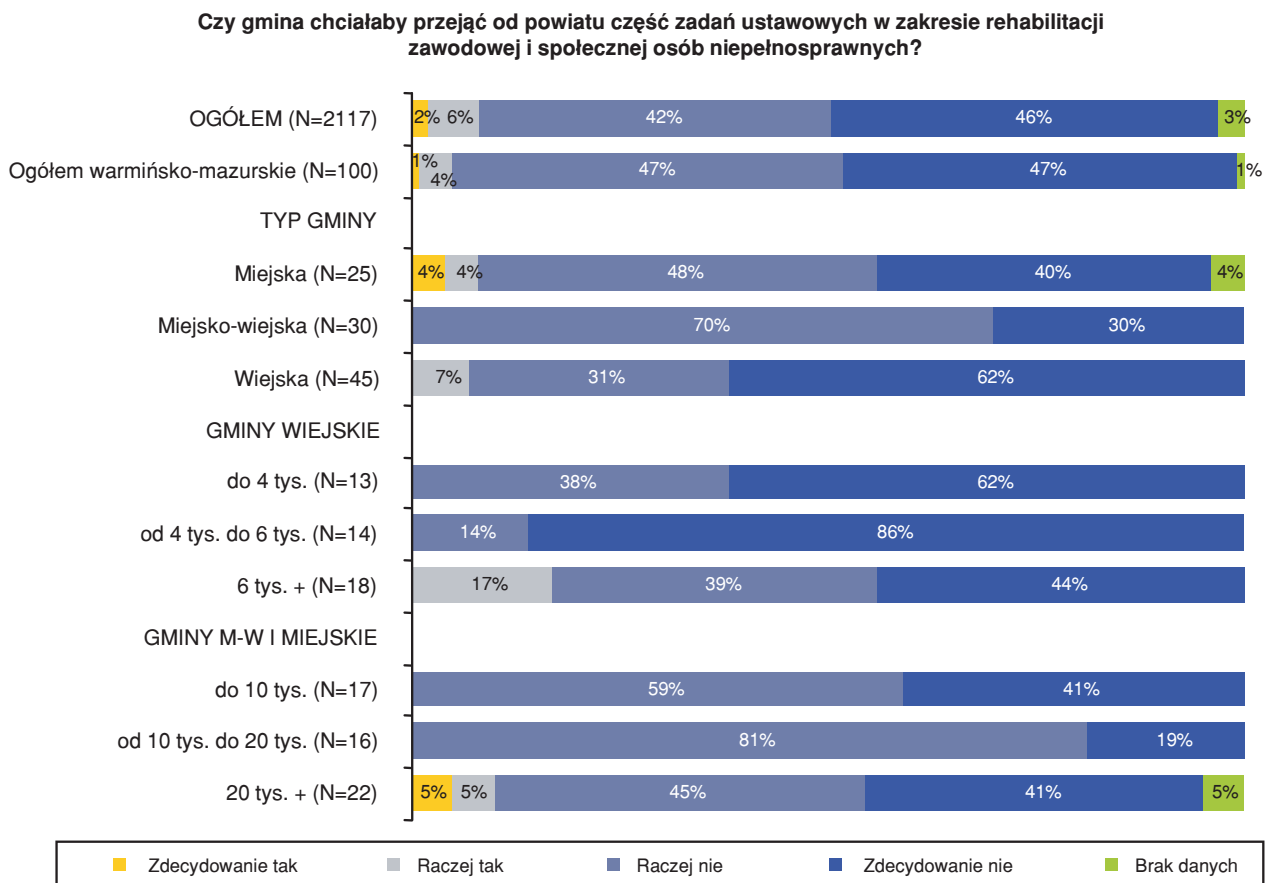
- System jest dobry, sprawdził się, nie należy go modyfikować
- System ten w ogólnych zarysach nie powinien ulec istotnym zmianom, ale konieczne są odpowiednie dostosowania do aktualnych warunków społecznych
- System należy zmienić, zachowując jego podstawowe założenia i funkcje
- Funkcjonujący obecnie system powinien być odrzucony i opracowany od nowa
- Obowiązująca ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych nie tworzy zwartego, odpowiadającego wymogom UE systemu, należy ją opracować od nowa
- Brak danych

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Preferencje wobec organizacji systemu wsparcia dla niepełnosprawnych

Przedstawiciele samorządów gminnych z województwa warmińsko - mazurskiego w ogromnej większości odrzucają pomysł przejęcia od powiatu części ustawowych zadań dotyczących rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Jedynie co dwadziesta gmina wyraża aprobatę dla tego pomysłu. Region ten wypada pod tym względem gorzej od całego kraju.

Zainteresowanie takim pomysłem w województwie warmińsko - mazurskim wykazują jedynie największe gminy, zarówno miejskie, jak i wiejskie. Pozostałe gminy wyrażają zdecydowany sprzeciw – 100% z nich odrzuca taki pomysł.

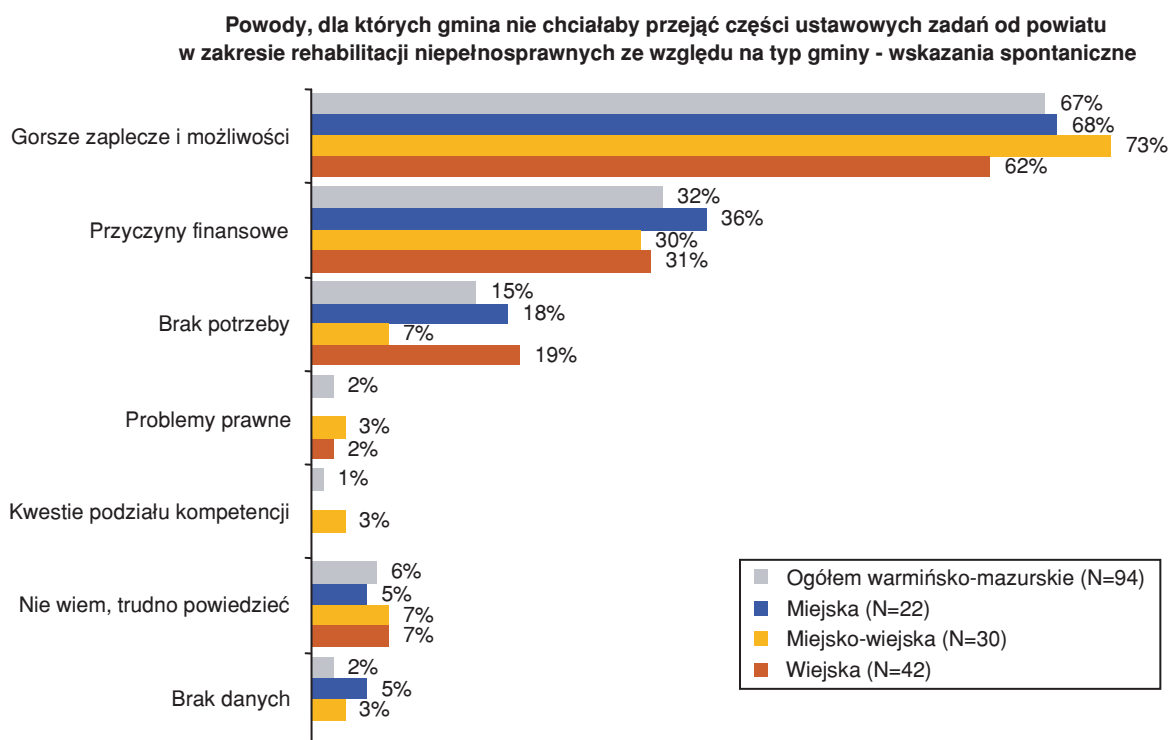

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=100

Preferencje wobec organizacji systemu wsparcia dla niepełnosprawnych

Podstawowych powodów niechęci gmin województwa warmińsko – mazurskiego wobec przejęcia obowiązków związanych z pomocą osobom niepełnosprawnym, należy upatrywać w zapleczu, jakim dysponują samorzady. Wśród najczęściej wymienianych przeszkód znalazły się przede wszystkim **gorsze możliwości i zaplecze** (kadrowe, lokalowe etc.) wobec potrzeb osób niepełnosprawnych oraz **przyczyny finansowe** – wskazywane najczęściej przez gminy miejskie.

Można przypuszczać, iż dysponując lepszym zapleczem i celowymi środkami finansowymi gminy wykazywałyby więcej inicjatywy w przejmowaniu zadań związanych z rehabilitacją społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych od powiatów. Tego typu wsparcie zdecydowanie poprawiłoby bowiem możliwości gmin w stosunku do zadań, które przynajmniej częściowo samorzady i tak podejmują w ramach innych działań (np. pomocy społecznej i socjalnej). Mogłoby się to też przyczynić do wyrównywania dysproporcji pomiędzy pomocą udzielaną w miastach (większą z racji bliskości powiatu) i na wsiach (gdzie częściej jest to doraźne, najbardziej podstawowe wsparcie). Dodatkowo adresowanie tych zadań specyficznie do osób niepełnosprawnych sprzyjałoby bardziej efektywnej ich realizacji i zwiększeniu ich różnorodności.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006. Województwo warmińsko-mazurskie, N=94

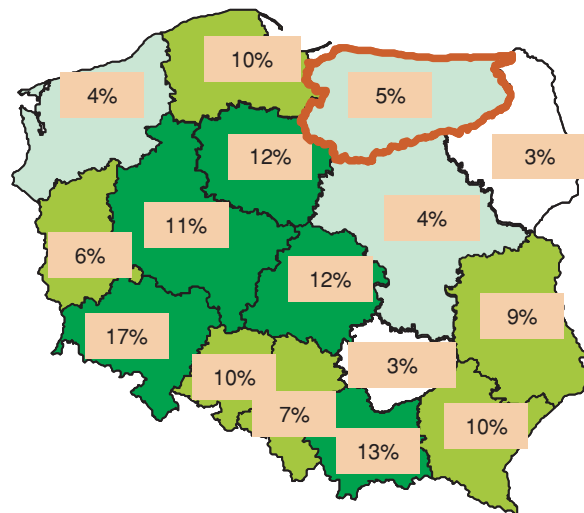
Preferencje wobec organizacji systemu wsparcia dla niepełnosprawnych

Przedstawiciele samorządów gminnych z województwa warmińsko – mazurskiego, przejawiają niską skłonność do przejmowania od powiatu zadań w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, w porównaniu z pozostałymi regionami. Również w sąsiednich województwach – mazowieckim i podlaskim, mamy do czynienia z małym zainteresowaniem wobec przejęcia odpowiedzialności za tego typu działania.

Jednocześnie, przedstawiciele samorządów na Warmii i Mazurach relatywnie częściej, niż w skali kraju wskazywali na gorsze zaplecze i możliwości, jako powód niechęci wobec przejęcia tych zadań. W przypadku pozostałych przyczyn nie mamy do czynienia z nietypowymi problemami, a jedynie z ograniczeniami finansowymi.

Czy gmina chciałaby przejąć od powiatu część zadań ustawowych w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych?

(ZDECYDOWANIE TAK + RACZEJ TAK)

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Tabela 1. Powody, dla których gmina nie chciałaby przejąć części ustawowych zadań od powiatu w zakresie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w poszczególnych województwach – wskazania spontaniczne

	Ogółem (N=1868)	dolnośląskie (N=112)	kujawsko-pomorskie (N=78)	lubelskie (N=157)	lubuskie (N=49)	łódzkie (N=130)	małopolskie (N=141)	mazowieckie (N=282)	opolskie (N=53)	podkarpackie (N=117)	podlaskie (N=92)	pomorskie (N=85)	śląskie (N=139)	świętokrzyskie (N=56)	warmińsko-mazurskie (N=94)	wielkopolskie (N=186)	zachodniopomorskie (N=95)
Gorsze zaplecze i możliwości	55%	72%	41%	56%	55%	58%	52%	60%	47%	42%	52%	61%	55%	63%	67%	52%	42%
Przyczyny finansowe	46%	56%	28%	44%	43%	30%	49%	48%	47%	63%	48%	35%	50%	32%	32%	61%	39%
Brak potrzeby	11%	6%	9%	16%	10%	15%	16%	10%	23%	9%	7%	7%	12%	7%	15%	10%	12%
Problemy prawne	1%	2%	3%	1%	2%	1%	0%	1%	0%	2%	7%	0%	1%	0%	2%	1%	3%
Kwestie podziału kompetencji	1%	0%	1%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	2%	1%	0%	2%	2%	1%	2%	0%
Inne	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	4%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Nie wiem, trudno powiedzieć	6%	4%	18%	4%	8%	9%	4%	1%	2%	3%	13%	5%	2%	11%	6%	4%	14%
Brak danych	3%	4%	14%	1%	4%	2%	0%	2%	4%	1%	1%	5%	4%	0%	2%	1%	4%

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=1868